

SVERIGES
VETERINÄRFÖRBUND

Box 12 709
112 94 STOCKHOLM

BESÖKSADRESS: Kungsholms Hamnplan 7

E-POST: office@svf.se
HEMSIDA: www.svf.se
TELEFON: 08-545 558 21
(MAJ-AUGUSTI: 08-545 558 21)

KANSLI
TELEFON: 08-545 558 20
TELEFAX: 08-545 558 39

Ordförande:

TORSTEN JAKOBSSON, *leg vet*
TELEFON: 08-545 558 22
MOBIL: 070-372 95 10
E-POST: torsten.jakobsson@svf.se

Kansli- och ekonomichef:

PER CARLSSON, *pol mag*
TELEFON: 08-545 558 21
MOBIL: 070-567 12 35
E-POST: per.carlsson@svf.se

Förhandlingschef:

ANDERS GRANELD, *jur kand*
TELEFON: 08-545 558 26
MOBIL: 070-625 64 44
E-POST: anders.graneld@svf.se

Ombudsman/förhandlare

JENNY FLORDAL, *fil mag*
TELEFON OCH
MOBIL: 08-545 558 25
E-POST: jenny.flordal@svf.se

Informationschef

JOHAN BECK-FRIIS, *leg vet*
TELEFON: 08-545 558 33
MOBIL: 070-717 73 25
E-POST: johan.beck-friis@svf.se

Generalsekreterare SVS

ELISABETH HERNBLAD TEVELL, *leg vet*
TELEFON: 08-545 558 31
MOBIL: 070-216 30 95
E-POST: lisa.bernblad.tevell@svf.se

Bitr generalsekreterare SVS:

SIMONE HÄUSLER, *leg vet*
TELEFON: 08-545 558 24
MOBIL: 0730-928 113
E-POST: simone.hausler@svf.se

Redovisningsansvarig

LINDA WIKSTRÖM, *ekonom*
TELEFON: 08-545 558 23
E-POST: linda.wikstrom@svf.se

Sekreterare

MARIANNE LUNDQUIST, SVS
TELEFON: 08-545 558 27
E-POST: marianne.lundquist@svf.se

Administrativ assistent

KARIN MOSSBLAD HENRIKSSON, SVF
TELEFON: 08-545 558 28
E-POST: karin.henriksson@svf.se

Plusgiro: 83 80-8 Allmänna kassan
15 39 33-7 Understödsfonden

Bankgiro: 530-52 22 Allmänna kassan

SVENSK
VETERINÄRTIDNING
se sista sidan

Djurägarbehandling – framtidens veterinärsyssla

BÖRJAN AV OKTOBER kom ViLA-pilots (villkorad läkemedelsanvändning inom mjölkproduktionen) slutrapport. I samband med att rapporten publicerades anordnade Jordbruksverket en hearing i syfte att informera om arbetet och därmed skapa en förutsättning för fortsatt diskussion kring projektet. Jag var där tillsammans med en av ViLA-veterinärerna för att meddela vissa reflektioner från SVF över villkorad läkemedelsanvändning i allmänhet och ViLA-projektet i synnerhet. Efter samtal med SVS hushjurssektion framförde jag en del preliminära ställningstaganden vid hearingen:

- Att det för villkorad läkemedelsanvändning måste finnas mycket stränga ingångskriterier så att risken för överanvändning av antibiotika och/eller risken för felbehandlingar minimeras. Sådana ingångsregler ska finnas för både djurägare och behandlande veterinär.
- Att det måste finnas strikta regler för vilka symtom som får behandlas av djurägaren och hur läkemedel ska få användas av en djurägare.
- Att det måste ske en god uppföljning av behandlingar, läkemedelsanvändning samt hälsoläget/sjukligheten i en besättning.
- Att det måste finnas enkla och tydliga sätt att utesluta djurägare, och veterinärer, ur systemet om inte regelverket följs.
- Att det i piloten inte har använts ett tillräckligt transparent och lättanvänt system för journalföring, uppföljning och kontroll.
- Att det måste införas något system som gör det möjligt att följa antibiotikaanvändningen på en helt annan nivå än vad som förekommer idag.
- Att det måste tillföras medel till kontrollmyndigheterna för att genomföra offentlig kontroll av veterinär verksamhet och läkemedelsanvändning på gård.

– Att frågan om behandlande veterinärs ansvar vid denna form av villkorad behandling och framför allt diagnosställande på distans måste utredas vidare. Avslutningsvis nämnde jag att förbundet ser uppenbara risker med delegering av diagnosställande och antibiotikaanvändning, samtidigt som ViLA-pilot även visat på positiva resultat främst genom kraftigt förbättrad kalvhälsa i många av besättningarna.

ViLA och djurägarbehandlingar ger upphov till många frågor av både facklig och yrkesmässig karaktär. Jag har som ordförande mött skilda åsikter om ViLA, från mycket tydliga ställningstaganden att diagnos och beslut om behandling är en strikt veterinär uppgift till kolleger som ser möjligheten att ägna sin veterinära tid och kompetens till förebyggande djurhälsoarbete.

Jordbruksverket kommer att komma med ett förslag på föreskrifter i frågan senare under hösten. Jag vill känna när SVF lämnar sitt remissvar att svaret väl speglar medlemmarnas samlade åsikt i denna fråga. Så läs ViLAs slutrapport, läs ledarsticken i veterinärtidningen, ta upp frågan på fikat på arbetsplatsen och viktigast: gör er röst hörd i frågan.

TORSTEN JAKOBSSON
ordförande SVF

innehåll

ledare AV T JAKOBSSON

Djurägarbehandling – framtidens veterinärsyssla 3

reportage AV J BECK-FRIS

Djurtransportkontroller i Danmark – en förebild för Sverige? 6

vetenskap

Skabb hos svenska alpackor AV H ERIKSSON M FL 11

Mycoplasma bovis hos kor och kalvar i Sverige AV H ERICSSON UNNERSTAD M FL 17

månadens epiztel 21

vilken är din diagnos?
– Bilddiagnostik 25
– Svar 64

allmänt

“One World, One Health” i verkligheten AV U MAGNUSSON 27

Stutiskurs -57 jubilerar AV E RENNERFELT 33

Hur förhindrar vi smittspridning i fält? AV C AROSENIUS 34

Val 2012
Fyra platser – fyra kandidater AV S FREDRIKSSON 38

Kandidater till fullmäktige 42

fackliga frågan

Se till att få bra ingångslön AV J FLORDAL 45

FVF informerar

Konsultuppdrag eller anställning – vad gäller? AV L NORDFORS 46

debatt

Fler måste engagera sig fackligt AV F RITTER 48

insänt

Veterinärstudenter älskar lantbruksdjur AV L-M TAMMINEN OCH K ÖSTENSSON 50

Mjältbrandsspaning på Island AV K HAMMARBERG 53

replik

Även fodertillskott regleras av lagstiftningen AV K WEJDEMAR 54

Replik till Stefan Lindberg angående avlivningar AV T WILHELMSSON 57

från föreningarna
FVF anordnade kurs i företagande AV J HABBE 58

AVF vässar klorna AV F RITTER 60

in memoriam 61

litteraturtjänst 62

noterat

- Resor med hund och katt ökar 55
- EU-anslag till Nationellt centrum för djurvälstånd 64
- Vad kostar sjuka lantbruksdjur? 64
- Internetsajt listar landets veterinärkliniker 65
- EU stoppar test mot paratuberkulos 68
- Avföringsprover ska ge svar om resistent bakterier 70

kongresser & kurser 66

kåseri

“Då har du kört för långt ...” AV K SPÄNGFORS 69

**VETGROSS
VETAP**
VETERINÄRENS APOTEK

0771-21 55 00

**OBS!
NYTT
NUMMER**

Sveriges enda helhetsleverantör inom veterinärmedicin

Djurtransportkontroller i Danmark – en förebild för Sverige?

TEXT OCH FOTO:
JOHAN BECK-FRIIS

I Sverige argumenteras ofta att vi har Europas strängaste djurskyddskontroll. Om man tittar på djurtransportkontrollerna i Danmark upptäcker man dock en rikstäckande organisation där specialutbildade veterinärer och poliser i samarbete utför ett betydligt effektivare kontrollarbete. Den danska nationella styrkan garanterar både likvärdiga bedömningar i hela landet, uthållighet i arbetet och trovärdig kontrollstatistik.

Under EUs toppmöte om unionens nya djurskyddsstrategi i mars i år, presenterade bland annat den danska polisen sin organisation för djurtransportkontroller (se SVT 5/12). Veterinärtidningen kontaktade det ansvariga polisbefälet Niels Arberg och fick i slutet av augusti under en dag följa med veterinärer och poliser vid en av de återkommande vägkontroller som utförs i landet.

Fram till 2005 hade Danmark bara två poliser som utförde kontrollen av djurtransporter. Då uppdagades flera stora transportskandaler och den dåvarande danska jordbruksministern beslutade att en effektivare kontrollorganisa-

tion skulle införas. Niels Arberg var en av ytterligare två poliser på Rigspoliets trafikavdelning som då fick uppdraget att arbeta med djurtransportkontroller. Idag är det fortfarande fyra poliser av totalt 25 anställda vid trafikavdelningen som ansvarar för den kontrollen, vilket är en stor andel. Till sin hjälp har man ca 30 regionalt placerade trafikpoliser som fått extra utbildning på djurtransporter, för att kunna rycka ut när kontroller utförs i den egna regionen.

CENTRAL KONTROLLSTYRKA

Polisen är den myndighet som får stoppa bilar på vägarna och som får skriva ut bötesstraff, men även veterinär kompetens behövs för att djurtransportkontrollerna ska fungera. Av den anledningen skapades en nationell grupp med veterinärinspektörer, vars huvudsakliga uppgift är att genomföra rutinkontroller inom olika veterinära ansvarsområden. De har hela Danmark som sitt arbetsfält och utför bland annat tematiska djurvälståndskontroller, granskning av veterinär läkemedelsförskrivning, övervakning av egenkontroll hos veterinärer och djurägare med villkorad läkemedelsanvändning, men också kontroller av djurtransporter. Avdelningen heter Veterinærrejsesholdet och ligger direkt underställd centralmyndigheten Fødevarerstyrelsen. Där jobbar idag 16 veterinärer och två jurister, ledda av en enhetschef.

Tillsammans utgör poliserna från Rigspoliets trafikavdelning och veterinärerna från Veterinærrejsesholdet den nationella insatsstyrkan för djurtransportkontroller, och det är en effektiv kombination.

ÖVERBELÄGGNING

Vi står på en kontrollplats längs motorvägen E45 söder om Aalborg på Jylland. På plats är Niels Arberg tillsammans med sex djurtransportutbildade trafikpoliser, och veterinären Stig Jessen från Veterinærrejsesholdet tillsammans med sina kolleger Tine Flarup och Anne-Maria Madsen. Den första lastbilen rullar in, en transport av ungtjurar från norra Jylland som ska vidare till ett slakteri söder ut.

Poliserna visar fram föraren till en fordonsväg och så fort bilen har stannat sätts en steg upp för att kontrollanterna ska kunna titta in genom luftintagen i överdelen av transportutrymmet. Niels och hans mannar konstaterar

vant att djuren ser ut att stå för trångt, en uppfattning som delas av Anne-Maria Madsen. När man sticker in huvudet genom luftintaget möts man av en kompakt vägg av varmluft som strömmar upp från de tätt packade tjurarna. Genom att använda måttband på utsidan av bilen får polisen snabbt reda på ytan i varje box. En MC-polis följer sedan med transporten till det närbelägna slakteriet där varje djur vägs vid

Tillsammans utgör poliser och veterinärer den nationella insatsstyrkan. Från vänster: Stig Jessen, Niels Arberg, Tine Flarup, Anne-Maria Madsen och Knut Lysgaard.

Genom att använda måttband på utsidan av bilen får polisen snabbt reda på ytan i varje box.

Vi har sett flera exempel där hästar eller får transporteras i möbelbilar och liknande.

avlastningen. Det visade sig att transportören lastat för många kilo djur per kvadratmeter, och föraren får en böteslapp med sig av MC-polisen innan han lämnar slakteriet.

Förutom den ekonomiska bestraffningen för företaget innebär förseelsen att föraren får en prick i sitt transporttillstånd. Efter tre prickar görs en betingad indragning av tillståndet. Det innebär att föraren kan få tillbaka sitt tillstånd direkt efter förnyat prov, men sedan stå under uppsikt under några år. Om han/hon får en fjärde prick under den tiden utfärdas en obetingad indragning av tillståndet. Föraren måste då vänta ett antal år innan han/hon ens kan ansöka om nytt tillstånd.

DIREKTbetalning FÖR UTLÄNDSKA BILAR

Nästa transport som vinkas in av MC-poliserna är en tyskregistrerad bil med förmedlingsgrisar i fem våningar. Grisarna väger runt 25 kg var och ska till en slaktsvinsproducent i Tyskland. Här framgår av fordonets registreringsbevis hur många 25-kilosgrisar som får transporteras i varje box. Totalt har man lastat 740 djur på bilen, men eftersom den box som ligger direkt ovanför dragbilens bakhjul har lägre takhöjd än övriga har transportören lämnat den tom. Tine Flarup ser direkt den tomma boxen och konstaterar att de 740 smågrisarna skulle varit ok om all transportyta hade använts. Nu är det 20 grisar för mycket på bilen, grisar som trängts ihop i övriga boxar. Föraren får en böteslapp på 10 000 danska kronor i handen, och får inte lämna kontrollplatsen förrän böterna är betalda. Alla utländska transportörer som drabbas av böter avkrävs direktbetalning, annars kan bil och last konfiskeras. Chauffören drar snabbt fram sitt kreditkort, under tysta svordomar.

En personbil med hästtransport påkopplad rullar in för granskning. Den mötande polisen konstaterar att bilen är för liten för släpet med lastad häst. Dessutom saknas strö på golvet i transportutrymmet. Beroende på om föraren klassar transporten som privat eller kommersiell blir bötessumman olika, varför han försöker klura ut vilken klassning som blir "billigast". Medan föraren funderar över detta kontrollerar trafikpolisen släpets registreringsnummer i sin dator, och upptäcker att hästtransporten har körförbud. Därmed är det slutkört med detta ekipage och polisen tar resolut bort nummerskylten från släpet. Föraren måste nu ringa efter en ny transport för hästen, som tittar på uppståndelsen utanför med upphöjt lugn. Två timmar senare kommer den andra transporten och hästen lastas om, men det första släpet står kvar på kontrollplatsen, utan nummerskylt.

IBLAND RÄCKER INTE LAGEN

Dagen fortsätter och ca 15 fordon stoppas totalt. Inte bara de som är skyltade som djurtransporter utan även andra bilar som skulle kunna transportera djur granskas.

– Vi har sett flera exempel där hästar eller får transporteras i möbelbilar och liknande, därför vinkar vi även in tungt lastade fordon som kan misstänkas innehålla djur, säger Niels Arberg.

Ytterligare några förare drabbas av bötesbopp men de flesta har lagliga transporter. Niels konstaterar att antalet överträdelser blir färre varje år, i takt med att transportörerna inser att kontroll i Danmark är något man verkligen kan råka ut för. De vanligaste problemen han ser är överbeläggning och avsaknad av tillstånd eller andra legala papper för transporten. Men ibland räcker lagen inte till, menar Niels Arberg.

– Det är frustrerande när man ser att utrym-

Nästa transport som vinkas in av MC-poliserna är en tyskregistrerad bil med förmedlingsgrisar i fem våningar.

Det är 20 grisar för mycket på bilen. Föraren får en böteslapp på 10 000 danska kronor som måste betalas direkt.

met på t ex en gristransport är för litet men det ändå är lagligt, säger han. Tine Flarup, som jobbat flera år som veterinärinspektör på Veterinærrejsesholdet, håller med. Ett fordon kan ha rätt antal vattenniappar enligt lagreglerna, men de är utformade så att djuren inte förstår hur de ska dricka. Kontrollanterna kan bara påpeka saken för chauffören men inte ingripa rättsligt.

MENINGSFULLT ARBETE

Både poliserna och veterinärerna tycker dock att de gör ett meningsfullt arbete.

– Jag känner arbetsglädje när jag går till jobbet, säger Niels Arberg, det är mycket bättre förhållanden på de danska djurtransporterna idag än när vi började.

Samarbetet mellan polis och veterinär har också utvecklats till ett professionellt team där alla behärskar sin del. Inspektionen av varje fordon tar minsta möjliga tid för att inte förlänga transporttiden för djuren i onödan. De beslut som fattas vid lagöverträdelse tar alltid hänsyn till djurens situation. Det innebär att det ibland är bättre att transporten får fortsätta till sin slutdestination än att tvinga föraren till en avlastningsstation som ligger längre bort. Polisen har dessutom en färdigpackad skåpbil med alla nödvändiga hjälpmedel lättillgängliga. I och med att kontrollanterna kan regelverket och kontrollrutinerna utantill behöver diskussionerna inte ägnas åt procedurfrågor.

FRAMGÅNGSRIK MODELL

Stig Jessen är samverkansansvarig för transportkontrollerna på Veterinærrejsesholdet, och samverkar därmed ofta med sina poliskollegor. Han kom i mitten av september till Malmö för att berätta om det danska systemet vid ett seminarium på Malmö Museer. Tyvärr var det inte

många svenska myndighetsföreträdare med i publiken, men de närvarande fick en ingående genomgång av hur danska veterinärer jobbar i den centrala kontrollorganisationen.

En viktig del utgör de tidigare nämnda tematiska kontrollerna, som kan omfatta t ex tvärvillkor för djurvälstånd, avlivning av djur med bultpistol, hantering av sjuka djur i ekologiska besättningar, granskning av hästhandlare, minkhållning och minkhälsa, uppställning av dräktiga suggor m m. Genomgående för dessa kontroller är att de ska ha preventiv effekt, de ska kunna avse alla typer av djur, de ska vara oanmälda och de ska utföras av veterinärer. Just den veterinära kompetensen underströk Stig Jessen var ett centralt krav från det danska Ministeriet for fødevarer, landbrug og fiskeri.

Veterinærrejsesholdet utför inga akututryckningar efter anmälningar utan bara planerade inspektioner. Det faktum att en central myndighet sköter all rutinkontroll gör att man lätt kan få fram både användbar och tillförlitlig statistik. Lindriga regelöverträdelse hanteras genom rådgivning och ett eller flera avgiftsbelagda återbesök medan grava överträdelse polisanmäls. Hittills har erfarenheterna varit mycket goda av systemet, berättade Stig Jessen. Näringsorganisationerna accepterar kontrollanterna och intresserar sig för resultaten, djurskyddsföreträdare berömmar arbetet och politikerna är nöjda. Professionalism och dokumentation av fakta har varit avgörande för framgången, framhöll Stig.

VÄRDEFULL STATISTIK

Beträffande djurtransportkontrollerna finns idag åtskilliga erfarenheter hos Veterinærrejsesholdet. Bara under 2011 kontrollerades 891 fordon på vägarna i Danmark, mot 81 i Sverige

Det är mycket bättre förhållanden på de danska djurtransporterna idag än när vi började.

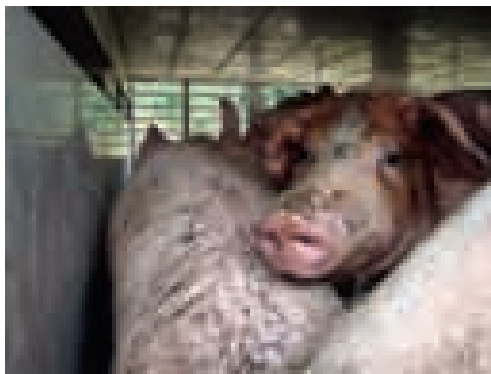

På grund av körförbud på hästtransporten måste hästen lastas om. Det första släpet står kvar på kontrollplatsen, utan nummerskylt.

Polisen har en färdigpackad skåpbil med alla nödvändiga hjälpmedel lättillgängliga.

Det veterinären kontrollerar är belägningsgrad, ventilation, om djuren är lämpliga att transportera, utfodring och vatten, golvströ, avskiljning av djur, takhöjd och inredning i fordonet.

under samma tid (vilket ändå var en kraftig ökning jämfört med året innan). Veterinärinspektörerna har närmare 90 kontroll dagar årligen avsatta för kontroller på vägarna, vilket ger betydande rutin. Vad veterinären kontrollerar är belägningsgrad, ventilation, om djuren är lämpliga att transportera, utfodring och vatten, golvströ, avskiljning av djur, takhöjd och inredning i fordonet. Nödvändig dokumentation, vilotider, kompetensbevis och fordonspapper granskas av polisen.

Utifrån kontrollerna under 2011 har Veterinärrejselholdet definierat de fem vanligaste problempunkterna under transporter. De består av brist på vatten till grisar, avsaknad av avskiljare mellan han- och hondjur och överbeläggning, inte förvånande. Dessutom saknas ofta nödvändig dokumentation om transporten liksom auktorisation hos hästtransportörer.

Insatsgruppen har också lärt sig vilka platser man ska stå på för att få så effektiva kontroller

Mattias Gårdlund och Stig Jessen jämförde kontrollsystem vid seminariet på Malmö Museer.

som möjligt. Det handlar bland annat om gränsövergångar mot Sverige och Tyskland, tillfartsvägar till slakterier, utanför djurmarknader och på större huvudleder i landet. Den värdefulla statistik som myndigheten samlar in varje år kan användas till såväl rådgivning och information som till mer riktade kontroller och forskning.

SVENSK SATSNING

I ljuset av det danska systemet har de svenska kollegerna en del att fundera över. Mattias Gårdlund är djurskyddsinspektör i Skåne och även projektledare för höstens svenska transportkontrollprojekt. Han deltog i seminariet på Malmö Museer och konstaterade att Sveriges uppdelning på 21 regionala kontrollmyndigheter (länsstyrelserna) gör övervakningen svåröverskådlig. I Skåne bygger transportkontrollen på ett informellt samarbete mellan djurskyddsinspektörer och lokala poliser medan andra länsstyrelser har helt andra rutiner. Ett riksövergripande arbetssätt saknas och ambitionsnivån i kontrollarbetet bygger på personliga initiativ snarare än fastställda riktlinjer. Det största hindret för effektiva kontroller är dock enligt Mattias Gårdlund sanktionssystemet i Sverige. Här måste alla överträdelser gå till åtal för att kunna beivras, och de flesta åklagare prioriterar bort sådana fall. I praktiken är det mycket ovanligt att någon blir fälld för brott mot djurtransportbestämmelserna ens bland de fall som ändå anmäls.

Nu kommer Sverige att göra en kraftansträngning under hösten. Länsstyrelserna inledde i mitten av oktober ett länsövergripande djurtransportprojekt, det första i sitt slag sedan man övertog djurskyddet från kommunerna 2009. Ett av målen med projektet är att säkerställa att kontroller och bedömningar bedrivs på samma sätt över hela landet.

– Att länsstyrelserna kan samordna en så här stor insats ger oss en bättre kunskap om vilka platser och typer av djurtransporter som behöver kontrolleras, kommenterade projektledaren Mattias Gårdlund. Projektet består av två delar där dels förhållandena vid lastning och avlastning av djur på gårdar, beten och slakterier undersöks, dels alla djurtransporter till och från Sverige kontrolleras.

Frågan är dock hur den svenska transportkontrollen ser ut om ett år igen, när dagens projektsatsning är avslutad. Den danska modellen med en nationell insatsstyrka verkar onekligen både mer uthållig och mer långsiktig. Kanske en modell för Sverige att ta efter? ■

Skabb hos svenska alpackor

Att hålla alpackor som husdjur ökar i popularitet i Sverige. Med detta följer ökande krav på veterinärers kunskap angående djurslaget och dess sjukdomar. Skabb är vanligt förekommande på den nya världens kameldjur men diagnosen anses vara svår att ställa. Artikeln berör två nyligen diagnostiserade fall av chorioptes- respektive sarkoptes-skabb hos alpacka i Sverige. Den tar även upp författarnas förslag på rutiner vid diagnosställande samt olika behandlingsstrategier som behandlats i den vetenskapliga litteraturen.

BAKGRUND

Antalet lamor och alpackor (lamadjur) i Sverige är inte känt, men alpakan är i klar majoritet. Branschfolk uppskattar att det finns mellan 1 000 och 3 000 alpackor i Sverige. Gårdar med alpackor finns över hela landet. Besättningarna varierar i storlek, från två–tre individer till över 100. Syftet med djurhållningen varierar mellan besättningarna. Vissa är inriktade på avel och livdjurshandel, medan andra håller alpakan som sällskapsdjur. Huvuddelen av aveln är lokaliserad i Skåne (10). Eftersom alpäckans ägglossning är inducerad används utslutande fribetäckning. Det är vanligt att avelshannar tjänstgör på flera gårdar, vilket medför stora smittrisker.

Då alpakan är ett utpräglat flockdjur (14) ska den hållas med artfränder (21). Alpäckor som blir sjuka eller skadade försöker i hög utsträckning dölja detta, vilket kan göra det svårt för djurägarna

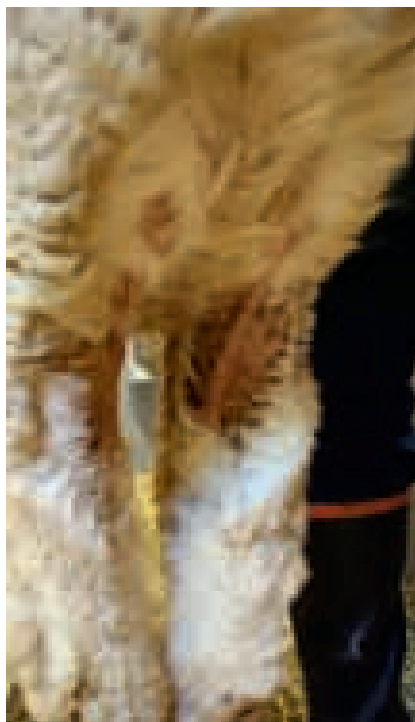

FOTO: HANNA ERIKSSON

FIGUR 1. Alpäckor med skabbförändringar på frambenen. Generellt uppfattas hudsjukdomar hos djuren som vanligt förekommande och problematiska av svenska alpäckare.

att uppmärksamma djurhälsoproblem. Trots det uppfattas hudsjukdomar ändå som vanligt förekommande och problematiska av svenska alpäckare (10) (Figur 1). Det är mycket vanligt att djurägarna inleder behandling mot hudförändringarna utan att diagnos ställts (Kerstin de Verdier, Uppsala, opubl resultat 2012). Endast i ett fåtal fall har en utredning gjorts av orsaken till hudproblemet. Skabb som fastställd diagnos är därför ovanligt (Kerstin de Verdier, Uppsala, opubl resultat 2012).

Det är känt även från andra länder (9, 24, 16) att ektoparasiter är vanligt förekommande hos alpäckor. I en brevenkät av Lusat och medarbetare (22) riktad till djurägare i Storbritannien togs hudlesioner upp som problem i mer än varannan besättning. På ungefär hälften av dessa gårdar diagnostiserades någon form av skabbdjur av veterinär.

Vanliga agens

Alpäckor kan infekteras med *Chorioptes* sp, *Psoroptes* sp samt *Sarcoptes scabiei* (13). Infektion med olika typer av skabbdjur föreligger ibland samtidigt (6, 22). Utifrån fenotypiska (28) och genotypiska (11) studier av *Chorioptes* spp har samma art av kvalstret, *Chorioptes bovis* (12), hittats hos en mängd olika värdjur, däribland nöt, get, får, häst och lama (11, 28). Även korsinfektivitet mellan olika djurarter har fastställts (28). Också *Psoroptes* sp kan smitta mellan olika djurarter, t ex kanin och nöt (23, 30). Värt att notera är att *Sarcoptes scabiei* kan smitta från lama och alpäckor till människa (2).

Då etiologisk diagnos sällan ställs vid hudproblem hos alpäckor är prevalensen av chorioptes- respektive sarkoptesskabb i den svenska populationen okänd. Såvitt SVA känner till har inte *Psoroptes* påvisats hos alpäckor i Sverige (Eva Osterman-Lind, Uppsala, pers medd 2012). Skabb är vanligt förekommande hos alpäckor i flera av de länder som exporterar djur direkt eller indirekt till Sverige (10, 22). Minst 30 procent av de svenska besättningarna har importerade alpäckor (10) och omfattande kontakter mellan besättningarna sker vid betäckning och försäljning av livdjur. Därför kan man anta att chorioptes- och sarkoptes- ➤

- skabb är vanligt förekommande hos svenska alpäckor och att nya infekterade djur kontinuerligt förs in till svenska besättningar. Dessutom finns risk att även *Psoroptes* sp sprids till Sverige.

FALLBESKRIVNING 1: CHORIOPTES SP

Ägaren till en liten alpäckabesättning hade noterat hudförändringar hos två av sina alpäckor. På den ena hade hudförändringarna gradvis förvärrats under ett halvårs tid. På den andra hade ett litet område med hårlöshet på nosryggen ökat i omfattning den senaste månaden. En av artikelförfattarna undersökte alpäckorna och remitterade dem till Idisslarkliniken, SLU, för vidare utredning.

Alpäck 1

Alpäckan var kraftigt avmagrad trots att djurägaren hade iakttagit normal aptit. Djurets foderintag gjordes liggande då det var så svagt att det hade svårt att resa sig. På större delen av kroppsytan hittades hudförändringar med uttalad hyperkeratos, kraftiga serumutsvettningar och fet seborré (Figur 2). Ullfibrerna var hopfildade och lossnade lätt från huden, med ytliga blödningar som följd. Då prognosen bedömdes som dålig avlivades alpäckan efter blodprovstagnning. Ytliga och djupa skrapprover samt formalinfixerade hudbiopsier togs ut och djuret obducerades sedan vid SVA. I skrapproven påvisades *Chorioptes* sp av parasitologen på SVA. Histologiskt sågs hudförändringar i form av utbredd kronisk inflammation i dermis samt akut purulent epidermit med hyper- och parakeratos. Inga övriga sjukdomar som kunde förklara djurets dåliga hull hittades vid obduktionen.

Blodprovet visade en hematokrit på 34 procent, totalantalet vita blodkroppar var $39,1 \times 10^9/l$ och antalet segmentkärniga neutrofiler $35,2 \times 10^9/l$. Vårt referenslaboratorium (Klinisk Kemiska Laboratoriet, SLU) saknar normalvärdet för alpäckor men i internationell litteratur anges ett brett intervall ($4,6-16,0 \times 10^9/l$) som referensvärde för neutrofiler hos alpäckor (15). Då ingen annan bakomliggande sjukdom kunde hittas bedömdes neutrofilin bero på den kraftigt utbredda, purulenta dermatiten.

FIGUR 2. Kraftiga hudförändringar i huvudregionen hos alpäck 1.

Alpäck 2

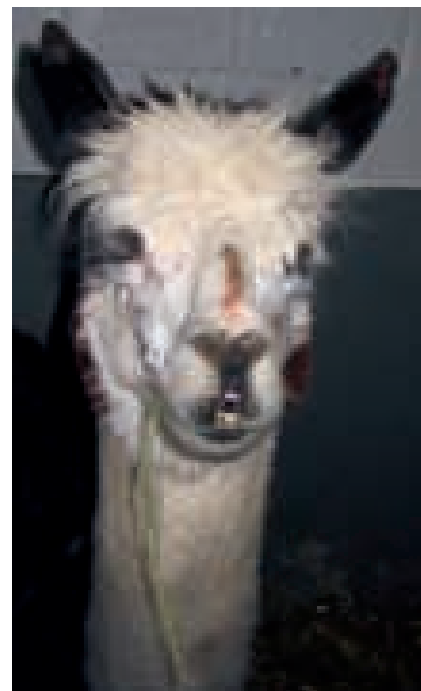
Alpäckans hull var under medelgott och den hade lindrig till måttlig hyperkeratos i perinealregionen samt på båda öronen. Vidare var nosryggen och de mediala ögonvråna hårlösa. Prover i form av blodprov, ytliga skrapprover och hudbiopsier togs ut. Skrapproverna togs i övergången mellan frisk och förändrad hud vid öron och nosrygg samt perinealt och interdigitalt (Figur 3).

Chorioptes sp påvisades i hudskrap från öronbasen. Histologiskt sågs hudförändringar i form av fokal, djupgående, kronisk inflammation i dermis. I epidermis fanns områden med akut purulent epidermit och kraftig hyper- och parakeratos. Blodprovet bedömdes vara inom normalvariationen.

Behandling

Då chorioptesqualster hittades hos båda alpäckorna gjordes bedömningen att hela besättningen var infekterad. Djurägaren rekommenderades att försöka sanera besättningen i samråd med djurhälsoveterinär. Gårdens alpäckor behandlades med doramektin injektionsvätska $0,2 \text{ mg/kg}$ kroppsvikt subkutant, och eprinomektin pour on $0,25 \text{ mg/kg}$ kroppsvikt på huden längs ryggraden. Alpäckan med kliniska symtom tvättades dessutom med 0,1-procentig foxim-

lösning lokalt på lesionerna. För att göra huden åtkomlig för behandling med akaricid substans smordes kroniskt förändrad hud också med salicylsyrevaselin två till tre gånger per vecka. Akaricidbehandlingen upprepades efter tre veckor för att vara verksam under två av parasitens livscyklar. Alpäckorna flyttades

FIGUR 3. Hårlöshet på nosryggen och i ögonvråna hos alpäck 2.

FOTO: KERSTIN MOVÉR-BERGLUND

FOTO: KERSTIN MOVÉR-BERGLUND

därefter till ett stall som stått tomt mer än två månader efter att det skurats och desinficerats för att förhindra återsmitta.

Den genomförda behandlingen med en kombination av injektionsvätska, pour on och lokal applikation av akaricida preparat var i enlighet med Hälsovården för Kameldjurs förslag till strategier för behandling av chorioptesqualster hos alpacka. Enbart upprepade bad med foximlösning eller annan kutan akaricid vore ett likvärdigt behandlingsalternativ (2) men valdes bort på grund av den kalla årstiden.

Det var bara möjligt att följa behandlingseffekten hos alpackorna en kortare period då djuren efter två behandlingstillfällen återgick till en tidigare ägare. Alpackan med förändrad hud normaliserades successivt på nosryggen och bakroppen efter den första behandlingen, men hudförändringarna på öron och bröst/axillarområde kvarstod oförändrade. Av praktiska skäl togs inga nya skrapprover.

FALLBESKRIVNING 2: SARCOPTES SCABIEI

Distriktsveterinärens berättelse: ”Jag blev en jourkväll i november kallad till en alpacka som låg ned. När jag gick in i boxen gjorde alpackan inga resningsförsök. Den försökte spotta på mig då jag närmade mig, och skrek när jag rörde dess bakdel. Pälsen såg blöt ut och på hela bakkdelen kändes huden som ett pansar på grund av en kraftig kronisk hudinflammation. I detta, minst två centimeter tjocka pansar fanns djupa sprickor där rodnad hud syntes. På huden i ljumskarna och perinealområdet fanns utbredda, gulaktiga och tjocka beläggningar. Huden på bröstet och halsen var förtjockad och hård. I ansiktet fanns hudförändringar vid mulen och under käken var huden förtjockad med djupa sprickor.

Allmäntillståndet var kraftigt påverkat och jag avlivade därför alpackan direkt av djurskyddsskäl. Prover av färsk och fixerad hud skickades till SVA för etiologisk diagnos.”

”Det fanns ytterligare två alpackor i boxen. Dessa hade lindriga hudförändringar i ansiktet men båda hade fullgott allmäntillstånd. Jag kom överens med

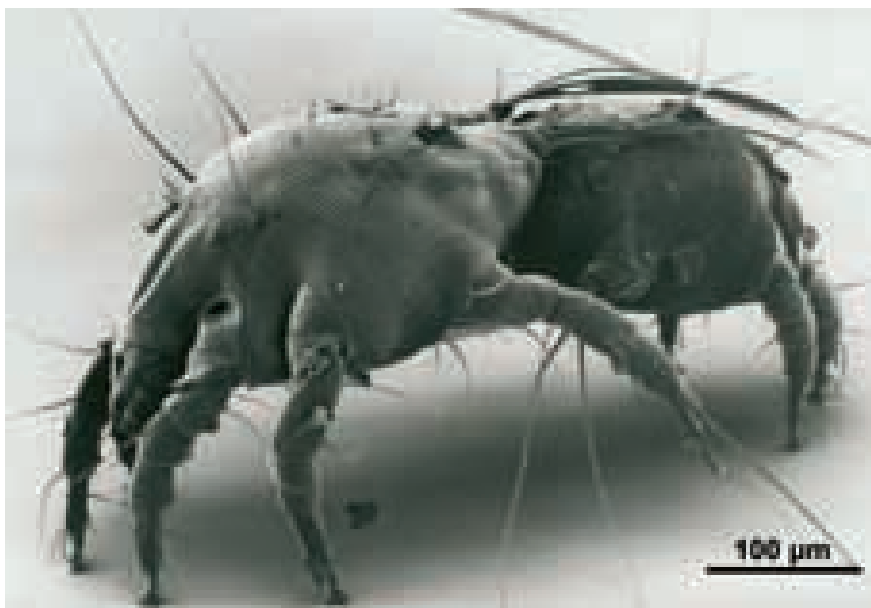

FOTO: SET BORNSTEIN

FIGUR 4. *Chorioptes* kvalstret lever i de yttersta hudlagren (bilden visar två skabbdjur). I de fall man hittar *Chorioptes* sp vid skrapprov sker det oftast vid axilla samt i interdigitalhuden.

djurägaren att alpackorna skulle undersökas och att skabbbehandling skulle påbörjas inom en vecka. Vid undersökningen hade de hudförändringar på öron, ansikte, axillarområde, bröst och mellan tårna. När provsvaret från SVA kom visade detta histologiskt en kraftigt förtjockad överhud på grund av ökad hornproduktion. Huden var hel men intraepidermalt sågs en omfattande förekomst av *Sarcoptes scabiei* samt en stor mängd pustler. Odling på det färska materialet visade riklig växt av stafylokokker i riklig blandflora. Andra typer av skabb kunde inte helt uteslutas. De kvarvarande alpackorna behandlades därför med doramektin subkutant vid tre tillfällen med tre veckors mellanrum. Utöver detta sprayades fipronil på alla hudförändringar inklusive interdigitalområdet var tionde dag i två månader. Den förtjockade huden smordes med salicylsyrevaselin för att den skulle mjukas upp. För att undvika återsmitta sanerades stallet genom mekanisk rengöring med hett vatten. Efter rengöring desinficerades stallet och det skulle därefter stå tomt och torrt i två månader.”

”I början av december hade jag telefonkontakt med djurägaren för att följa upp behandlingen. Allt verkade bra och alpackorna mådde enligt uppgift bra. Jag kände mig säker på att behandlingen

sköttes som jag hade ordinerat. Före jul avlivades ytterligare en alpacka på grund av annan åkomma. Den var då mager och hade hudförändringar. Efter nyår blev jag kontaktad av djurägaren då den sista alpackan i besättningen hade dålig aptit. Alpackan låg mycket och hullet var under det normala. Kraftiga hudförändringar med hyperkeratos fanns över hela kroppen. På alla fyra benen upp till armbåge/has och under bröst och buk var huden täckt av ett pansar bestående av tjocka skorpor med sprickor. Även denna alpacka avlivades av djurskyddsskäl.”

DISKUSSION

Diagnostiska strategier

Alpackor har tät päls och det är därför lätt att missa även kraftiga hudförändringar. Vid klinisk undersökning är det således nödvändigt både att palpera huden och även skilja håren så att hudytan blir synlig.

I litteraturen framhålls att provtagning för skabb är svår och ofta resultatlös. I de fall man hittar *Chorioptes* sp vid skrapprov sker det oftast vid axilla samt i interdigitalhuden (7) (Figur 4). Detta stämmer inte med våra erfarenheter. I de prover som vi tog vid SLUs Idisslarklinik fann vi *Chorioptes* sp i riklig mängd vid skrapprov på öronen hos en av alpackorna ▶

DIAGNOSTIK AV CHORIOPTES/SARKOPTESINFEKTION HOS ALPACKA

Klinisk undersökning innan provtagning ska omfatta hull, allmäntillstånd och hudstatus hos tillgängliga djur. I små besättningar ska samtliga djur provtas medan man i stora besättningar bör ta prov från minst tio djur. Det är viktigt att hälften av djuren ska vara symtomfria vid provtagningstillfället.

Provtagningen utförs under sedering av djuren. Initialt appliceras paraffinolja på provtagningsstället, varefter man skrapar med baksidan av ett skalpellblad med 45 graders vinkel mot huden, mot hårens riktning. Vid misstanke om *Chorioptes* ska man skrapa ytligt, vid misstanke om *Sarcoptes* tills kapillär blödning uppstår.

och i samlingsprov från den andra. Kliniskt-praktiskt var det dessutom väsentligt lättare att påvisa kvalster hos den alpaka som haft symtom kortast tid. Företeelsen har också beskrivits i litteraturen (7) där det var dubbelt så vanligt att hitta *Chorioptes* sp hos djur med inga eller endast små hudlesioner än hos de djur som djurägaren uppfattade hade problem. Orsaken har inte fastställts men det är möjligt att alpäckans immunologiska svar på infektionen både minskar förekomsten av skabbkvalster och ger upphov till de progredierande symtomen. Detta skulle kunna vara en förklaring till att provtagningen vid skabbmisstanke ofta utfaller negativt om man riktar den till de djur som har mest symtom. Då skrapprover är lätta och billiga att utvärdera i fält förordar författarna att man istället bör ha som mål att ställa en besättningsdiagnos med hjälp av hudskrap.

För att öka chansen att få ett positivt prov rekommenderar vi att man ska provta flera alpäckor, bland dem djur med inga eller lindriga symtom (Faktabara). Minst två skrapprover vardera på öron, axilla och interdigitalhuden hos varje djur ökar sannolikheten för ett positivt prov. Om skabbkvalster hittas bör alla alpäckor i samma grupp anses smittade. Observera att för att kunna ta representativa skrapprover på interdigitalhuden på ett för alpäckan och provtagaren säkert sätt måste alpäckan sederas. En sammanställning av fältmässiga metoder för anestesi av alpäckor finns att läsa i Bradbury (4).

Hudbiopsierna som togs vid SLUs idisslarklinik visade utbredda och grava hudförändringar men gav ingen hjälp

för att fastställa etiologin till dem. Detta i kombination med en betydligt högre kostnad jämfört med skrapprover gör sådan provtagning mindre attraktiv vid en misstänkt chorioptesinfektion. Där emot kan biopsier vara ett värdefullt diagnosverktyg vid sarkoptesskabb, för uteslutande av differentialdiagnoser (Tabell 1) eller om diagnosen *Chorioptes* sp inte kan ställas med skrapprov.

Svårt att behandla

Olika metoder har använts för att behandla chorioptesqualster hos alpäckor med varierande klinisk effekt. Djurägarna behandlar ofta hudproblemen symtomatiskt och utan etiologisk diagnos med ett flertal substansgrupper inklusive kortikosteroider och antibiotikapreparat (Kerstin de Verdier, Uppsala, opubl resultat 2012). Samtliga läkemedel som används för behandling av alpäckor sak-

nar indikation för djurslaget vilket medför att all behandling sker "off-label".

Exempel på substanser som tas upp i litteraturen och som prövats för behandling av kvalsterinfektioner hos alpäckor är ivermektin, eprinomektin, doramektin och amitraz (8, 20, 24, 29). Engångsbehandling med eprinomektin kutant eller ivermektin subkutant i upprepad dosering har båda visat sig kunna reducera mängden chorioptesqualster i hudskrap. Effekten var dock övergående (8). Artikelförfattarna anser att det är av största vikt att diagnos ställs innan behandling påbörjas, särskilt då man ofta tillämpar upprepad behandling med akaricider i förhöjd dos jämfört med andra djurslag. Den högre doseringen används då man i mindre farmakokinetiska studier av avermektiner till alpäckor och lamor har påvisat låga plasmakoncentrationer av läkemedlen efter både kutan, oral och subkutan administration (5, 17, 18, 19). På grund av de begränsade erfarenheterna av framgångsrika behandlingar mot chorioptesinfektioner anser vi att det är viktigt att insatt behandling följs upp med upprepad klinisk undersökning och skrapprover. Dessutom visar erfarenheten från i artikeln beskrivna fall hur skabbinfektioner kan utvecklas negativt och fatalt, vilket understryker vikten av att följa upp behandlingen också av djurskyddsskäl.

Behandling av sarkoptesskabb är ofullständigt beskriven i den vetenskap-

Tabell 1. ETT URVAL AV HUDSJUKDOMAR BESKRIVNA I LITTERATUREN SOM SKULLE KUNNA DRABBA ALPACKOR ÄVEN UNDER SVENSKA FÖRHÅLLANDEN (13, 26).

Sjukdomstillstånd	Tänkbara orsaker	
	Mer sannolika	Mindre sannolika
Parasitinfektion	Chorioptes skabb Sarcoptes skabb Psoroptes skabb Pedikulos	Demodikos
Bakterieinfektion	Bakteriell follikulit Viral pustulär dermatit (orf) Kaseös lymfadenit (böldsjuka) Ulcerativ pododermatit	Mjukdelsaktinos Dermatofytos Dermatofilos
Övriga tillstånd	Bitskador Nybildningar Idiopatisk hyperkeratos	Immunmedierade sjukdomar Iktyos

liga litteraturen. Ingen entydig bild av verkningsgraden av olika läkemedel kan ges (6, 20, 29), och fall av behandlingssvikt mot flera preparat har noterats (1, 20). Ivermektininjektioner har i två rapporter eliminerat sarkoptesinfektion i grupper av alpackor, i det ena fallet först efter ett flertal behandlingstillfällen (16, 29). De infekterade djuren hade först behandlats med ivermektin kutant utan resultat (29). Man kan alltså anta att såväl preparatval som administrationsätt har betydelse för behandlingsresultatet vid skabbinfektioner hos alpackor.

Effekten av fettlösliga pour-on-preparat kan minska på grund av att lamadjur har mindre fett i pälsen än får. Akaricider som appliceras på huden tros vara mer verksamma mot *Chorioptes*, medan subkutana injektioner sannolikt är effektivare mot *Sarcoptes scabiei* (3). Vid kroniska tillstånd av både chorioptes- och sarkoptesskabb där huden är kraftigt förtjockad anser vi att keratolytiskt medel bör användas och akaricid appliceras kutant för att eliminera kvalster också i döda hudlager. Resultatet av bakterieodling från den sarkoptesinfekterade alpackan (utbredd hudinfektion med riklig växt av stafylokocker) väcker dessutom frågan om bakterieinfektioners roll i fall av terapivikt vid skabbbehandling.

Ensidig läkemedelsanvändning

Avermektiner är den i särklass vanligaste substansgruppen antiparasitära medel som djurägarna i svenska respektive engelska enkätundersökningar uppgett att de använder för rutinmässig parasitkontroll (9, 10). Skabbkvalstren exponeras alltså för avermektiner årligen, utan att en upprepad behandling genomförs. Sannolikt har denna avmaskning begränsad effekt mot alpackornas kvalsterinfektioner men skulle kunna påverka resistensläget. De generella svårigheterna med behandling av chorioptes- och sarkoptesskabb ökar också exponeringen för avermektiner i alpackapopulationen totalt sett. När parasitbehandling för endo- och ektoparasiter genomförs i samband med export kan man dessutom tänka sig att det ökar risken att läkemedelsresistenta parasiter följer med importerade alpackor (31).

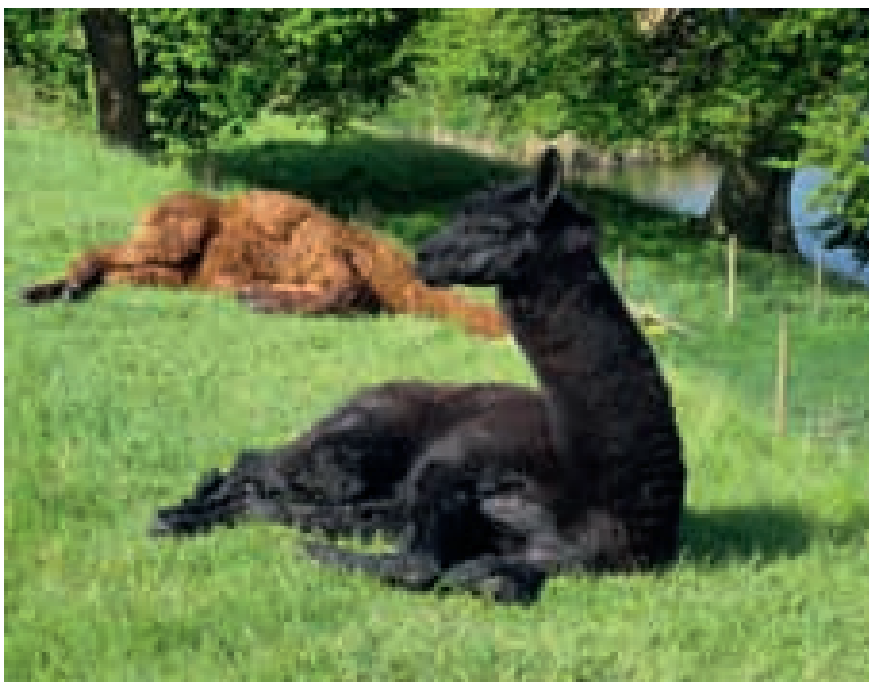

FOTO: LONEZOR

FIGUR 5. Det är sannolikt möjligt att befria åtminstone mindre, slutna besättningar från kvalsterinfektioner. Sanering av miljön i samband med behandling är dock viktig.

Risk för återsmitta

Det saknas idag väl dokumenterade exempel på lyckade fullständiga saneringar av alpackabesättningar med choriopteskvalster både i Sverige och internationellt. Vi tror det är möjligt att sanera åtminstone mindre, slutna besättningar från kvalsterinfektioner (Figur 5). I en studie där chorioptesinfekterade alpackor behandlades med eprinomektin kutant i upprepad dosering minskade antalet infekterade djur och det totala parasittrycket men man lyckades inte få besättningen helt smittfri (8). Ingen sanering av miljön utfördes i försöket vilket kan ha bidragit till det ofullständiga behandlingsresultatet.

Choriopteskvalster kan överleva mer än två månader utanför sitt värddjur (25) och det finns därför en risk för ny- eller reinfektion om miljöåtgärder inte genomförs i samband med behandlingen. Vi rekommenderar att sanering av miljön utförs i samband med behandling mot både sarkoptes- och choriopteskvalster. Observera att sedvänjan med "hingstar" som reser mellan besättningar för betäckning medför en ytterligare risk för återintroduktion av skabb efter en besättningssanering.

Andra djurslag

Eftersom korsinfektivitet mellan olika djurslag har visats både för *Chorioptes* sp (28) och *Psoroptes* sp (23, 30) finns risk att skabbkvalster kan smitta mellan alpackor och övriga lantbruksdjur, även om det i nuläget är svårt att bedöma hur stor denna risk är. Många av de svenska alpackagårdarna håller även hästar, nötkreatur och/eller små idisslare vilket ökar kontaktytorna mellan djurslagen (10). Rutiner som ökar risken att skabbkvalster kan spridas mellan alpackor och övriga husdjur ökar också risken för spridning av andra sjukdomar. Med importer av alpackor finns risk för införel av sjukdomar som tuberkulos, paratuberkulos, brucellos samt BVD (31), dvs sjukdomar som om de etableras hos svenska lantbruksdjur kan bli synnerligen kostsamma. Helt nyligen har antikroppar mot tuberkulos påvisats hos två svenska alpackor importerade från Storbritannien och Jordbruksverket har ändrat reglerna för provtagning vid import av alpackor (27).

Avslutningsvis anser artikelförfattarna att både *Chorioptes* sp och *Sarcoptes scabiei* kan orsaka avsevärda djurskyddsproblem. Om djurägare behandlar med ►

- verkningslösa preparat kan detta leda till ett långvarigt, onödigt och potentiellt dödligt djurlidande. Vi uppmanar därför landets veterinärer att inte dra sig för att undersöka och ta prov från hudlesioner på alpackor. Med ett systematiskt arbetssätt ökar sannolikheten att framgångsrikt diagnostisera och behandla skabbinfektioner. Terapisvaret på insatt behandling ska noggrant följas upp – man får då ytterligare möjligheter att stifta bekantskap med alpackor, en mycket trevlig djurart.

TACK

Artikelförfattarna vill tacka Set Bornstein och Kerstin Movér-Berglund för fotografier och Set Bornstein, Eva Osterman-Lind och Camilla Björkman för värdefulla synpunkter på manuskriptet.

SUMMARY

Mange mite infections in Swedish alpacas

The alpaca is increasingly popular as a domestic species in Sweden. Skin disease is reported as a common complaint from alpaca owners, and frequently treated without prior veterinary attention. Treatment success is limited and animals may be exposed to painful, potentially lethal, skin disorders long term.

Two recently diagnosed cases of Chorioptic and Sarcoptic mange are described and a background is given of what is known regarding diagnosis and treatment of the conditions. We suggest that both diagnosis and treatment of mange should be made at herd level. Multiple skin scrapes on visibly affected and unaffected animals is the diagnostic method of choice for *Chorioptes* sp. Diagnosis should precede treatment when dealing with any type of mange mite. Further we report that there is little evidence supporting specific treatments of Chorioptic and Sarcoptic mange in alpacas. Any treatment used should be carefully monitored. The role of the alpaca as a risk species for introducing contagious and reportable diseases to Sweden is also highlighted in the article.

Referenser

1. Borgsteede FH, Timmerman A et al. A case of very serious sarcoptes mange

- in alpacas (*Lama pacos*). Tijdschr Diergeneeskd, 2006, 131, 8, 282–283.
2. Bornstein S. Infestations with ectoparasites. In: Infectious diseases in camelids, 2nd ed. Blackwell Science, Berlin-Vienna, 2002, 319–322.
3. Bornstein S & de Verdier K. Some important ectoparasites of alpaca (*Vicugna pacos*) and llama (*Lama glama*). Journal of Camelid Science, 2010, 3, 49–61.
4. Bradbury L. Field anaesthesia in camelids. In Practice, 2008, 30, 8, 460–463.
5. Burkholder TH, Jensen J et al. Plasma evaluation for ivermectin in llamas (*Lama glama*) after standard subcutaneous dosing. J Zoo Wildl Med, 2004, 35, 3, 395–396.
7. D'Alterio GL, Callaghan C et al. Prevalence of *Chorioptes* sp mite infestation in alpaca (*Lama pacos*) in the southwest of England: implications for skin health. Small Ruminant Research, 2005, 57, 2–3, 221–228.
8. D'Alterio GL, Jackson AP et al. Comparative study of the efficacy of eprinomectin versus ivermectin, and field efficacy of eprinomectin only, for the treatment of chorioptic mange in alpacas. Vet Parasitol, 2005, 130, 3–4, 267–275.
9. D'Alterio, GL, Knowles IG et al. Postal survey of the population of South American camelids in the United Kingdom in 2000/01. Vet Rec, 2006, 158, 3, 86–90.
10. de Verdier K & Bornstein S. Alpäckor i Sverige – en ny utmaning. Svensk VetTidn, 2010, 1, 19–23.
12. Foster A. Skin diseases of South American camelids. Proceedings of the British Veterinary Zoological Society spring meeting, 2008 May 17–18, Woburn Safari Park, Woburn, UK. Romford: British Veterinary Zoological Society, 2008.
13. Foster A, Jackson A et al. Skin diseases of South American camelids. In Practice, 2007, 29, 4, 216–223.
14. Fowler M. Medicine and surgery of South American camelids, 2nd ed. Ames, Iowa, Iowa State University Press. 1998, 1–11.
15. Fowler M. Medicine and surgery of camelids, 3rd ed. Ames, Iowa, Wiley-Blackwell Publishing, 2010, 409.
16. Geurden T, Deprez P et al. Treatment of sarcoptic, psoroptic and chorioptic mange in a Belgian alpaca herd. Vet Rec, 2003, 153, 11, 331–332.
17. Hunter RP, Isaza R et al. Moxidectin plasma concentrations following topical administration to llamas (*Lama glama*) and alpacas (*Lama pacos*). Small Ruminant Research, 2004, 52, 3, 275–279.
18. Hunter RP, Isaza R et al. The pharmacokinetics of topical doramectin in llamas (*Lama glama*) and alpacas (*Lama pacos*). J Vet Pharmacol Ther, 2004, 27, 3, 187–189.
20. Lau P, Hill PB et al. Sarcoptic mange in three alpacas treated successfully with amitraz. Vet Dermatol, 2007, 18, 4, 272–277.
21. Lundqvist K. Förslag på föreskrifter för domesticerade lamadjur (*Lama glama* och *Vicugna pacos*). SLU Skara, Inst för husdjurens miljö och hälsa, Etologi och djurskyddsprogrammet, Studentarbete 406, 2012.
22. Lusat J, Morgan ER et al. Mange in alpacas, llamas and goats in the UK: Incidence and risk. Vet Parasitol, 2009, 163, 1–2, 179–184.
24. Plant JD, Kutzler MA et al. Efficacy of topical eprinomectin in the treatment of *Chorioptes* sp infestation in alpacas and llamas. Vet Dermatol, 2007, 18, 2, 142.
25. Scott DW & Miller WH. Parasitic diseases. In: Equine Dermatology. Maryland Heights, Missouri, Elsevier Saunders, 2003, 331–333.
26. Scott DW, Vogel JW et al. Skin diseases in the alpaca (*Vicugna pacos*): a literature review and retrospective analysis of 68 cases (Cornell University 1997–2006). Vet Dermatol, 2011, 22, 1, 2–16.
27. Statens Veterinärmedicinska Anstalt. Misstanke om tuberkulos hos alpäckor. Nyheter, SVA. Hämtad 2012-06-27 från www.sva.se/sv/Mer-om-SVA1/Pressrum/Nyheter-fran-SVA/alpacka/
29. Twomey DF, Birch ES et al. Outbreak of sarcoptic mange in alpacas (*Vicugna pacos*) and control with repeated sub-cutaneous ivermectin injections. Vet Parasitol, 2009, 159, 2, 186–191.
31. Ägren E, Sternberg S, Carlsson U & Elvander M. Smittrisker av nationellt intresse vid import av kameldjur och jak. En rapport sammanställd vid SVA, Dnr 2007/279. Uppsala, SVA, 2007.

En fullständig referenslista (31 referenser) kan fås från försteförfattaren.

HANNA ERIKSSON, leg veterinär, Sveriges lantbruksuniversitet (SLU), Institutionen för kliniska vetenskaper, Box 7054, 750 07 Uppsala.
LINA LINDSTRÖM, leg veterinär, SLU, Institutionen för kliniska vetenskaper, Box 7054, 750 07 Uppsala.
LONE OLESEN, leg veterinär, Distriktsveterinärerna Svenljunga, Ullasjö Altarberget, 512 93 Svenljunga.
KERSTIN DE VERDIER, leg veterinär, VMD, Statens veterinärmedicinska anstalt (SVA), 751 89 Uppsala och Hälsovården för kameldjur (www.svdhv.org).

HELLE ERICSSON UNNERSTAD, leg veterinär, VMD, laboratorieveterinär,
 KATINCA FUNGBRANT, leg veterinär, nöthälsoveterinär,
 KARIN PERSSON WALLER, leg veterinär, docent, statsveterinär och adjungerad professor
 och YLVA PERSSON, leg veterinär, VMD, bitr. statsveterinär*

Mycoplasma bovis hos kor och kalvar i Sverige

Mycoplasma bovis (*M bovis*) har under senare delen av 2011 diagnostiserats i en besättning i Sverige i samband med mastit hos en mjölkko och i tre besättningar i samband med lunginflammation hos kalv. Under 2011 konstaterades cirka 70 danska mjölkbesättningar, främst på Jylland, vara infekterade med *M bovis*. Flera av dessa fick allvarliga sjukdomsproblem, bland annat mastit och ledinflammationer hos kor. Författarna vill göra svenska veterinärer uppmärksamma på symptom vid *M bovis*-infektion, hur prover ska tas och hur sjuka djur kan behandlas.

KLINISKA ERFARENHETER FRÅN SVERIGE

Mycoplasma bovis (*M bovis*) diagnostiserades under 2011 i en besättning i Sverige i samband med mastit hos en mjölkko och i tre besättningar i samband med lunginflammation hos kalv. Mjölkkon hade inga kliniska symptom medan symptom bilden hos kalvarna varierade kraftigt mellan besättningarna.

I den första, en slaktnötsbesättning som köper in mjölkdrickande kalvar, behandlades under en tremånadersperiod mer än hälften av kalvarna på grund av lunginflammation med hög feber, hosta, andningssvårigheter och nedsatt aptit. Dödligheten steg till cirka 20 procent. Insatta behandlingar hade dålig effekt och flera av kalvarna fick kroniska lunginflammationer med kvarstående luft-

FOTO: KATINCA FUNGBRANT

FIGUR 1. Hos några kalvar i en av de drabbade svenska besättningarna sågs symptom på mellanöreinflammation, så kallad "head tilt".

vägssymtom och nedsatt tillväxt. En mindre andel av kalvarna utvecklade även ledinflammationer i framknä eller has och hos några kalvar sågs symptom på

mellanöreinflammation (Figur 1). I en annan slaktnötsbesättning förekom hög frekvens av lunginflammation med ökad dödlighet, dock utan förekomst av vare ➤

FOTO: SUZANNE FREDRIKSSON

FIGUR 2. Mjölakens utseende kan variera från vattnig till tjock och flockig.

- sig led- eller mellanöreinflammation. I en mjölkbesättning hos tre till fem månader gamla kalvar med luftvägsproblem förekom ingen ökad mortalitet eller terapivikt.

SYMPTOM HOS KOR

M bovis-infektion hos mjölkkor kan, enligt internationell litteratur, leda till flera typer av sjuklighet (3). Till de vanligare symtomen hör juver-, lung- och ledinflammation. Sjukdomen kan variera från subklinisk till höggradig klinisk som i vissa fall kan leda till dödsfall eller avlivning. Ibland kan flera av dessa symtom observeras samtidigt i samma besättning hos djur i olika åldrar. I andra besättningar är mastit hos korna dominerande. Ytterligare kliniska yttringar som rapporterats i enstaka fall eller i samband med experimentell infektion är ögon- och könsinfektioner och abort. I Sverige har *M bovis* bara diagnostiserats

hos mjölkkor i samband med ett fall av subklinisk mastit.

Mastit

I drabbade besättningar kan sjukligheten vara hög och djur i tidig laktation verkar vara mer mottagliga, kanske på grund av förekomst av juverödem. Symtomen kan vara både subkliniska och kliniska. Typiskt vid klinisk mastit är att flera juverdelar är påverkade och att juverödem och nedsatt mjölkproduktion är vanligt. Mjölakens utseende kan variera från vattnig till tjock och flockig (Figur 2). Om mjölkprovet får stå separerar det snabbt i en flockig och en klar del. Oftast är djuren inte allmänpåverkade men kraftig allmänpåverkan förekommer också. Dessa kor minskar markant i produktion eller upphör helt att mjölka. Ingen växt syns vid rutinmässig odling av mjölkprov och antibiotikabehandling har ingen effekt. Subkliniska

fall med eller utan uppblåsande kliniska episoder förekommer också vilket ofta leder till förhöjda celltal i besättningen. Infektionen kan kvarstå i juvret under lång tid och leda till både fibros och abscesser i juvervävnaden.

Lung- och ledinflammation

Symtom på lunginflammation som kan ses är feber, andningssvårigheter, minskad aptit med eller utan näsflöde och hosta. Kroniskt affekterade djur har ofta nedsatt tillväxt. Ledpåverkan kan yttra sig som artrit, synovit och periartikulär inflammation. Vid septisk artrit ses akut blockhåla med svullnad av leden som smärtar och är varm vid palpation. Eventuellt har djuren även feber och nedsatt foderlust. Inflammation i senskidor och i stödjevävnaden runt leden är vanligt. Både i samband med lung- och ledinflammation är behandlingsresultatet dåligt.

SYMPTOM HOS KALVAR

Lunginflammation

Eftersom lunginflammation hos nötkreatur är ett multifaktoriellt sjukdomskomplex varierar graden av symtom beroende på samtidiga infektioner och miljöfaktorer.

Lunginflammation hos kalv visar sig främst genom besvärad andning, hosta, näsflöde, feber, upphörd foderlust och slöhet. Symtomen på lunginflammation hos kalvar infekterade med *M bovis* kan i det akuta stadiet inte skiljas från lunginflammation orsakade av andra agens. Kalvar infekterade med *M bovis* är svårbehandlade och ofta uppstår kroniska skador på lungvävnaden. Samtidiga infektioner med andra patogener förvärrar symtomen och infektion med *M bovis* tillsammans med *Mannheimia haemolytica* eller BRSV har visats ge upphov till en allvarligare sjukdomsbild än infektionerna var för sig (2). De flesta kalvar som har *M bovis*-associerad lunginflammation är också infekterade med andra patogener, som *M haemolytica*, *Pasteurella multocida*, *Arcanobacterium pyogenes* och ibland *Histophilus somni*, bovint herpesvirus-1, BRSV, eller parainfluenza-3 virus (1, 4, 5).

Även om *M bovis* kan orsaka klinisk lunginflammation är sjukdomsbilden

varierande och leder inte alltid till klinisk sjukdom. I besättningar med fungerande rutiner inkluderande omgångsvis uppfödning, isolering av sjuka djur, optimal immunstatus på kalvar och god miljö reduceras smittrycket och kalvarna kan förbli opåverkade eller visa bara milda symtom, något som även de svenska erfarenheterna tyder på (3).

Led- och mellanöreinflammation

Hos kalvar med lunginflammation kan *M bovis* spridas hematogent och orsaka ledinflammation i en eller flera leder, främst i skuldra, armbåge, framknä samt hasled (1). I övrigt liknar symtomen dem hos vuxna djur.

En kalv med mellanöreinflammation håller huvudet på sned, så kallad "head tilt" (Figur 1). Det kan förefalla som att kalven går i cirklar. Sekret från det infekterade örat kan förekomma. Om infektionen sprider sig till fascialisnerven kan kalven få svårt att äta. Led- och mellanöreinflammation orsakad av *M bovis* svarar dåligt på antibiotikabehandling.

Mot bakgrund av den varierande kliniska bilden är det aktuellt med provtagning inkluderande *M bovis* vid utredning av besättningar där terapivikt vid behandling av luftvägsinfektioner föreligger. Luftvägsinfektioner hos kalvar i kombination med led- och/eller öroninflammationer är specifika symtom som

NÄTVERK MOT MYCOPLASMA BOVIS

För att bättre kunna samordna rådgivning, diagnostik och annan kompetens kring *Mycoplasma bovis* har vi inrättat ett organisationsövergripande nätverk som regelbundet träffas och utbyter erfarenheter. Det är också den gruppen som står bakom denna artikel. Följande personer ingår:

Kerstin de Verdier, SVA

Helle Ericsson Unnerstad, SVA

Katinca Funghant, Svenska Djurhälsövrården

Anita Jonasson, Svenska Djurhälsövrården

Håkan Landin, Svensk Mjölk

Maria Nilsson Öst, SVA

Karin Persson Waller, SVA

Ylva Persson, SVA och Svensk Mjölk

Virpi Welling, Svenska Djurhälsövrården

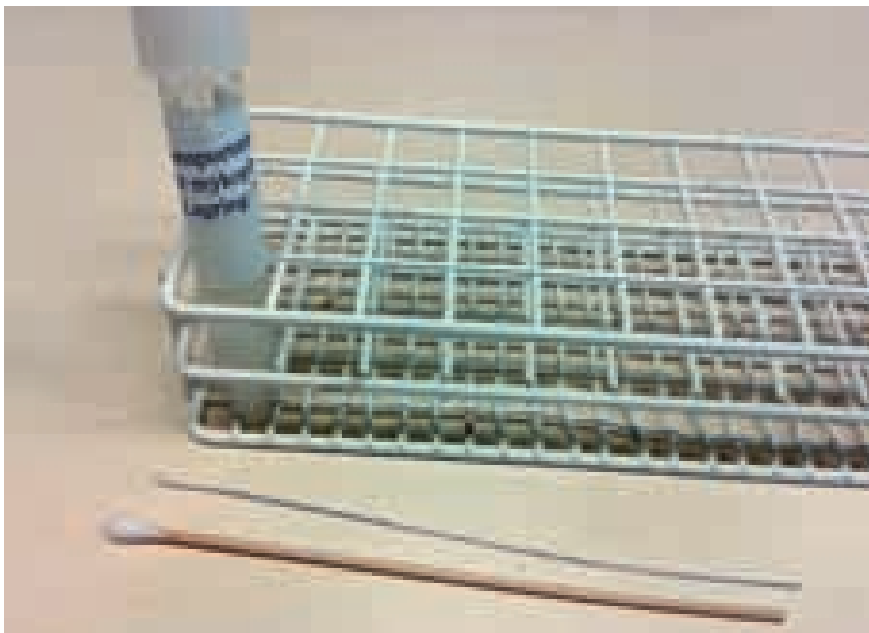

FOTO: HELLE ERICSSON UNNERSTAD

FIGUR 3. Från levande djur tas prov från näshålan med en steril bomullspinne. Ett speciellt transportmedium, som kan beställas från SVA, behövs.

indikerar infektion med *M bovis*. Terapivikt eller grav klinik är alltid en anledning till utökad diagnostik.

PROVTAGNING OCH DIAGNOSTIK

Från levande djur tas prov från näshålan med en steril bomullspinne. Ett speciellt transportmedium, som kan beställas från SVA, behövs (Figur 3). Pinnen bör först fuktas i transportmediet och sedan stickas djupt in i näshålan. Därefter stoppas pinnen ner i transportmediet och efter ordentlig omrörning kastas den. Rörret med transportmediet skickas till SVA.

Från döda djur skickas en väl förpackad bit av färsk lunga till laboratoriet. Man kan också göra en postmortal lungsköljning och skicka in sköljvätskan. Beroende på kliniska symtom kan även andra provtagningsmaterial komma ifråga, t ex från led. Provtagningsfrågor kan diskuteras med SVA. Från kor med misstanke om mykoplasmaastit bör mjölkprov tas i ett sterilt rör med bronopoltillsats som skickas till laboratoriet för PCR-analys. Sterila mjölkkröer med bronopoltillsats kan rekvireras från SVA.

Det är viktigt att det framgår av remissen att önskad undersökning är mykoplasma-diagnostik eftersom bakterien inte påvisas om inte speciella meto-

der används. Alla mykoplasmaarter är svårödlade och kräver speciella medier för att växa. De växer långsamt och metodiken är tids- och resurskrävande. SVA kommer därför att övergå till enbart PCR-metodik. Detta innebär i nuläget ingen förändring vad gäller provtagning.

BEHANDLING

I Sverige har vi mycket lite erfarenhet av antibiotikabehandling av nötkreatur med mykoplasmainfektion. Eftersom bakterien saknar cellvägg, kan penicillin och andra betalaktamantibiotika vars verkningsätt är att angripa cellväggen, inte förväntas ha effekt. I internationell litteratur nämns t ex tetracyklin, makrolider, florfenikol och fluorokinoloner som möjliga behandlingsalternativ.

Eftersom erfarenhet saknas är det svårt att ge generella råd om vad som skulle fungera under svenska förhållanden. Hos mjölkkor med mastit orsakad av *M bovis* rekommenderas inte antibiotikabehandling. Drabbade kor bör istället snarast separeras från övriga djur i besättningen och slaktas. Vid lunginflammation bör *M bovis*-diagnosen vara fastställd i besättningen genom provtagning innan rutiner för antibiotikaval ändras. Vid val av antibiotikum bör ris- ➤

- ken för resistensutveckling hos normalflora och andra bakterier hos djuren beaktas. Fluorokinoloner är en viktig antibiotikagrupp på humansidan och bör därför, i enlighet med SVS nyligen publicerade riktlinjer, i möjligaste mån reserveras enbart för användning till människor.

SAMMANFATTANDE SYNPUNKTER

Mycoplasma bovis kan orsaka en rad sjukdomar med många olika symtom. Svenska veterinärer bör vara vaksamma då sjukdomsbilden kan variera kraftigt. Mastit och lunginflammation som svarar dåligt på behandling samt lung- och ledinflammation tillsammans med öroninflammation bör föranleda provtagning med avseende på *M bovis*. *Mycoplasma bovis* är svårbehandlad och terapivikt är vanligt. Förebyggande åtgärder i form av gott smittskydd, god hygien och optimala rutiner är därför mycket viktiga.

Referenser

1. Gagea MI, Bateman KG, Shanahan RA, Dreumel T, McEwen BJ, Carman S, Arcambault M & Caswell JL. Naturally occurring *Mycoplasma bovis*-associated pneumonia and polyarthritis in feedlot beef calves. *J Vet Diagn Invest*, 2006, 18, 29–40.
2. Howard CJ, Stott E, Thomas LH, Gorlay RN & Taylor G. Vaccination against natural outbreaks of respiratory disease in calves associated with *Mycoplasma bovis*, *M dispar* and respiratory syncytial virus infection. *Zentralblatt für Bakteriologie, Supplement* 20, 1990, 400–405.
3. Maunsell FP, Woolus AR, Francoz D, Rosenbusch RF, Step DL, Wilson DJ & Janzen ED. *Mycoplasma bovis* infections in cattle. *ACVIM Consensus Statement*. *J Vet Intern Med*, 2011, 25, 772–783.
4. Shahriar FM, Clark EG, Janzen E, West K & Wobeser G. Coinfection with bovine viral diarrhoea virus and *Mycoplasma bovis* in feedlot cattle with chronic pneumonia. *Can Vet J*, 2002, 43, 863–868.
5. Thomas A, Ball H, Dizier I, Trolin A,

Bell C, Mainil J & Linden A. Isolation of *Mycoplasma* species from the lower respiratory tract of healthy cattle and cattle with respiratory disease in Belgium. *Vet Rec*, 2002, 151, 472–476.

***HELLE ERICSSON UNNERSTAD**, leg veterinär, VMD, laboratorieveterinär, Sektionen för antibiotika, Enhet för djurhälsa och antibiotikafrågor, Statens veterinärmedicinska anstalt, 751 89 Uppsala.

KATINCA FUNGBRANT, leg veterinär, nöthälsöveterinär, Svenska Djurhälsovården, Box 164, 245 22 Staffanstorps.

KARIN PERSSON WALLER, leg veterinär, docent, statsveterinär och adjungerad professor, Sektionen för lantbrukets djur, Enhet för djurhälsa och antibiotikafrågor, SVA, 751 89 Uppsala, Institutionen för kliniska vetenskaper, SLU, 750 07 Uppsala.

YLVA PERSSON, leg veterinär, VMD, bitr statsveterinär, Sektionen för lantbrukets djur, Enhet för djurhälsa och antibiotikafrågor, SVA, 751 89 Uppsala, Avdelningen för djurvälstånd, Svensk Mjolk.

FLORSELECT vet

Florfenicol

NYHET

NYTT ALTERNATIV VID
LUFTVÄGSINFEKTIONER
HOS SVIN OCH NÖT

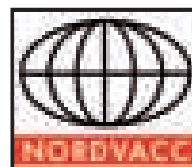
ATCVET-KOD: QJ01BA90.
RECEPTBELAGT
GODKÄND PRODUKTRESUMÉ
SEDAN: 2011-07-08

FÖR MER INFORMATION: www.fass.se

Laboratorios Hipra, S.A.
Avda. la Selva, 135
17170 Amer (Girona)
Spain

Tel (34) 972 43 06 60
Fax (34) 972 43 06 61
hipra@hipra.com
www.hipra.com

MARKNADSFÖRS AV
NORDVACC AB
BOX 112,
129 22 Hägersten
Tel: 08-44946 50
Fax: 08-449 46 56
E-mail: vet@nordvacc.se
Hemsida: www.nordvacc.se

■ ■ ■ månadens epiztel

Epizteln rapporterar denna gång om ett misstänkt mul- och klövsjukefall, om det aktuella antibiotika-

resistensläget och om döda älgar i Blekinge. Texten är ett samarbete mellan Statens veterinärmedicinska anstalt (SVA) och Jordbruksverket. Kontaktpersoner är Karl Ståhl, SVA och Charlotta Lindqvist, Jordbruksverket.

MK-MISSTANKE

Misstanke om mul- och klövsjuka väcktes på obduktionsanläggningen i Karlskoga efter att obducerande veterinär upptäckt konfluerande blåsor på tungan och lesioner i en kronrand på ett nötkreatur. Veterinären tog kontakt med SVA för rådgivning varefter även länsstyrelsen och Jordbruksverket informerades. Efter kontakt med djurägaren kunde konstateras att det inte fanns tecken på smittsamhet i besättningen och inte heller några kontakter med utlandet som stärkte misstanken. Material från blåsorna skickades ändå till SVA för analys, som kunde konstatera att det var falskt alarm och misstanken avfärdades.

FORTSATT GYNNSAMT RESISTENSLÄGE

Läget avseende antibiotikaresistens hos bakterier från djur i Sverige är fortsatt gynnsamt ur ett internationellt perspektiv. Det visar SVARM-rapporten för 2011 som presenterades den 24 september. Men årets rapport visar också på oönskade trender i resistensläget. Under 2011 påvisades för första gången meticillinresistenta stafylokocker (MRSA) hos nötkreatur i Sverige och tarmbakterier med ESBL-resistens för första gången hos grisar.

– MRSA är vanligt hos lantbruksdjur i många länder och att bakterierna nu påvisas också i Sverige är bekymmersamt. Läget bland svenska djur är fortfarande mycket gott men det kan snabbt försämrats om vi inte är vaksamma. Det är därför viktigt att resistensläget övervakas, säger antibiotikasektionens Björn Bengtsson.

Resistens av ESBL-typ hos tarmbakterier från livsmedelsproducerande djur har under senare år uppmärksammats i flera länder. I Sverige har bakterier med ESBL-resistens tidigare påvisats hos sällskapsdjur, hästar, slaktkycklingar och nu också hos grisar. SVAs undersökningar visar att bakterierna fortfarande är ovanliga hos grisar i Sverige men om antibiotika används oansvarigt kommer sannolikt resi-

- ■ ■ Telefonnumret till SVAs epizootologjour är 018-67 40 01.
- ■ ■ Detta nummer kan enbart användas då SVAs växel är stängd, dvs utanför ordinarie arbetstid. Epizootijouren ger råd och hjälp till veterinärer vid misstanke om epizootisjukdom. Provsvar eller allmänna råd kan inte ges på detta nummer.

FOTO: MALENE THYSSER

SVA har under hösten fått rapporter från Blekinge om döda älgar i länet men har bara fått in en hel älg från Blekingetrakten för undersökning.

stenta bakterier att få en vidare spridning bland grisar.

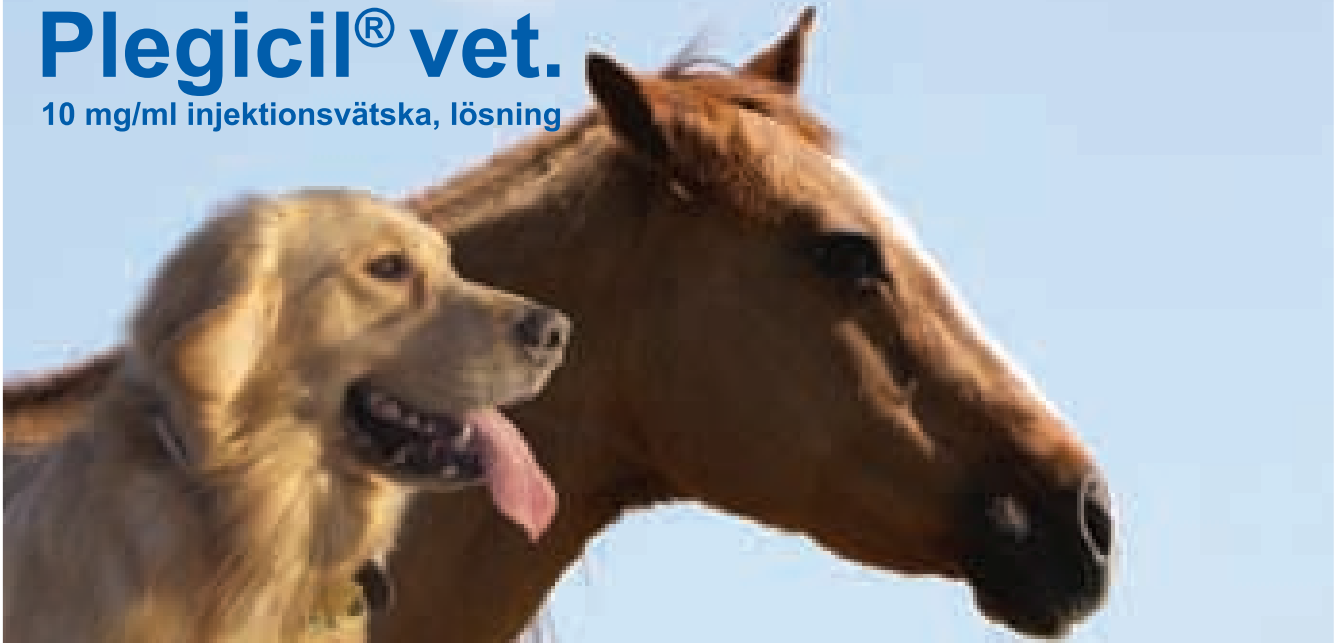
DÖDA ÄLGAR FRÅN BLEKINGE

SVA har under hösten fått rapporter från Blekinge om döda älgar i länet men har bara fått in en hel älg från Blekingetrakten för undersökning. Älgen var kraftigt infekterad med löpmagsmask, en infektion som har hittats hos djurslaget tidigare. Utbredd sjuklighet orsakad av löpmagsmask har däremot inte fastställts hos älg.

SVA kommer att fortsätta undersöka vad som kan ligga bakom den rapporterade dödligheten bland Blekinges älgar. Nya, färska prover kommer att samlas in från älgar i området, i ett samarbete med Institutionen för tillämpad miljövetenskap (ITM) vid Stockholms universitet. Forskarna har fått tillstånd att avliva älgar för provtagning, och kommer att använda ett mobilt laboratorium i området. Dessa prover kommer att komplettera prover som samlas in vid den ordinarie älgjakten. ■

Plegicil® vet.

10 mg/ml injektionsvätska, lösning

En trotjänare - nu även i singelpack

Acepromazin, 10 mg/ml injektionsvätska, lösning. Lugnande medel och sömnmedel vid tillstånd av nervositet och aggressivitet, t ex hos hundar i samband med undersökning och hos ston efter förlösning mm. Premedicinering vid kastning. Premedicinering vid anestesi på häst. Nervositet hos häst i samband med undersökning, skoning och transport. Kramplösande vid tetanus. Potentiering av analgetika och anestesimedel. Biverkningar: Plegicil® vet. kan orsaka blodtrycksfall. I sällsynta fall har chockliknande tillstånd inträffat efter intravenös injektion på häst. Ett reversibelt penisframfall ses hos hingstar och valacker. Försiktighetsmått: Vid behandling av djur med hjärtsufficiens, t ex äldre hundar eller djur som har förlorat blod genom sårskador, skall försiktighet iakttas, då blodtrycksfall kan inträffa. Interaktioner med andra veterinärmedicinska läkemedel och övriga interaktioner. Fentiazinderivat kan interagera med ett flertal farmaka, bl a muskelrelaxantia, t ex suxameton, avmaskningsmedel och insekticider av typ organiska fosforföreningar, analgetika och anestesimedel. Varningar: Effekten varierar individuellt och kan i undantagsfall kvarstå längre än ett dygn. Receptbelagt läkemedel. ATC vet-kod: QN05AA04. Texten är baserad på produktresumé daterad 2012-06-13. Plegicil® vet. 10 mg/ml injektionsvätska, lösning, finns även i 6 x 20 ml. ATC vet-kod: QN05AA04. Texten är baserad på produktresumé daterad 2012-06-13. För mer information gå in på www.fass.se.

Pharmaxim www.pharmaxim.com

Vilken är din diagnos? – Bilddiagnostik

En ettårig katthona togs till veterinär på grund av långvariga punktformiga sår på svansroten, vilka inte svarat på antibiotikabehandling. Fallet är radiologiskt tolkat av Frida Viberg, Universitetsdjursjukhuset, Bilddiagnostiska kliniken, SLU.

Huskatt, hona, ett år

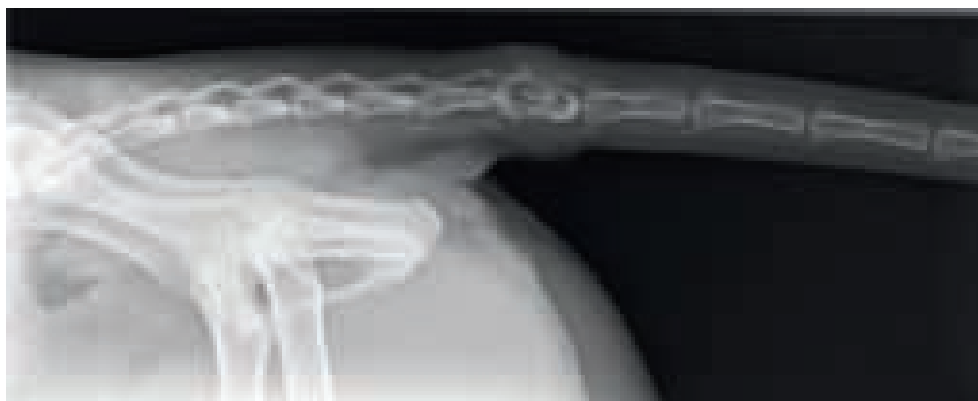
ANAMNES: Katten fick punktformiga sår med efterföljande abscessbildning på svansroten för sex månader sedan. Den har behandlats med två omgångar antibiotika och sårrengöring utan fullgott resultat.

STATUS: Flertalet punktformiga sår runt svansroten. Allmäntillstånd, hjärt- och lungauskultation, slemhinnor, lymfknutor var alla utan anmärkning vid klinisk undersökning.

RÖNTGENUNDERSÖKNING: Lateral (Figur 1) och ventrodorsal (Figur 2) projektion av svansrot/svans. Vilken är din diagnos?

SVAR SE SIDAN 64

FIGUR 1. Lateral projektion från sakrum till nionde kaudala kotkroppen.

FIGUR 2. VD-projektion från sakrum till tionde kaudala kotkroppen.

“One World, One Health” i verkligheten

ULF MAGNUSSON, professor*

Begreppet “One World, One Health” används oftast för att tydliggöra sambanden mellan människa, domesticerade djur och vilda djur vad gäller infektionssjukdomar i ett globalt perspektiv. Från 2006 till 2010 hade en grupp svenska veterinärer möjlighet att på nära håll följa och delta i den största “One World, One Health”-operationen hittills: bekämpningen av den högpatogeta fågelinfluensan H5N1.

STORT SVENSKT BIDRAG

Som de flesta känner till upptäcktes den högpatogeta fågelinfluensan H5N1 i Kina under 1990-talet. Dess förekomst var först begränsad till östra Asien, med ett betydande utbrott i Hong Kong 1997 där sex människor avled. 2003–2004 började viruset spridas över världen.

Via Sida bidrog Sverige med 150 miljoner kronor till denna bekämpning, medel som ställdes till FNs livsmedels- och jordbruksorganisationer, FAOs, förfogande. Detta gjorde Sverige till en av de största givarna tillsammans med USA och Japan. Sida bestämde att någon procent av medlen skulle avsättas till en svensk referensgrupp med uppdrag att följa FAOs arbete på nära håll. Syftet var, förutom att stötta FAOs arbete, att ta hem kunskap till Sverige och hjälpa regeringskansliet och Sida i beslut rörande den globala bekämpningen av H5N1. Fakulteten för veterinärmedicin och husdjursvetenskap vid SLU fick i upp-

FIGUR 1. Dokumentet där begreppet “One World, One Health” presenterades första gången – på ministermötet om fågelinfluensan i Sharm el-Sheikh i Egypten, oktober 2008.

drag att koordinera gruppens arbete och Jordbruksverket, Livsmedelsverket och SVA bidrog med expertis (se faktaruta). Dessutom deltog Jordbruksdepartementet med en observatör.

EN INBLICK I VÄRLDSPOLITIKEN

Vid FAO bildades en ”consultative group” av medlemsländerna med uppdrag att under regelbundna möten följa bekämpningsarbetet och att på ett övergripande plan ge synpunkter till FAO. Gruppen bestod av diplomater från stora givarländer som USA och Japan liksom från några låginkomstländer som drabbats av fågel-

influensan. Sverige fick också en plats i denna grupp som besattes av författaren. Det var en intressant upplevelse att sitta vid ett bord och höra hur diplomater med instruktioner från sina huvudstäder förde fram sina synpunkter på olika sätt. Synpunkter som naturligtvis gällde fågelinfluensan men som utgick från skilda perspektiv och bevekelsegrunder, t ex rädslan för en pandemi gentemot omsorgen om fjäderfäproduktionen i låginkomstländer. I dessa möten kändes det som veterinär lätt att diskutera med FAOs personal – vi förstod varandra bra.

Medlemmar i referensgruppen sekunderade den svenska politiska nivån under de årliga ministermötena kring fågelinfluensan där de stora internationella organisationerna sökte medel för sitt arbete från världens regeringar. Således deltog Ulla Carlsson vid SVA i mötet 2007 i Dehli och Lars Plym-Forshell från SLV vid mötet i Sharm el-Sheikh 2008 – där för övrigt begreppet “One World, One Health” introducerades i ett gemensamt dokument (Figur 1). Dessa möten gav en god inblick i hur “turerna” går i världspolitiken där småbönders försörjning, djurhälsa och rädslan för pandemier bryts mot varandra. Två av gruppens medlemmar, Lars ➤

SAMMANSÄTTNING AV SIDA:s REFERENSGRUPP

SLU: Ulf Magnusson (koordinator) och Mikael Berg
SJV: Kerstin Vikman, efterträdd av Joakim Holmdahl
SVA: Ulla Carlsson
SLV: Therese Westrell, efterträdd av Lars Plym-Forshell
Sida: Inge Gerremo, efterträdd av Ola Möller
Jordbruksdepartementet: Tina Lindström

- Plym-Forshell och Joakim Holmdahl, SJV, var också på väg till givarmötet i Hanoi 2009 med blev inaskade i Sverige på grund av den isländska vulkanen Eyjafjallajökulls utbrott.

SVENSKA VETERINÄRER I FÄLT

Referensgruppen gjorde flera besök till FAOs högkvarter i Rom och fick där omfattande och utmärkta presentationer om hur bekämpningen fortgick. Det var särskilt intressant att besöka Crise Management Centre, som är ett slags "stridsledningscentral" där särskilt utvald personal från FAO träffas varje morgon för att bearbeta information om sjukdomsutbrott som inkommit det senast dygnet. Centret är uppbyggt efter amerikansk förlaga och befolkad av framför allt amerikansk personal. USAs regering liksom Hollands och andra

regeringar placerar sina experter vid FAO under vissa perioder – sekunder – för att bidra till FAOs arbete och samtidigt inhämta internationella erfarenheter. Något som Sverige inte ägnar sig åt. Tyvärr.

Mali

Förutom besöken på högkvarteret i Rom gjorde referensgruppen två längre fältbesök. Det första gjordes i Mali i Västafrika i mars 2007 (Figur 2). Sex medlemmar i referensgruppen deltog och FAOs regionalkontor för djurhälsa – som delades med Afrikanska Unionens dito – var huvudmålet. Kontoret med tillhörande laboratorium var under uppbyggnad och gruppen fick insikter i svårigheterna och trögheten i att bygga upp dylika faciliteter inom ramen för två internationella organisationer, långt från

leverantörerna av adekvat utrustning. I diskussioner med Malis CVO och andra centrala och lokala veterinära funktionärer diskuterades bland annat svårigheterna att hålla kontroll på införsel av fjäderfä till landet längs gränserna. Detta var särskilt viktigt för Mali som var fritt från H5N1. Porösa gränser och "informell handel" med djur och djurprodukter är ett generellt och betydande problem inom det globala smittskyddsarbetet.

Besöket i Bamako i Mali ledde också till att referensgruppen initierade och finansierade två besök under 2007 och 2009 till det hårt krigsdrabbade grannlandet Sierra Leone. Syftet var att stärka den veterinärmedicinska laboratoriediagnostiken och de svenska kolleger som åkte var Sofia Boqvist, Karl Ståhl, Lennart Melin och Siamak Zohari, samtliga från SLU/SVA. Ett lite intressant fynd var att gruppen kunde påvisa smittan "Peste des Petites Ruminants" i landet.

Sydostasien

I april 2008 gjorde fyra medlemmar ur referensgruppen en rundresa i Sydostasien för att studera bekämpningsarbetet på nära håll. Resan inleddes med ett besök på FAOs regionkontor i Bangkok där gruppen – som vanligt – fick en mycket kompetent presentation om läget i regionen. Det var slående hur grannländer, som vi i Sverige i förstone tycker borde ha ganska likartade förutsättningar, skiljer sig åt vad gäller smittspridning och möjligheter till bekämpning. Skillnaderna beror ofta på vitt skilda faktorer som olika traditioner i hur man håller och handlar med djur, hur kraftfullt och kompetent veterinära myndigheter agerar och djurhållarnas tillit till nationella och internationella organisationer. Flera av dessa faktorer beror på graden av ekonomisk utveckling i landet. Men inte enbart.

Resan fortsatte till Vientiane i Laos till det lokala FAO-kontoret där den svenska veterinären Kristina Osbjör var placerad under några år som "Junior Professional Officer" (Figur 3). Genom Kristina fick gruppen en givande och osminkad redogörelse om hur bekämpningsarbetet går till på fältet. En av utmaningarna var att hitta pedagogiska

Foto: Ulf Mågnusson

FIGUR 2. Pojke i Mali besöker veterinären med sin sjuka höna. Bland många småbrukare i låginkomstländer är fjäderfä en viktig källa till mat och inkomst. Notera att H5N1-viruset inte påvisats i Mali.

Foto: Ulf Magnusson

FIGUR 3. Kristina Osbjer bland ankor på en bakgård i utkanten av Vientienne. Kristina var vid referensgruppens besök Junior Professional Officer vid FAOs kontor i Laos och är nu forskarstuderande på institutionen för kliniska vetenskaper, SLU.

och kostnadseffektiva sätt att kommunicera vardagligt smittskyddstänkande bland de delar av befolkningen som kommer i kontakt med fjäderfå. Dessa utmaningar är inte unika för Laos.

Därefter fortsatte gruppen till Mekongdeltat i södra Vietnam där besök gjordes bland veterinärer ansvariga för det lokala och regionala smittskyddsarbetet. Även dessa diskussioner kunde föras mycket öppenlyst och de var synnerligen givande liksom besöken på olika typer av fjäderfäuppfödning, från stora till små (Figur 4).

En allmän reflektion vid samtal på "lägre nivå" bland veterinärer eller lantbrukare i Sydostasien eller Västafrika, är att de anser att bekämpningen av andra smittsamma djursjukdomar som mul- och klövsjuka och newcastlesjuka är viktigare än att få bukt på spridningen av H5N1. Det senare verkar ibland mest uppfattas som den rikare västvärldens problem och påfund. I sådana samtal utmanades våra perspektiv på globala smittor.

Referensgruppen bidrog också till att den svenska kollegan Anna Kjellén rekryterades som trainee till UN System

Influenza Coordinator (UNSIC), David Nabarro's kontor i New York under tre

månader. UNSIC utgjorde centrum för koordinering av FN:s samlade insatser ►

Foto: Ulf Magnusson

FIGUR 4. Ankflock vid risfält i Vietnam. I Vietnam är ankflockar som förs mellan nyskördade risfält där de äter kvarblivna riskorn och insekter en vanlig typ av djurhållning. Det anses dock att denna rutin bidrar till att H5N1-viruset sprids inom landet.

- mot fågelinfluensan. Och det är hedrande att en ung svensk veterinär rekryteras till en sådan central position i det internationella zoonosarbetet.

UTVÄRDERINGAR I REALTID

Under den period som referensgruppen följde FAOs arbete genomfördes två utvärderingar av programmet. Dessa genomfördes av internationell expertis med stöd av FAOs egna fristående utvärderingsenhet. Utvärderingen i sig granskades sedan av en panel sammansatt av experter bland annat från givarländer, innan den presenterades för FAOs djurhälsoavdelning och FAOs ledning för kommentarer. Slutligen distribuerades den till medlemsländer och naturligtvis hade utfallet betydelse för fortsatt ekonomiskt stöd för programmet.

I panelen för den första utvärderingen ingick den svenska veterinären My Sahlman, då vid SJV. Panelen var kritisk till att utvärderingen ägnat sig alltför mycket åt att söka reda ut agerandet hos, och förhållandet mellan, de stora internationella organisationerna FAO, OIE och WHO i bekämpningsarbetet. Inför den andra utvärderingen drev därför Sverige tillsammans med bland annat USA att tyngdpunkten skulle ligga på att utvärdera arbetet i fält. Så gjordes också. Utvärderingen beskrev denna gång skillnader i hur det är för FAO att operera i olika länder och hur arbetet utvecklats över tid. I panelen för den andra utvärderingen ingick författaren tillsammans med en handfull andra veterinärer från Kenya, Finland, Zimbabwe och Australien. Ett stimulerande men ganska komplext arbete.

STORA ELEFANTER OCH MEDIA

I samband med stora internationella händelser som katastrofer och konflikter, är ofta engagemanget från politiker, internationella organisationer och individuella experter stort och symbiosen med media påfallande. Så var också fallet i inledningsskedet av spridningen av fågelinfluensan, både internationellt och nationellt. Ibland går inte heller samarbetet mellan organisationer, såväl internationellt som nationellt, helt friktionsfritt. Det var därför glädjande att under ett seminarium som referensgrup-

pen ordnade på Sida den 11 juni 2009 höra hur de högt uppsatta företrädarna för FAO, OIE och WHO vittnade om hur samarbete dem emellan nu fungerade mycket bättre än 2004 (rapporten från seminariet finns att ladda ner på <http://pub.epsilon.slu.se/3997/>).

När katastrofer eller konflikter pågått ett tag inträder ofta en mediatrötthet och med den följer ett minskat engagemang från allmänhet, givare och den politiska nivån. Det gäller också fågelinfluensan H5N1 och det är en utmaning för FAO och andra organisationer att med sviktande resurser gå iland med de omfattande globala aktiviteter som startats. Och sjukdomen finns kvar, den är nu endemisk i Indonesien, Vietnam, Bangladesh och Egypten. Sammantaget är det emellertid så att politiker, allmänhet och media har förstått betydelsen av god djurhälsa för god folkhälsa. Även om inte alla förstår att en global utblick är nödvändig när det gäller smittsamma sjukdomar.

UTVECKLINGEN AV BEKÄMPNINGEN

Under inledningen av spridningen av H5N1 var FAOs arbete väldigt "brandkårsartat" och nästan enbart veterinärmedicinskt. En utmaning för FAO var att rekrytera fler experter till det internationella arbetet. Nationella myndigheter och regeringar var nämligen ganska obenäga att släppa ifrån sig sina experter eftersom dessa behövdes, eller skulle kunna behövas, på hemmafronten.

Efter ett tag framkom vikten av att inkludera mer socioekonomiska aspekter i bekämpningen, något som FAO var väl skickad att hantera med sin erfarenhet från fattigdomsbekämpning och livsmedelsförsörjning. Till exempel är incitamenten att anmäla sjukdom hos sina djur mycket svaga hos fattiga bönder om det inte finns välutvecklade kompensationsystem för djur som riskerar att avlivas av veterinära myndigheter. En annan aspekt som det kom att läggas allt större vikt vid var riskkommunikation. Det var tydligt i diskussionerna på alla nivåer att vi i Sverige genom våra expertmyndigheter har en mycket god kompetens och bra strategier för att kommunicera om smittrisker.

En stor del av de medicinska/veterinärmedicinska erfarenheterna summerades under "Second FAO-OIE-WHO Joint Scientific Consultation on Influenza and other zoonotic emerging diseases at human-animal interface" i Verona våren 2010, där författaren deltog som representant för referensgruppen. En av slutsatserna från detta expertmöte var att influensaövervakningen skulle ge särskild akt på områden där större förändringar i djurhållning, ekosystem eller befolkning sker. I dessa områden bedömdes risken som störst att nya influensor eller andra zoonoser skulle uppträda. Den konklusionen stämmer väl överens med tankevärlden "One World, One Health".

FÖR SVENSKA VETERINÄRER OCH FRAMTIDEN

Åren efter det svenska EU-inträdet inriktades den svenska statsapparaten helt mot EU och det kändes lätt som om resten av världen glömdes bort. Emellertid känner just infektionssjukdomar hos tama och vilda djur endast en begränsad respekt för Schengenavtal eller andra EU-överenskommelser. Att svenska veterinärer vid SLU och de veterinära expertmyndigheterna får exponeras för FN-systemet och världen utanför EU är en viktig del i arbetet för en god nationell djur- och folkhälsa.

TACK

Författaren vill rikta ett särskilt tack till VMDhc Inge Gerremo, tidigare Senior Advisor vid Sida som initierade bildandet av referensgruppen och förre ambassadören vid FAO, Christer Wretborn, för introduktionen till det diplomatiska arbetet inom FAO.

*ULF MAGNUSSON, professor, Avdelningen för reproduktion, Institutionen för kliniska vetenskaper, SLU, Box 7054, 750 07 Uppsala.

När du skriver till veterinärtidningen – tänk på att illustrationer (= foton, teckningar, grafer, röntgenbilder etc) underlättar läsandet.

BEGRÄNSADE PARKERINGSMÖJLIGHETER UNDER VETERINÄRKONGRESSEN

Under årets Veterinärkongress på SLU i Uppsala (8–9 november) är parkeringsmöjligheterna mycket begränsade på grund av de omfattande byggnadsarbeten som pågår på Ultuna. Kartan visar var det finns parkeringsplatser (gula områden) och hur många platser varje parkering har (siffran i respektive gula område).

Besökare och utställare måste parkera sina bilar på dessa platser om man vill undvika böter. Parkeringskontrollanter åker regelbundet runt på Ultunaområdet och SVF/SVS har ingen möjlighet att makulera eventuella parkeringsböter.

JOHAN BECK-FRIIS

Stutiskurs -57 jubilerar

Foto: GUNVOR ENFOIS

Årskurs -57 samlad för 55-årsjubileum, här framför ingången till Furuviksparken.

Veterinärårskursen som började 1957 firade i slutet av september 55-årsjubileum genom en återträff i Norduppland. Förutom sedvanlig social samvaro bjöds på studiebesök i såväl fiskeriförsöksstation som ahus.

Så samlades vi åter, vi som startade våra veterinärstudier 1957. Denna gång blev träffpunkten Älvkarleby i Norduppland, den 21–22 september. Årskursen har träffats vart femte år, ibland oftare. Från början var vi 28 stycken, men nu är bara 18 i livet.

Ett intressant program hade ordnats av de tre arrangörerna Margaretha Malmqvist, Erland Pääjärvi och Eva Sandefeldt. Träffen började med ett besök på SLUs Fiskeriförsöksstation. Där fick deltagarna information om

stationens uppvandningskontroll, som kontrollerar all uppvandrande laxfisk, ålyngel och nejonöga. Man har ett avelsarbete som sköter all romtagning i Dalälven. Det behövs bara några enstaka droppar mjölke för att befrukta en stor mängd rom. Genom denna så kallade kompensationsodling produceras årligen 120 000–150 000 lax- och öringsmolt för utsättning i Dalälven. På det sättet har årsproduktionen gått upp till 40 ton, från att 1950 ha varit nere i tre ton på grund av kraftverksbygget.

Dagen därpå gick färden till aporna i Furuviksparken. Såväl schimpanser som orangutanger studerades under sakkunnig ledning av en av parkens djurskötare. När det gällde problemlösning skilde den sig åt hos de olika aparterna. Schimpanserna arbetade i flock och gjorde många snabba försök innan de lyckades. Orangutangerna däremot satt lugnt och stilla och funderade innan de

sedan direkt klurade ut lösningen på problemet. Det blev en fascinerande avslutning på jubileet.

ELISABETH RENNERFELT

Spara tid och pengar

med verktyg i topptrim

Slipning saxar och skär 72:-
Service klippmaskiner

Skicka idag!

Vet-paket, spara 600:-

Trimmer & skär

www.lyckliga.nu

Lyckliga Fåret Skärsliperi
Prästavägen 254, 263 91 Höganäs

042-722 83

Hur förhindrar vi smittspridning i fält?

TEXT OCH FOTO: CHRISTINA AROSENIUS

I strålande septembersol samlades ett 50-tal veterinärer och rådgivare den 13 september på den idylliska Odalgården i skogarna öster om Uppsala. Syftet var att diskutera gamla, nya och kommande smittsamma sjukdomar och hur smittspridning ska förhindras vid fältarbete. Dagen anordnades av Svenska Djurhälsovården i samarbete med MSD Animal Health och den bjöd på intressant information och givande diskussioner.

HISTORISK TILLBAKABLICK – MYCKET HAR HÄNT

Som inledning berättade Jan-Olof Lindqvist, välkänd distriktsveterinär från Skara, om sina erfarenheter från 45 år som veterinär. Hans skildringar från hur det gick till vid fältarbete på 1960- och 70-talen fick oss äldre i publiken att bli riktigt nostalgiska medan de yngre nog fascinerades av hur "primitivt" veterinärerna då arbetade både vad gällde hygien och tekniska tillbehör. De första mobiltelefonerna som vägde fem kg och kostade 25 000 kronor blev en "snackis" under hela dagen. I övrigt var det skildringen av hur sprutor, kanyler, infusionsaggregat och kläder då hanterades ur hygienisk synvinkel som fick de hygieniska framstegen att framstå som betydande. Jan-Olof konstaterade att vi veterinärer nog borde ha börjat med engångsmaterial tidigare än vi gjorde.

Att sedan också själva djursjukvården har ändrats och att mycket av det som då gjordes inte längre görs för lantbruksdjur av framför allt ekonomiska skäl,

Jan-Olof Lindqvist, välkänd distriktsveterinär från Skara, berättade om sina erfarenheter från 45 år som kliniker i fält.

kanske inte kan betraktas som framsteg. Jan-Olof nämnde t ex operation av bräckgrisar, som han själv utfört ca 16 000 av, där upphörandet i många fall lett till lidande för dessa grisar i stället. På 1960-talet behandlades alla sjuka djur och det förekom ingen djurägardelegering trots att vi då hade ca en miljon nötkreatur i landet och företrädesvis i mindre besättningar.

DAGENS VERKLIGHET

Nästa föreläsare var Cecilia Hultén från SVA som återförde oss till nutiden beträffande dagens och morgondagens riskmittor och hur dessa ska förhindras. Man måste begränsa införsel av smittor

i landet och förhindra vidare spridning av det som ändå kommer in. I princip enkelt men många faktorer inverkar: ekonomi, kunskap, tid, kommunikation m m.

Perioden mellan introduktion av en ny sjukdom i landet tills den upptäcks kan vara lång och här är de fältverkssamma veterinärerna viktiga. En undersökning som gjorts vad gäller svinpestutbrotten i Europa under 1980- och 90-talen visade att tiden till upptäckt varierade mellan tre och nio veckor. SVAs omvärldsbevakning visar att aktuella utbrott just nu är klassisk svinpest i Litauen, afrikansk svinpest i olika delar av Ryssland och Ukraina (en epidemi

Inget schmallebergvirus har hittills påträffats i Sverige, var ett av de besked som Cecilia Hultén från SVA kunde ge.

helt utan kontroll) och west Nile-virus i delar av Europa och USA. I Sverige har ett fall av tuberkulos hos importerad alpaca ställt till problem på grund av bristande diagnostiska metoder. Det nya schmallebergviruset verkar dock ha minskat i betydelse eftersom en stor del av nötpopulationen i berörda länder har blivit immun. Inget sådant virus har hittills påträffats i Sverige.

ANTIBIOTIKARESISTENS OCH NYA MEDEL MOT EKTOPARASITER

Björn Bengtsson från SVA gav en uppdatering rörande MRSA (meticillinresistent *Staphylococcus aureus*) och ESBL (Extended Spectrum Betalactamase) bland lantbrukets djur. Dessa resistensfenomen kan också sägas komma in som en smitta till djuren och den smittan sker under trycket av antibiotikaförbrukning. Om något av dessa problem uppstår uppkommer svårbehandlade infektioner hos människa medan djur som smittas mer kan betraktas som reservoarer. MRSA eller ESBL som sprids bland djur utgör en arbetsmiljörisk för alla som arbetar med djuren och kan också belasta sjukvården.

På SVA görs just nu en cost-benefit studie för att se om bekämpning av MRSA hos djur är ekonomiskt lönsam.

Värre än MRSA är dock ESBL där man har upptäckt en ny variant som förutom penicillin och cefalosporiner även bryter ned karbapenemantibiotika. Hos människa har man hittat 13 fall i Sverige i år, de flesta utlandssmittade, men man har också hittat fall hos djur. Förekomsten är störst hos slaktkycklingar och där kommer smittan via den globala avels-pyramiden. Vad gäller nöt och gris sker spridningen under selektionstryck och förbud mot användning av cefalosporiner har redan visat på en viss minskning. Ektoparasiter kan också smitta och Christian Klingspor från MSD berättade om ett nytt medel mot löss, flugor och fästingar som kommer att finnas tillgängligt i november. Problemet har varit att tidigare receptfria ektoparasitmedel har förbjudits av Kemikalieinspektionen och EU. Det nya medlet är visserligen receptbelagt men kan användas även vid dräktighet och laktation och saknar karens för mjölk hos nöt.

REGELVERK OCH ARBETSPLATSFRÅGOR

Länsveterinär Ulf Lövdahl och Jenny Lundström från Svenska Djurhälsovården ersatte Jordbruksverket som fått för- ➤

Ny kurs 2013

Ultraljud Häst

11 - 12 januari 2013, Hudiksvall

Principer för ultraljudsfysik och apparatur. Anatomi. Patologi. Kursen innefattar teori varvat med praktiska övningar. I de praktiska momenten ingår dissektioner av hästben samt träning i att genomföra en ultraljudsundersökning av hästens ben (metacarpus/metatarsus samt falanger).

Mer information och anmälan på www.vetabolaget.se

Ulf Lövdahl redogjorde för den pågående revideringen av författning K 112, angående smittskydd på gårdsnivå. En hygienplan och ett hygienombud kommer att krävas vid varje arbetsplats.

hinder och de redogjorde för den pågående revideringen av författning K 112 som är ute på remiss. Denna författning kommer att reglera smittskydd på gårdsnivå och kommer att beröra alla med klinisk verksamhet och stuteriverksamhet. En hygienplan och ett hygienombud kommer att krävas vid varje arbetsplats.

Annica Arvidsson, hygiensjuksköterska från Västra Götaland tog över och redogjorde för ett projekt som genomförts i länet där man besökt i stort sett alla veterinära arbetsplatser. Regionen hade

också genomfört hygienombudsutbildningar och hjälpt till att ta fram hygienplaner. För att bryta en smittkedja är det egentligen ganska basala hygienrutiner som behöver införas. Framför allt rekommenderas en ökad användning av handsprit, sprit både in i och ut ur alla arbetsmoment.

Dagens sista två föreläsare var Per Beskow och Boel Sandros, båda från Svenska Djurhälsovården, som redogjorde för det pågående arbetet med att ta fram ett biosäkerhetsprogram (= smittskyddsprogram) för veterinärer och djurägare. En webbportal med konkreta smittskyddsråd kommer att finnas för djurägare. Jämfört med Norge och Finland är vi i Sverige ganska dåliga på basala åtgärder vid besättningsarbete som t ex att sätta en tydlig gräns mellan besättning och yttervärld vad gäller kläder och

utrustning. På hemsidan kommer även att finnas enkla instruktionsfilmer som deltagarna fick se smakprov på.

AVSLUTANDE GRUPPARBETEN

Dagen avslutades med grupparbeten där ett frågeformulär som använts vid projektet i Västra Götaland låg till grund och grupperna fick i uppgift att ta fram de fem viktigaste "hygienfallorna" på den egna arbetsplatsen liksom förslag till åtgärder. Den avslutande genomgången efteråt visade på ett antal kritiska punkter: brist på handtvättsmöjligheter och vikten av god handhygien, rena besättningskläder och stövlar alternativt ny rock för varje besättning, bilens skötsel med rent och orent utrymme och att mobiltelefonen inte ska med in i besättningen. Den sistnämnda kan både vara en smittkälla och störa koncentrationen. ■

TILL SALU

Begagnad operationsutrustning.
Tel: 0768-232130 alt 070-263851

Fyra platser – fyra kandidater

TEXT: SUZANNE FREDRIKSSON

I årets val till Sveriges Veterinärförbunds styrelse ska vice ordförande och tre ledamöter väljas. Ingen medlem behöver oro sig för att drabbas av beslutsångest när valdagen närmar sig, till fyra lediga poster finns fyra villiga kandidater.

Här följer en kort presentation av dem som är beredda att axla den ansvarsfulla uppgiften att leda Sveriges Veterinärförbund i en tid då den privata djursjukvårdsbranschen genomgår stora och omvälvande förändringar. Vid förbundets årsmöte som hålls i samband med Veterinärkongressen finns det möjlighet för den som vill veta mer att ställa frågor och diskutera med de blivande styrelseledamöterna.

Vid förbundets årsmöte i den anrika Slottsbiografen finns möjlighet att ställa frågor till de blivande styrelseledamöterna. Lars-Erik Staberg och JK Larsson blir grillade 2010.

ANDERS FORSLID Omval, vice ordförande

Anders är 57 år. Han tog veterinärexamen 1984, är disputerad och DiplECLAM.

Han arbetar sedan 1994 på Lunds Universitet. Tidigare arbetsgivare är bland andra Köttinstitutet och SLU. Han är gift med Anna, även hon veterinär, och paret har tre barn. Familjen bor på en gård i Hallahus i Höör. Förutom uppdraget som "ständig vice ordförande" i SVF och engagemang i flera europeiska organisationer inom försöksdjursmedicin, utgör även friluftsliv och småskalig uppfödning av highland cattle en stor del av Anders vardag.

Vilken fråga anser du är viktigast för Sveriges Veterinärförbund i dagsläget?

– I stort sett handlar det om samma saker som inför förra valet, nämligen att tydliggöra den kompetens som veterinärkollektivet har och att förtydliga veterinärens yrkesroll i samhället. Denna fråga blir inte mindre aktuell med åren, tvärtom. Andra yrkesgrupper sneglar

på veterinära uppgifter samtidigt som arbetsmarknaden förändras. Vi måste ta ansvar för det stora antal veterinärer som vill ut på den svenska arbetsmarknaden och behålla kompetensnivån inom kåren. Det kommer att ställa högre krav på utbildningsresurserna framöver.

– En annan aktuell och omfattande fråga är förstås den omstrukturerings som pågår inom den privata djursjukvården. Den förändrar hela vårt protokoll. SVF har en stor uppgift i att hjälpa de anställda och ta vara på veterinärernas intressen i den här processen.

Vad är det som driver dig att vilja arbeta i förbundsstyrelsen och vad kan just du bidra med i styrelsearbetet?

– Jag tycker helt enkelt att det är spännande och kul. Jag har varit förtroendevald på flera olika poster sedan 2000, t ex var jag ordförande i SVS

2001 och fortsatte sedan som styrelseledamot i SVF. Vice ordförande blev jag 2008. Med åldern har jag fått en hel del erfarenhet som jag tror kan komma medlemmarna till nytta.

LARS-ERIK STABERG
Styrelseledamot, omval

Lars-Erik är 57 år och bor i Skillingaryd. Han beskriver sig själv så här:

– Är just färdig med introduktionen av den (kanske) sista fasen i yrkeslivet som byråkrat på en statlig myndighet, Jordbruksverket. Arbetsplatsen rymmer behörighetsfrågor, smittskydd, djurskydd – det vill säga allt som finns i den veterinära vardagen. Detta gör mitt arbete spännande och utvecklande även om de tidigare kliniska åren, från 1985 och framåt, förstås inte kan förringas. Då jobbade jag som distriktsveterinär, men även under en längre tid som privatpraktiserande. Dessutom hann jag, som så många andra i min generation, genomföra arbetsperioder med tjänstgöring i den offentliga köttkontrollen.

Vilken fråga anser du i dagsläget är viktigast för Sveriges Veterinärförbund?

– Att verka för att förbundsstyrelsen finner arbetsformer som leder till en utveckling av SVF. De sekundära effekterna av detta ser jag som det viktigaste. Förbundet måste upplevas som attraherande för varje veterinärstudent och för varje legitimerad veterinär i landet oavsett bakgrund, utbildningsplats, ålder, kön eller etnisk tillhörighet. Veterinärförbundet ska ha den ledande rollen som ett fackförbund för veterinärer där gemensam yrkesutbildning är kittet.

– Vi är starka idag gällande frågor för egenföretagare och fackliga spörsmål för anställda genom FVF och AVF. Denna verksamhet får dock inte vara skild från SACO-förbundet SVF. Här finns en viktig funktion som kräver styrelsens uppmärksamhet inför varje strategisk frågeställning som dyker upp. Att inte tappa fokus för den enskilde medlemmens behov och problem är nog den största utmaningen för veterinärförbundet idag.

Vad är det som driver dig att vilja arbeta i förbundsstyrelsen och vad kan just du bidra med i styrelsearbetet?

– Jag har haft medlemmars förtroende att få arbeta i styrelsen under en mandatperiod. Jag ser att det finns mer att göra. Finns fortsatt behov av mitt stöd och arbete i styrelsen så känner jag det som en självklarhet att hjälpa till där det är möjligt. Utan Sveriges Veterinärförbund vore det omöjligt att verka på ett sådant sätt som vi kan göra nu, genom remissarbete, påverkan på organisationer och politiker, myndighetsuppvaktningar och omfattande internationellt arbete. Och mycket mer förstås. Allt detta behöver medlemmars engagemang. Jag tycker det känns betydelsefullt att vara med i styrelsearbetet.

LOTTA MÖLLER
Styrelseledamot, nyval

Lotta är 47 år och tog veterinärexamen 1992. Med undantag av första kvacksommaren arbetade hon som klinikveterinär under drygt 13 års tid på Regiondjursjukhusen i Strömsholm och Bagarmossen, samt Albano djursjukhus. Lotta är särskilt intresserad av djurslaget katt och har specialistkompetens i hundens och kattens sjukdomar, samt internmedicin. Sedan 2002 är hon anställd på Agria Djurförsäkring.

Lotta, som ursprungligen kommer från Värmland, bor tillsammans med sambo och tre siameskatter på Kungsholmen i Stockholm. Skönlitteratur och löpträning, gärna runt Riddarfjärden, tillhör hennes fritidsintressen.

Vilken fråga anser du är viktigast för Sveriges Veterinärförbund i dagsläget?

– Det finns många frågor att arbeta med och flera av frågorna tangerar varandra. Vi har under lång tid haft en god arbetsmarknad för veterinärer i Sverige, men pendeln har svängt. Numera finns det många sökande per tjänst på våra kliniker och djursjukhus. Hur hanterar vi den arbetslöshet som är i antågande och som redan börjar synas? Kommer vårt yrke att bli ett låglöneyrke? Kommer veterinärer som inte får en tjänst som veterinär att arbeta som djursjukvårdare i väntan på en veterinärtjänst? Kommer veterinärer som arbetar med djursjukvård i allt större utsträckning att konkurrera med priser, prisdumpning? Vad händer med vår kollegia- ➤

GLÖM INTE ÅRSMÖTET

Onsdagen den 7 november, kl 18–21
i Slottsbiografen, Nedre Slottsgatan 6, Uppsala.

► litet? Hur ser utvecklingen av svensk djursjukvård ut de närmaste åren? Vad kommer konsolideringen av djursjukhus och klinker att innebära för veterinärers anställningsförhållanden och vidareutbildning?

– Idag har många av Sveriges veterinärer en utländsk veterinärexamen. Dessa kolleger behöver information om hur det är att vara veterinär i Sverige i form av information från SVF, våra riktlinjer gällande antibiotika, våra normgrupper och mycket mera. Många som kommer hit med utländsk examen saknar också det naturliga nätverk vi andra har med oss från "Stutis". På ett djursjukhus eller större klinik är det sannolikt inget problem att hitta och ta del av information, men på en liten klinik eller för den som arbetar på egen hand kan det vara svårare.

– För snart ett år sedan höll förbundet en informationsdag i Stockholm för veterinärer med utländsk examen. Mötet var mycket uppskattat och det var tydligt att de veterinärer som var där törstade efter information av olika slag gällande yrkesutövandet i Sverige.

Vad är det som driver dig att vilja arbeta i förbundsstyrelsen och vad kan just du bidra med i styrelsearbetet?

– Engagemang, uthållighet och ett stort intresse för frågor som rör veterinärer och veterinäryrket. Jag bidrar också med erfarenhet från smådjursjukvården.

Jag har tidigare varit med i Smådjurssektionens styrelse, dels som sekreterare 2007–2010, dels som ordförande, 2011. Där ligger tyngdpunkten på utbildning och vidareutbildning samt kvalitet av den samma. Genom sektionsarbetet väcktes mitt intresse för att arbeta vidare på förbunds nivå.

Något val av vice ordförande i SVS blir det inte i år då Håkan Landin avsagt sig kandidaturen. Nomineringstiden har gått ut och det är inte klart ännu hur frågan om ny vice ordförande ska lösas.

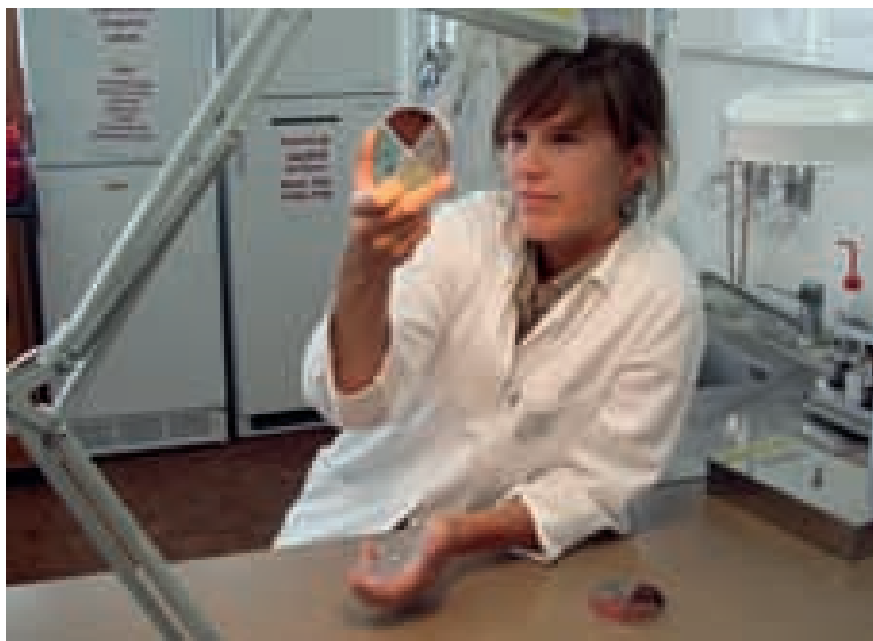
JK LARSSON Styrelseledamot, omval

JK är 58 år och tog veterinärexamen 1982. Han bor i Luleå med hustrun, barnen är utflugna.

JK är specialist i hundens och kattens sjukdomar. Arbetet består bland annat av kontrasten mellan att vara en banveterinär iskalla vinterdagar i Boden till återkommande uppdrag som minhundsveterinär i ett antal utvecklingsländer med betydligt varmare klimat. JK äger och driver två konsultbolag, ett båtvarv/plastfabrik och sitter yrkesmästare i ett antal styrelser.

Sommarstugan på Brändön utanför Luleå tar all ledig tid i anspråk.

Veterinärförbundet måste känna medlemmarnas arbetsmarknad och påverka utbildningen av veterinärer till att producera "anpassad utbildning", menar JK Larsson.

Vilken fråga anser du är viktigast för Sveriges Veterinärförbund i dagsläget?

– Många frågor är viktigast. Förändringen av den veterinära marknaden är något som SVF måste ha insyn i och om möjligt påverka. Risken är annars stor att förbundet under överskådlig tid kommer att hamna i städuppdrag i förändringarnas kölvatten.

– Profileringen av "den svenske veterinären" är en kärnfråga där SVF konsekvent måste driva värderingar som kompetens, yrkesetik och en sund affär. Det är svårt för den enskilde att skapa en profil – det är en förbundsfråga.

– Utbildningsfrågor. Veterinärförbundet måste känna medlemmarnas arbetsmarknad och utifrån den kunskapen påverka utbildningen av veterinärer till att producera "anpassad utbildning". Bevakning av och insyn i internationell veterinärutbildning är också viktig.

– Ekonomiska frågor som innehåller allt från att marknaden som vi arbetar i måste ha sunda nyckelvärden till att SVF självt är en sund affär som ger valuta för medlemspengarna.

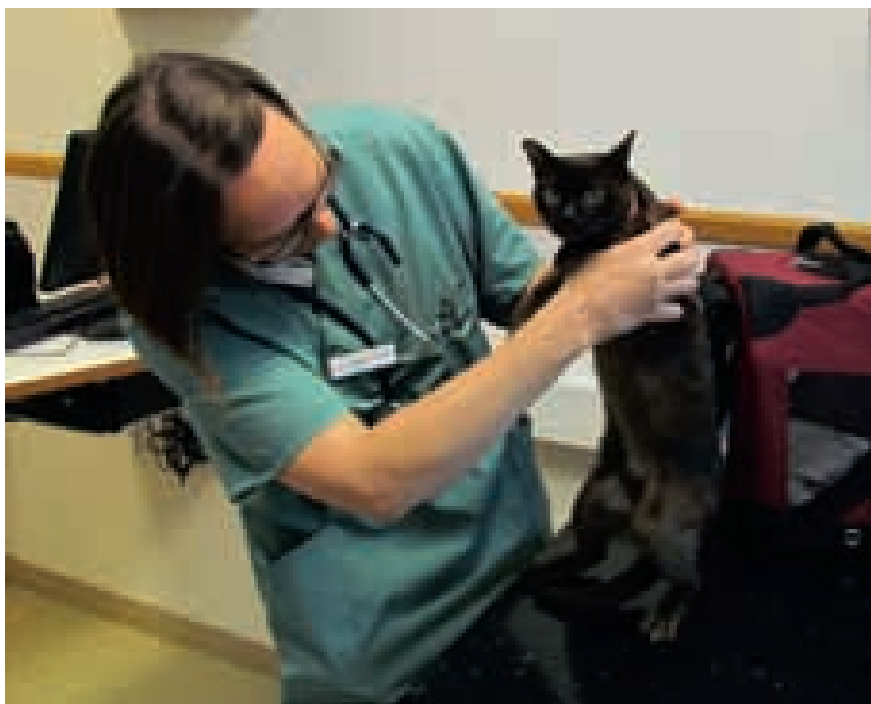
– Vi har ett internationellt ansvar där vi kan bidra med spännande yrkesutveckling för den nyexaminerade veterinären och rådgivande "pay back" för den äldre välrenommerade kollegan. Veterinärförbundet kan spela en avgörande roll här.

– Till sist, förbundets kanske viktigaste uppgift, profileringen av den svenske veterinären. Att forma, utveckla och profilera veterinäryrket i samhällsapparaten och på alla marknader så att veterinärer är eftertraktade, väl lönade och mår bra i sin yrkesutövning är en kärnfråga för veterinärförbundet.

Vad är det som driver dig att vilja arbeta i förbundsstyrelsen och vad kan just du bidra med i styrelsearbetet?

– Jag är en veterinär som har utvecklats till entreprenör och nu har jag landat i styrelserummen. Med denna erfarenhet i baggaget tror jag mig vara väl rustad att driva organisationer till uppdragsgivarens – medlemmarnas – bästa. Dessutom kan jag bidra med att veterinärförbundets styrelse får kunskap om och insikt i arbetsmarknadens struktur och dess förändring. Min erfarenhet från näringslivet (både veterinärt och andra marknader) kan göra mig till en användbar kugge i SVFs maskineri.

– En större roll i förbundet under den gångna valperioden har varit att driva ekonomiska frågor, ibland till övriga styrelseledamöters tunga suckar, men ekonomin är mycket viktig vare sig det gäller den enskilde medlemmens plånbok, förbundets kassa eller vår veterinära

Den stora omstruktureringen som pågår inom den privata djursjukvården kommer påtagligt att påverka förbundsarbetet.

marknads omsättning och nyckeltal. I Sverige har vi det bra. Det innebär inte att vi inte kan få det bättre, snarare tvärt om, och dessutom kan vi dela med oss till andra veterinära marknader som inte är lika lyckligt lottade.

– Jag blir ibland anklagad för att vara före min tid och driva omöjliga frågor. Den egenskapen kan vara bra för den enskilde medlemmen att känna till och vid behov höra av sig. Jag tillhör inte typen som lägger av speciellt kvickt. ■

DAGS ATT RÖSTA 9–23 november

Utnyttja din möjlighet att påverka förbundets utveckling!

Mellan den 9 och 23 november pågår direktval i Sveriges Veterinärförbund då förbundsstyrelse och fullmäktige för mandatperioden 2013–2014 ska utses genom röstning bland medlemmarna.

Röstningen är enkel och sker elektroniskt via en direktlänk som medlemmar i SVF kommer att få i ett e-postmeddelande eller hittar på veterinärförbundets hemsida www.svf.se. Har du inte meddelat förbundskansliet din e-postadress kan du göra det till office@svf.se.

De röstberättigade medlemmar som inte har meddelat förbundet sin e-postadress och vill rösta måste själva kontakta förbundskansliet via office@svf.se och begära att få röstsedlar och svarskuvert utskickat med vanlig post.

Uppgifter om den nuvarande förbundsstyrelsens samtliga ledamöter finns i varje nummer av Svensk Veterinärtidning. Förteckning över redan valda fullmäktigedelegater till och med 2013 finns på SVFs hemsida www.svf.se och kan också fås från förbundskansliet.

Kandidater till fullmäktige

NAMN: Åsa Bergström

BOR: Tibro

FÖDELSEÅR: 1972

VETERINÄREXAMEN: 1999

NUVARANDE SYSSLESÄTTNING/ANSTÄLLD:

Distriktsveterinär Tibro.

TIDIGARE VETERINÄR SYSSLESÄTTNING:

Djurhälsoveterinär Skara Semin.

FÖRTROENDEUPPDRAG INOM SVF:

Tidigare suppleant i DVF, RM-delegat inom AVF och är för närvarande delegat i SVF fullmäktige.

NAMN: Johan Blix

BOR: Ågesta

FÖDELSEÅR: 1953

VETERINÄREXAMEN: 1980

NUVARANDE SYSSLESÄTTNING/ANSTÄLLD:

Veterinär vid Agria Djurförsäkring med huvudansvaret inom hästförsäkring.

TIDIGARE VETERINÄR SYSSLESÄTTNING:

Vikariat som klinik-, distrikts- och besiktningsveterinär, adjunkt vid SLU (patologi), privat smådjurspraktik i Stockholm.

FÖRTROENDEUPPDRAG INOM SVF:

Tidigare styrelseledamot i SVS Hästsektion.

NAMN: Therese Edström

BOR: Mölndal

FÖDELSEÅR: 1957

VETERINÄREXAMEN: 1986

NUVARANDE SYSSLESÄTTNING/ANSTÄLLD:

Veterinär vid AstraZenecas forskningsenhet i Mölndal.

TIDIGARE VETERINÄR SYSSLESÄTTNING:

1 år vid Djursjukhuset i Umeå och jourtjänstgöring vid Umeå distriktsveterinärömråde under 1,5 år (1991–1992) samt 6 månader som universitetsveterinär vid Göteborgs Universitet.

FÖRTROENDEUPPDRAG INOM SVF:

Ledamot i SVS kollegium, tidigare ordförande i SVS Försöksdjurssektion.

NAMN: Viveca Eriksson

BOR: Halmstad

FÖDELSEÅR: 1965

VETERINÄREXAMEN: 1993

NUVARANDE SYSSLESÄTTNING/ANSTÄLLD:

Veterinär/platschef med ansvar för djurteknisk personal, säkerhet och hundar på AstraZeneca.

TIDIGARE VETERINÄR SYSSLESÄTTNING:

Distrikts-, klinik- och besiktningsveterinär på ett flertal orter i Sverige, avdelningsveterinär vid Statens näringsmiddeltillsyn i Norge, hvalfangstinspektör i Norge tre säsonger.

FÖRTROENDEUPPDRAG INOM SVF:

Tidigare suppleant i DVFs styrelse.

NAMN: Kajsa Gustavsson

BOR: Uppsala

FÖDELSEÅR: 1953

VETERINÄREXAMEN: 1986, specialistkompetens i livsmedelshygien 2004.

NUVARANDE SYSSLESÄTTNING/ANSTÄLLD:

Sedan 1997 veterinärintspektör vid Livsmedelsverket.

TIDIGARE VETERINÄR SYSSLESÄTTNING:

Laboratorieveterinär vid bakteriologen SVA 1987–1988, forskningsassistent vid parasitologen SLU 1989–1990, vikariat som DV och BV 1990–1994, besiktningsveterinär vid slakteriet i Uppsala 1994–1997 samt universitetsadjunkt, BVE, avdelningen för bakteriologi och livsmedelssäkerhet, SLU 2008–2009.

FÖRTROENDEUPPDRAG INOM SVF:

Styrelseledamot i AVE, tidigare ledamot i valberedningen SVS Sektion för veterinär folkhälsa.

NAMN: Eleonor Hovelius

BOR: Falkenberg

FÖDELSEÅR: 1980

VETERINÄREXAMEN: 2008

NUVARANDE SYSSLESÄTTNING/ANSTÄLLD:

Falkenbergs Veterinärservice, privatpraktiserande veterinär med huvudsaklig inriktning på lantbrukets djur och häst.

TIDIGARE VETERINÄR SYSSLESÄTTNING:

Sommarvikarie Hallands djursjukhus 2011. Länsveterinär i Hallands län, deltid 2010–2011. Vikariat DV Halmstad 2010. Vikariat privatpraktiserande veterinär Tvååkers Veterinärservice 2009.

NAMN: Lars Kristensen

BOR: Fjärås

FÖDELSEÅR: 1969

VETERINÄREXAMEN: 1995

NUVARANDE SYSSLESÄTTNING/ANSTÄLLD:

Distriktsveterinär/klinikchef, DV Kungsbacka.

TIDIGARE VETERINÄR SYSSLESÄTTNING:

Distriktsveterinär, DV Kristianstad.

FÖRTROENDEUPPDRAG INOM SVF:

Sekreterare i DVF.

NAMN: Maria Leclercq

BOR: Kimstad

FÖDELSEÅR: 1971

VETERINÄREXAMEN: 1997

NUVARANDE SYSSLESÄTTNING/ANSTÄLLD:

Länsveterinär i Östergötland.

TIDIGARE VETERINÄR SYSSLESÄTTNING:

Distriktsveterinär i Norrköping samt tidigare vikariat: klinikveterinär, redaktör Svensk Veterinärtidning, veterinärintspektör Jordbruksverket.

FÖRTROENDEUPPDRAG INOM SVF:

För närvarande ledamot i AVF-styrelsen.

NAMN: Tone Lindvåg

BOR: Växjö samt Stockholm

FÖDELSEÅR: 1959

VETERINÄREXAMEN: 1985

NUVARANDE SYSSLESÄTTNING/ANSTÄLLD:

Gränskontrollveterinär för Livsmedelsverket i Stockholms frihamn.

TIDIGARE VETERINÄR SYSSLESÄTTNING: Besiktningsveterinär, biträdande länsveterinär vid länsstyrelsen i Kronobergs län.

FÖRTROENDEUPPDRAG INOM SVF:

Sekreterare i AVE, tidigare sekreterare och kassör i dåvarande BVE.

NAMN: Anne-Li Ljunggren

BOR: Färentuna

FÖDELSEÅR: 1970

VETERINÄREXAMEN: 2001

NUVARANDE SYSSLESÄTTNING/ANSTÄLLD:

Klinikveterinär vid Södra Djursjukhuset.

TIDIGARE VETERINÄR SYSSLESÄTTNING:

Distriktsveterinär i Eskilstuna/Strängnäs, klinikveterinär vid Västerort Djursjukhus, klinikveterinär vid Djursjukhuset Albano.

FÖRTROENDEUPPDRAG INOM SVF:
Sekreterare i Smådjurssektionen.

NAMN: Katinka Odhelius
BOR: Ramnäs och Skara
FÖDELSEÅR: 1965
VETERINÄREXAMEN: 2001

NUVARANDE SYSSLESÄTTNING/ANSTÄLLD:
Chefveterinär, Skara Djursjukhus.

TIDIGARE VETERINÄR SYSSLESÄTTNING:
Anställd inom Strömsholmskoncernen 2001–2012: arbetade på Strömsholms djursjukhus 2002–2008, därefter på filialen Djurkliniken i Västerås 2008–2012. Specialist i hundens och kattens sjukdomar.

FÖRTROENDEUPPDRAG INOM SVF:
Ersättare i Etikrådet från och med sommaren 2012.

NAMN: Jessica Olsson
BOR: Falköping
FÖDELSEÅR: 1978
VETERINÄREXAMEN: 2008

NUVARANDE SYSSLESÄTTNING/ANSTÄLLD:
Distriktsveterinärerna, Falköping.
TIDIGARE VETERINÄR SYSSLESÄTTNING:
Smådjursveterinär (Växjö djursjukhus, sommarvik 2006), djurhälsoveterinär (Skånesemin, sommarvik 2008), distriktsveterinär (Tibro, sommarvik 2007, Österlen 2008–2011).

NAMN: André Rowe
BOR: Västerås
FÖDELSEÅR: 1970

VETERINÄREXAMEN: 1998, The Royal (Dick) School of Veterinary Studies, Edinburgh.

NUVARANDE SYSSLESÄTTNING/ANSTÄLLD:
Klinikveterinär vid Regiondjursjukhuset Strömsholm sedan 2000. Resident i medicin (ECVIM) sedan september 2012.

TIDIGARE VETERINÄR SYSSLESÄTTNING:
DV i Norge under två perioder – 1997 och 1998, RSPCA Bristol, UK, 1,5 år under 1999–2000.

FÖRTROENDEUPPDRAG INOM SVF:
Tidigare fackligt förtroendevald och skyddsombud.

NAMN: Olle Rydell
BOR: Borlänge
FÖDELSEÅR: 1953
VETERINÄREXAMEN: 1980

NUVARANDE SYSSLESÄTTNING/ANSTÄLLD:
Länsveterinär i Dalarnas län.

TIDIGARE VETERINÄR SYSSLESÄTTNING:
FAO/SLV/distriktsveterinär.

FÖRTROENDEUPPDRAG INOM SVF: Ordförande i SVS Sektion för veterinär folkhälsa.

NAMN: Ann-Charlotte Sandberg
BOR: Påarp
FÖDELSEÅR: 1974
VETERINÄREXAMEN: 2003

NUVARANDE SYSSLESÄTTNING/ANSTÄLLD:
Klinikveterinär vid Regiondjursjukhuset Helsingborg Smådjur AB.

FÖRTROENDEUPPDRAG INOM SVF:
AVFs RM-delegat för VK1 sedan 6 år. ➤

Kongress i Kirurgi och akut/intensivvård för hund och katt

Tänk rätt och agera snabbt för att göra skillnad mellan liv och död!

Välkommen till våra föreläsningar för veterinärer och djursjukskötare, fredag den 1 februari kl 12.00 till söndag den 3 februari kl 13.00.

- Jennifer Devey, Dipl ACVECC
- Lindsey Dodd, head nurse Vets Now
- Gustaf Svensson, leg vet, klinikchef kirurgikliniken Blå Stjärnans Djursjukhus
- Bert Jan Reezigt, leg vet, klinikchef akut/intensivvårdskliniken Blå Stjärnans Djursjukhus

Föreläsningarna tar upp högaktuella ämnen inom kirurgi och akut/intensivvård för hund och katt.

Miss inte att anmäla dig till ett mycket intressant och unikt utbildningstillfälle!
För anmälan och information om program och priser se www.blastjarnanakademin.se.

**BLÅ STJÄRNAN
AKADEMIN**

► **NAMN:** Anna Scherdin
BOR: Hedesunda
FÖDELSEÅR: 1958
VETERINÄREXAMEN: 1988
NUVARANDE SYSSLESÄTTNING/ANSTÄLLD:
Sedan år 2000 klinikveterinär och klinikchef vid ATG hästklirik i Gävle, specialistkompetens i hästens sjukdomar 2000.
TIDIGARE VETERINÄR SYSSLESÄTTNING:
Vik klinikveterinär SLU (häst) 1999–2000, DV i Gävle 1996–1999, vik klinikveterinär SLU (häst och amb klin), klinkveterinär och klinikchef ATG Hästklirik Örebro 1992–1995, ATG utbildningsveterinär 1990–1992, div vikariat (DV, SLU amb klin och smådjursjukhus) 1988–1990.

NAMN: Olof Skarman
BOR: Danderyd
FÖDELSEÅR: 1971
VETERINÄREXAMEN: 1998

NUVARANDE SYSSLESÄTTNING/ANSTÄLLD:
Vice VD, Evidensia Djursjukvård
TIDIGARE VETERINÄR SYSSLESÄTTNING:
Distriktsveterinär, klinikveterinär, produktchef, VD Omnidea, VD Södra Djursjukhuset.
FÖRTROENDEUPPDRAG INOM SVF:
Tidigare sekreterare i SVS Husdjurssektion, nuvarande styrelseledamot i förbundsstyrelsen SVF

NAMN: Alexandra Vilén
BOR: Helsingborg
FÖDELSEÅR: 1971
VETERINÄREXAMEN: 2001
NUVARANDE SYSSLESÄTTNING/ANSTÄLLD:
Klinikveterinär vid Regiondjursjukhuset i Helsingborg (smådjur).
TIDIGARE VETERINÄR SYSSLESÄTTNING:
Vid Regiondjursjukhuset Bagarmossen 2002–2003, tf distriktsveterinär i Laholm 2001.
FÖRTROENDEUPPDRAG INOM SVF:

2005 informationsansvarig, 2006 utbildningsansvarig och sedan 2007 internationellt ansvarig inom SVS Smådjurssektion. Styrelseordförande i FECAVA Working Group on Hygiene and the Use of Antimicrobials in Veterinary Practice.

NAMN: Ulrika Windahl
BOR: Uppsala
FÖDELSEÅR: 1968
VETERINÄREXAMEN: 1996
NUVARANDE SYSSLESÄTTNING/ANSTÄLLD:
Biträdande statsveterinär, SVA.
TIDIGARE VETERINÄR SYSSLESÄTTNING:
Efter div vikariat som distriktsveterinär samt vid smådjurskliniker: Hund- och kattveterinär vid Helsingborgs regiondjursjukhus, därefter Strömsholms regiondjursjukhus.
FÖRTROENDEUPPDRAG INOM SVF:
Ordförande i Smådjurssektionen, SVS.

Enkla lösningar på stora problem

Veterinärer Utan Gränser – Sverige bjuder in till ett seminarium om betydelsefulla engagemang som räddar liv.

Plats: HVC (Husdjursvetenskapligt centrum), entré F, södra Ultuna

Tid: Torsdagen den 8 november, kl 17.30

För fika, anmälan senast 6/11 till: pr.sponsor@vsf-sverige.org

För mer info, gå in på: www.vsf-sverige.org

Välkomna!

Besök oss på veterinärkongressen 8-9 November

Vetra derm™

Avancerad sårvård på riktigt!

Ultra Tunt Hydrokolloidalt Förband specifikt utvecklat för djur.

Fungerar som en syntetisk sårskorpa och är lika tunn som en andra hud.

- Hindrar kontaminering
- Djuret kan ej slicka på såret
- Inget obehag efter operationen
- Låker på 3 dagar istället för 7-10
- Inget läckage på möbler eller kläder
- Ingen skyddskrage behövs
- Minskar risken för infektion samt eftervårdnad

Inga skyddskragar på mig tack!

VETRATECH Vetratech AB | Tel: 0413-488 701 | www.vetratech.se

Se till att få bra ingångslön

Vid lönediskussioner i samband med nyanställning är det lätt att acceptera en låg ingångslön. Detta ska man dock vara uppmärksam på eftersom det statistiskt sett nästan är omöjligt att ta igen en för låg ingångslön utan att byta arbetsgivare.

FRÅGA

Jag ska söka nytt jobb men vet inte vilken lön jag ska begära. I annonsen till den senaste tjänsten jag sökte begärde arbetsgivaren att man skulle ange löneanspråk. Jag är rädd att jag lägger mig för lågt.

SVAR

Det är klokt att först sätta sig in i vilken lönenivå som är rimlig innan du anger ett anspråk. Din ingångslön är mycket viktig och påverkar i hög grad din framtida löneutveckling. Statistiskt sett är en för låg ingångslön nästan omöjlig att ta igen utan att byta arbetsgivare. Enligt veterinärförbundets lönestatistik har kvinnliga veterinärer avsevärt lägre lön än sina manliga kolleger och löneskillnaderna ökar ju längre tid som gått efter examen. Därför är det särskilt viktigt för kvinnor att inte vara för försiktiga med att begära konkurrenskraftig lön när de byter jobb.

Att enbart utifrån en annons veta exakt vilka krav och förväntningar som tjänsten ställer är i de allra flesta fall inte möjligt. Be att få återkomma med löne-

anspråk efter en eventuell anställningsintervju. Ta hjälp av statistik från Saco Lönesök på SVFs hemsida (www.svf.se). Statistiken kan – och bör – du ta fram redan innan du söker jobbet. I Saco Lönesök kan man bland annat studera lönenivån och lönespridningen för veterinärer utifrån ålder, examensår, befattning och sektor. Lägg på drygt tre procent för årets lönerevision eftersom statistiken bygger på förra årets löner.

Statistik i all ära men det är ändå din prestation som ska generera lön. Låt statistiken därför bara vara vägledande. Är du en högpresterare bör din lön rimligtvis hamna över snittet. Löneanspråket kan även behöva justeras uppåt eller neråt beroende på tillgång och efterfrågan på din kompetens, löneläget på arbetsplatsen m m. Är det brist på en viss kompetens skapar det förutsättningar för högre lön, överskott kan innebära motsatsen. I storstadsområden är lönerna ofta högre än på mindre orter, men motsatsen kan också förekomma.

Fråga arbetsgivaren eller lokal facklig kontaktperson vilket lönespann som gäller på arbetsplatsen och be arbetsgivaren uppge hur länge den förhandlade lönen ska gälla och när nästa lönerevision ska ske. Företaget eller myndigheten kanske precis ska ha en revision. Om du inte ska omfattas av den bör du ta in detta i beräkningen av vilken lön du ska ha eftersom det kan innebära att din lön inte kommer att revideras på över ett år framåt. Du bör även väga in antal betalda semesterdagar, arbetstider, lediga klämdagar, eventuell övertidsersättning och/eller OB-ersättning samt eventuella förmåner för t ex friskvård. Detaljerad in-

formation om hur man tar betalt för övertid och vilka OB-nivåer förbundet rekommenderar finns på vår hemsida, www.svf.se.

JENNY FLORDAL
ombudsman/förhandlare, SVF

Föreningen Veterinärhistoriska Museets Vänner avhåller

årsmöte

tisdagen den 20 november
kl 18.00

i Veterinärhistoriska Museets
lokaler i Skara.

Efter sedvanliga årsmötes-
förhandlingar och information
om museets verksamhet visas

"Godbitar ur
museets ljud- och bildarkiv".

Välkommen!
Styrelsen

Konsultuppdrag eller anställning – vad gäller?

När en företagare behöver extra

arbetskraft kan hjälpen skaffas genom nyanställning eller genom att anlita en extern uppdragstagare. Men gränserna mellan anställning och uppdrag är ibland flytande.

Ett behov av arbetskraft kan lösas genom att ny arbetskraft skaffas, antingen genom anställning av en arbetstagare eller genom att en självständig företagare (eller ett bemanningsföretag) anlitas. De regler som måste följas skiljer sig beroende på om arbetskraftsbehovet tillgodoses genom anställning av en arbetstagare eller anlåtande av en självständig företagare, en så kallad uppdragstagare.

När en anställning kommer till stånd måste arbetsgivaren iakttä en mängd olika arbetsrättsliga regler, i huvudsak reglerna i lagen om anställningsskydd (LAS). Arbetsgivaren får också ett ganska långtgående ansvar i förhållande till arbetstagaren. Om det istället rör sig om anlåtande av en uppdragstagare kommer ingen anställning till stånd och relationen mellan arbetsgivaren och uppdragstagaren regleras istället genom uppdragsavtalet och de civilrättsliga regler som gäller för avtalet.

BEDÖMNINGSKRITERIER

Om parterna i ett avtal benämnt avtalet som ett uppdragsavtal när det i själva verket är att anse som anställning har arbetstagaren ändå anställningsskydd

En omständighet som talar för ett anställningsförhållande är om personen måste följa bestämda direktiv och/eller kontroll avseende arbetets utförande, arbetstid och arbetsplats.

enligt LAS. Den som enligt en ”objektiv bedömning” är att anse som arbetstagare omfattas av LAS oavsett om det i ett avtal framgår att det är fråga om ett uppdragsförhållande. Avgörande för om det rör sig om ett anställnings- eller uppdragsförhållande är de faktiska förhållandena, snarare än vad som har avtalats mellan parterna.

Bedömningen av om ett anställnings- eller uppdragsavtal har ingåtts görs med utgångspunkt från flera olika omstän-

digheter. Bland annat brukar man peka på följande:

Anställningsförhållande

1. Det är bara en viss specifik person som får utföra de aktuella arbetsuppgifterna.
2. Personen ställer sig till förfogande för nya arbetsuppgifter som uppkommer efter hand.
3. Personen är förhindrad att samtidigt utföra liknande arbete för någon annan.

4. Personen måste följa bestämda direktiv och/eller kontroll avseende arbetets utförande, arbetstid och arbetsplats.
5. Arbetet utförs med redskap, maskiner, råvaror etc som tillhandahålls av den för vars räkning arbetet utförs.
6. Personen får regelmässigt ersättning i form av garanterad lön och kompensation för sina utlägg.
7. Personen bär inte den ekonomiska risken.

Uppdragsförhållande

1. Personen är inte skyldig att personligen utföra arbetet, utan kan på eget ansvar överlåta utförandet på någon annan (om avtalet medger det).
2. Det kan vara flera personer (eller i vart fall någon annan än den som avtalet har träffats med) som utför arbetsuppgifterna.
3. Åtagandet begränsar sig till en bestämd uppgift och personen har rätt att avböja nya uppdrag.
4. Varken avtalet eller arbetet hindrar personen i fråga från att samtidigt utföra liknande arbete för någon annan.
5. Personen bestämmer själv sättet för arbetets utförande, arbetstid och arbetsplats.
6. Personen använder egna redskap, maskiner, råvaror etc.
7. Ersättningen för arbetsprestationen är helt beroende av verksamhetens ekonomiska resultat och betalning utgår för varje utfört uppdrag.
8. Personen bär den ekonomiska risken.
9. Personen har F-skattsedel och betalar själv sociala avgifter.

BEDÖMNING GENOM SAMMANVÄGNING

Bedömningen görs slutligen genom en sammanvägning av alla omständigheter. Vissa omständigheter kan väga tyngre, t ex det förhållandet att personen i fråga har F-skattsedel (förhållandet att uppdragstagaren har F-skattsedel talar normalt för att det rör sig om ett uppdragsavtal).

LARS NORDFORS
chef Företagarnas juridiska rådgivning
 Företagarna

Noromectin vet pasta [®]

ivermectin pasta 18,7mg/g mot rundmaskar och stungflugelarver hos häst. Dosspruta á 7,49g räcker till 700 kg häst

Har ett kort grepp som även passar mindre händer

Räcker till 700kg
kroppsvikt

Fri från
smaktillsatser

Pastan är vit och
syns vid spill

3 års
hållbarhet

N-vet erbjuder hästägare
gratis träckprovsanalys
 vid behov

Vill du ha
 receptblock,
 kontakta N-vet

Tel: 018-57 24 30
 018-57 24 31
 Fax: 018-57 24 32

N-vet
 L Ä K E M E D E L

Vår målsättning är att alltid erbjuda lägsta pris

20120420

Datum för senaste översyn av SPC:2007-01-18
 För ytterligare information, se Fass.se

Uppsala Science Park
 751 83 Uppsala

Tel: 018-57 24 30/31/34
 Fax: 018-57 24 32

E-post: info@n-vet.se
 Hemsida: www.n-vet.se

Fler måste engagera sig fackligt

I takt med att fler veterinärer kommer ut på den svenska arbetsmarknaden ökar behovet av fack-

liga insatser på arbetsplatserna. Ordföranden för AVF oroas av utvecklingen och uppmanar anställda veterinärer att öka sitt fackliga engagemang.

Vad händer i Veterinärsvetrike? Under lång tid har vi haft en ”rofylld” tillvaro inom det fackliga området, där de flesta konflikterna löst sig mer eller mindre odramatiskt. Många veterinärer har visserligen tyckt att det är viktigt med fackliga frågor men dessa har inte hunnits med i det egna livspusslet. Sedan finns det några som verkligen lagt ner sin själ för att föra det fackliga arbetet framåt. Som på sina arbetsplatser har fört förhandlingar, diskuterat scheman, löner, arbetsförhållanden och verkligen slagits för att det ska bli bra.

Den ”rofyllda tillvaron” har till viss del berott på att vi haft liten konkurrens om jobben. Vi har kunnat få arbete där vi velat, arbetsgivarna har ropat efter våra yrkeskunskaper. Möjligheten att öppna en egen klinik har funnits och vi har kunnat försörja oss på det.

DEN SVENSKA MODELLEN

Alla vill ha bra arbetsmiljö, bra scheman, semester, möjlighet att vara hemma för vård av barn, vettiga löner m m. Men vi måste också agera för att detta ska fun-

Livsmedelsverket säger upp veterinärer och anställer inspektörer istället, med tillägget ”gärna med veterinär legitimation”.

gera. Den svenska fackföreningsmodellen innebär att de förtroendevalda ska finnas så nära arbetsplatsen som möjligt. Därför har vi från AVF jagat på medlemmarna för att få fackliga representanter som kan agera lokalt. Vårt mål har varit att fungera som ett bollplank och hjälp vid förhandlingar, ett ställe att ringa för råd och hjälp.

Tyvärr har det varit svårt att få fackliga förtroendemän, OVF (Officiella veterinärers förening) fick inte tag i personer till sin styrelse och ligger därför nu i ”malpåse”. På många djursjukhus och kliniker saknas det AVF-företrädare. Jag förstår att det finns en oro bland kolle-

gera om vilka rättigheter man har som facklig förtroendeman. Kanske också en osäkerhet om hur chefen kommer att agera om man jobbar fackligt. Vad som gäller finns reglerat i Förtroendemannalagen, Medbestämmandelagen m m. Men hur fungerar det i verkligheten?

Anställda tror för det mesta att arbetsgivaren kan lagarna. Tyvärr har det uppdagats att så inte alltid är fallet – många frågor till AVF rör sig om att medlemmar känt på sig att ett ärende inte varit rätt hanterat. Det finns också uppfattningar som man som anställd tycker är rätt men som man kanske har missuppfattat.

NYA TIDER

AVF behöver engagerade personer på lokalplanet som vill och orkar stå upp för sina och kollegernas rättigheter. Det betyder inte att man behöver slåss på barrikaderna eller vara obekvämt för arbetsgivaren. För egentligen handlar det om att tillsammans med arbetsgivaren skapa en bra och trevlig arbetsplats.

Vi har nu sett att det börjar hetta till inom arbetslivet, fler och fler veterinärer konkurrerar om jobben. Vissa arbeten anses kunna skötas av icke veterinärer för att det ska bli billigare. Vi har hört om veterinärer som känner sig tvungna att söka jobb med lägre lön utan krav om veterinär behörighet. Livsmedelsverket säger t o m upp veterinärer och anställer inspektörer istället, med tillägget "gärna med veterinär legitimation". Djursjukhus och kliniker rekryterar veterinärer som legitimerade djursjukskötare eftersom där finns en stor brist. Lönen blir givetvis därefter.

DAGS ATT AGERA

Vi måste vakna nu och vi måste agera. Vi måste visa att vi kan, att vi har kompetens och att vi vill. De nya koncernbildningarna inom smådjursjukvården väcker både farhågor och förhoppningar. Kommer vinstsyftet att bli större på bekostnad av vår arbetsmiljö? Eller kommer det att leda till mer jobb och mer utbildning? Kommer man att kunna utbyta erfarenheter veterinärer emellan trots att man jobbar inom en annan koncern?

Vi måste vara vaksamma på vår arbetsmiljö och påverka utvecklingen innan den gått för långt. Samspelet på våra arbetsplatser ska ta hänsyn till båda parternas rättigheter och skyldigheter. Det gäller såväl den privata som den statliga sidan.

Detta kan låta pessimistiskt och egentligen är jag inte pessimist, men de senare åren har jag stött på mycket som gör att jag reagerar. Jag känner att de anställda veterinärerna måste synas, höras och reagera innan det är för sent. Vi måste i viss mån också sätta oss själva under lupp, hur kan vi och hur ska vi agera? Vill vi?

FREDRIKE RITTER
ordförande

Anställda Veterinärers Förening

Testa oss - vi kan lab!

AIA 360

Automatiskt system för hormonanalyser (Progesteron, T4, fritt T4, T3, Cortisol mm).

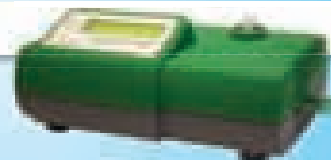
EXIGO EOS

Automatiskt hematologi-instrument för veterinärmedicin med 4-partsdiff (LYM, MONO, NEUT och EOS).

LifeAssays®Vet Reader

Patientnära instrument för avläsning av akutfasproteiner, bl a C-Reaktivt protein (CRP) hos hund.

Combi Scan 100

Patientnära system för analys av urinstickor.

Vi finns på
Veterinärkongressen
8-9 november på
SLU, monter Ö34

MEDINOR
- an Alere company

Medinor AB, Box 1215, 181 24 Lidingö
Tel 08-544 812 00 Fax 08-544 812 30
e-post: kundservice@medinor.com
www.medinor.se

1 januari 2013 byter Medinor namn till ALERE

Veterinärstudenter älskar lantbruksdjur

Många inom veterinärkåren tror att dagens veterinärstudenter saknar intresse för att jobba med produktionsdjur när de är färdigutbildade. Den uppfattningen är felaktig, menar ordföranden för studentkåren VMF. Tillsammans med kårens inspektör visar hon att åtskilliga av dagens studenter vill jobba med lantbruksdjur, trots en uppväxt i stadsmiljö.

insänt

Det finns sedan länge en uppfattning att veterinärstudenter generellt är dåligt insatta i olika produktionsformer och hur man håller livsmedelsproducerande djur i Sverige när de börjar utbildningen. Det är säkert riktigt eftersom bara några få procent av befolkningen har något med lantbruksproduktion att göra. Men det finns också en uppfattning att det inte finns något intresse bland studenterna för att jobba med produktionsdjur när de äntligen är färdigutbildade.

Det kan nog beskrivas som en generell trend i övriga Europa men VMF vill genom denna artikel lyfta fram att det inte stämmer överens med den bild vi har av de sista årskurserna i den svenska utbildningen. Antalet studenter med intresse för produktionsdjur motsvarar minst tjänsterna med produktionsdjur som huvudsaklig inriktning på den veterinära arbetsmarknaden. Det är därför svårt att tro att eventuella problem med

Fler studenter vill idag fördjupa sig inom produktionsdjur än inom häst. Redan i första årskursen börjar man öva hantering av nöt och får. Här tränas blodprovtagning i årskurs fyra.

rekryteringen till just denna bransch främst skulle vara orsakad av brist på intresse för produktionsdjur bland nya veterinärer.

PRODUKTIONSDJUR POPULÄRT BLOCK

Veterinärutbildningen har genom åren varit med om många omstruktureringar. Under sommaren har en ny version av veterinärstudenter från den "supernya studieordningen", SNYS, funnits utspridda som tf-veterinärer i hela landet. I tidigare nummer av Svensk Veterinär-

tidning (nummer 8–9/12) har man kunnat läsa om upplägget av SNYS och vilka ändringar som gjorts. Bland annat har det införts ett elva veckor långt block där studenterna kan välja att fördjupa sig inom antingen produktionsdjur, smådjur eller häst. Intresset för produktionsdjur visade sig tydligt när fler studenter valde detta block i första hand jämfört med häst. Efter att studenterna genomgått produktionsdjursblocket visade kursutvärderingen att kursen dessutom ökat många intresse för dessa djur.

Smådjursblocket var det överlägset populäraste, men det ska inte tolkas som att samtliga som läste blocket bara vill arbeta med smådjur – man kan ha valt detta av andra anledningar. Exempelvis vill vissa lägga mer tid på smådjur eftersom sjukdomspanoramata är bredare och behandlingar betydligt mer utvecklade än för stordjur. Tänker man sig en framtid inom distriktsveterinärerna värderas även smådjursutbildning högt där.

BRISTANDE INTRESSE INGET PROBLEM

I examensarbetena, projektarbeten inom valfritt ämne som görs under sista studietermen, speglas också intresset för lantbrukets djur. En dryg fjärdedel av dessa arbeten har de senaste åren avsett produktionsdjur och i år är siffran ca 40 procent, bland de examensarbeten som hittills är registrerade inom kliniskt tillämpade ämnen. Bristande intresse för lantbrukets djur är alltså inget problem i den svenska utbildningen.

Att nya veterinärstudenter sällan har haft en nära kontakt med våra produktionsdjur är dock ett faktum. Många som söker sig till programmet har vuxit upp långt från jordbruket och djurhållningen där är något man inte alltid reflekterat över. Det kan helt klart bli ett omtumlande möte till att börja med. Många kämpar med hur man ska förhålla sig till de ekonomiska aspekterna på liv och död samt begränsningarna av veterinärmedicinska behandlingar inom animalieproduktionen.

STÖD FRÅN UNIVERSITETET

För att bidra i processen har studentkåren samarbetat intensivt med SLU under den gångna terminen för att underlätta denna turbulenta tid för en del av studenterna. Arbetet har bland annat resulterat i föreläsningar om veterinärens roll och skyldigheter i samhället, liksom tid för etiska diskussioner och ventilerande av funderingar. Möjligheten att tidigt bli medveten om de etiska dilemman som ibland uppstår i en veterinärs vardag, exempelvis kring avlivningar, ger studenterna längre tid att reflektera och komma till rätta med sina tankar inför yrkeslivet. Förhållningssättet till veterinär yrkesutövning är generellt inte annorlunda än tidigare men studenterna får under vägen ökade möjligheter att diskutera och ifrågasätta. Genom att ta tillvara och uppmuntra diskussioner stimuleras förhoppningsvis även idéer och uppslag som driver forskning och utveckling framåt.

Veterinärstudenterna rekryteras från ett samhälle med en ökande djuretisk medvetenhet men som samtidigt har flyttat längre från produktionsdjuren. Detta perspektiv behöver vävas in i utbildningen för att i slutänden ge nyutbildade veterinärer som är förberedda på verkligheten och kan hantera olika aspekter av det kommande arbetslivet.

LENA-MARI TAMMINEN
ordförande i VMF
KARIN ÖSTENSSON
inspektör i VMF

Veterinärmedicinska föreningen bjuder in till auktion!

När: Torsdagen den 15 november, klockan 18.00
Var: VMF:s kårhus, Ulls väg 6, Uppsala

Kvackutrustning och andra veterinärrelaterade prylar emottages för försäljning till och med 15/11. Gärna i samband med veterinärkongressen 8–9/11. Välj om du vill skänka din utrustning till VMF eller sälja till högst-bjudande (mot viss provision). Alla vinster går oavkortat till VMF.

För mer information, kontakta:
Lisa Gustafsson, 070-7979070, ligu0002@stud.slu.se eller
Moa Berggren, 070-4772175, mobe0001@stud.slu.se.

Väl mött!

E-recept!

På ett klick... Direkt från Trofast till Sveriges alla apotek.

Vi visar och berättar mer på Veterinärkongressen i Uppsala 8-9 nov. monter L5 på Loftet.

ps.Vi bjuder på tårta även i år.

trofast

Det du vill ha finns här

www.trofast.nu

Mjältbrandsspaning på Island

Det är inte bara i Sverige som gamla mjältbrandsgravar tilldrar sig veterinärt och allmänt intresse. Insändaren berättar om en framgångsrik kartläggning av djurgravar på Island.

insänt

År 2004 deltog den isländske veterinären Sigurdur Sigurdarson i en viltveterinärkonferens i Uppsala. En föreläsare från Sydafrika berättade om problem man haft med mjältbrandsutbrott efter grävning i upp till 200 år gamla djurgravar. Sigurdarson, som hade kännedom om flera tidigare mjältbrandsfall på Island, insåg att det fanns tickande bomber nergrävda lite varstans i hemlandet. Men var?

Sökandet började. Ett doktorandprojekt via universitetet, lantbruksdepartementet och välfärdsministeriet gav medel. Genom att gå igenom gamla veterinär- och läkarjournaler, annonsera efter personer med kännedom om mjältbrandsfall och djurbegravningar samt genom att intervjua äldre personer fick Sigurdarson så småningom fram väsentlig information. Den muntliga traditionen från generation till generation är stark på Island.

150 GRAVAR

Hitintills har man registrerat ca 150 mjältbrandsgravar på omkring 100 gårdar på Island, de flesta i de norra och östra delarna av landet. Sigurdarson kör

I ruinerna efter en bondgård hittar Sigurdur Sigurdarson ytterligare en mjältbrandsgrav. Platsen märks ut och GPS-registreras.

runt och markerar med vita stolpar platser där misstänkt mjältbrandsdöda djur begravts. Platsen GPS-registreras och markägarna informeras om risker med grävning i gravområdena. Men något formellt stöd för att stoppa sådan grävning finns inte, så visst finns risker för att sjukdomen kan dyka upp igen. Men

Sigurdarsons arbete har säkert minskat riskerna.

SENSMORAL

Gå på konferenser! Man vet aldrig hur det kan sluta.

KALLE HAMMARBERG
leg veterinär, Hudiksvall

Även fodertillskott regleras av lagstiftningen

I ett debattinlägg i veterinärtidningen nummer 10/12 kritiserades bristen på evidenskrav vid försäljning av profylaktiska fodertillskott till djur. Följande replik från Jordbruksverket understryker att alla former av foderförsäljning omfattas av ett strikt regelverk. Däremot är det många företag som tänjer på gränserna.

replik

I debattartikeln ”Evidens och läkemedelsrepresentanter”, SVT nummer 10/12, hävdas att ”medan vanliga läkemedel omfattas av en allt mer omfattande kravlista när det gäller evidens ... gäller helt andra regler för fodertillskott.”

Jag vill understryka att det påståendet är felaktigt och att alla former av foder omfattas av ett strikt regelverk. En grundregel för foder i alla former är att det ska vara säkert, dvs inte ha en negativ effekt på människors eller djurs hälsa eller leda till att livsmedel från ett livsmedelsproducerande djur inte är säkert som människoföda.

LAGSTIFTNINGEN

EUs märkningsförordning ((EG) 767/2009) anger tydligt att alla påståenden som görs om ett foder ska vara objektiva, ska kunna kontrolleras av behörig myndighet och kunna förstås av foderanvändaren. Detta underlag ska finnas sammanställt vid tidpunkten när fodret släpps ut på marknaden. Förordningen

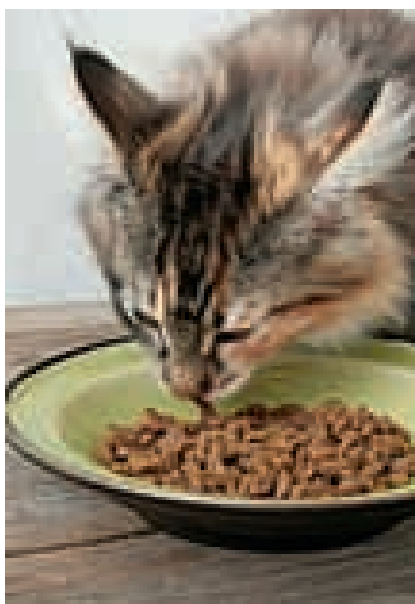

FOTO: ENOR RASEHORN

I märkningen av djurfoder får det inte hävdas att fodret förebygger, behandlar eller botar sjukdom. Det är i första hand Läkemedelsverket som avgör om fodertillskott ska klassas som läkemedel eller inte.

anger dessutom att i märkningen och presentationen av fodret får det inte hävdas att fodret förebygger, behandlar eller botar sjukdom (med undantag av koccidiostatika och histomonostatika).

Begreppet fodertillskott är i foderlagstiftningen kopplat till benämningen kompletteringsfoder dvs en blandning av foderråvaror och godkända fodertillsatser. För enskilda råvaror finns inget godkännandeförfarande, det är upp till den enskilda foderföretagaren att säkerställa att råvarorna används till de djur som de lämpar sig för. Benämningen av

foderråvaror regleras genom märkningsförordningen för att i görligaste mån garantera att samma termer används och ge djurägaren en möjlighet att jämföra olika foder med varandra.

Fodertillsatser får bara användas om de är godkända för det aktuella ändamålet och det aktuella djurslaget. Vid godkännandet av fodertillsatser ingår att deras effektivitet ska säkerställas.

ANSVARSFÖRDELNINGEN

När det gäller ansvarsfördelningen för de produkter som anges i debattartikeln är det i första hand Läkemedelsverket som avgör om de ska klassas som läkemedel eller inte. Om myndigheten bedömer att produkten är ett läkemedel eller att påstående är att betrakta som ett medicinskt påstående hanterar Läkemedelsverket ärendet.

Om Läkemedelsverket däremot anser att det inte handlar om ett läkemedel hanterar Jordbruksverket frågan. Det normala i dessa fall är att underlaget begärs in och granskas av myndigheten. Vid specifikt besvärliga eller principiella ärenden kan frågan föras vidare till EU-kommissionen.

Om dessa utredningar visar att påståendet inte är styrkt ombuds företaget ändra sin marknadsföring och om en rättning inte genomförs fullföljs ärendet med gängse myndighetsverktyg. I slutändan kan det föras upp till domstol. Det normala har varit att företagen inte haft något bevis för att styrka olika påståenden och därför rättat till märkningen.

Det finns dock en specifik benäm-

ning, dietfoder, där beskrivningarna får vara lite mer detaljerade om att fodret kan underlätta vid olika sjukdomssyndrom.

MÅNGA TÄNJR PÅ GRÄNSERNA

Slutligen håller undertecknad med artikelförfattaren om att det är ett stort problem med påståenden på olika foder.

Det finns en hel del företag som antingen är okunniga eller medvetet tänjer på gränserna. Detta problem är mest påtagligt för foder till hästar och hundar och i viss mån för andra sällskapsdjur.

Den som vill fördjupa sig i ämnet kan läsa ett examensarbete från SLU med titeln "Fodermärkning – Anvæn-

dande av hälsopåståenden i marknadsföringen av foder för häst, hund och katt" av Angelica Lind (Examensarbete 324, SLU Uppsala 2010).

KJELL WEJDEMAR
*AgrD, Jordbruksverket,
Enheten för foder och hälsa*

noterat

Resor med hund och katt ökar

Sedan årsskiftet har beställningarna av sällskapsdjurspass ökat med över 50 procent, meddelade Jordbruksverket den 20 september. Enklare regler och lägre kostnader kan vara orsaken. Hittills under

2012 har veterinärer och veterinärkliniker beställt över 20 000 sällskapsdjurspass, vilket är lika mycket som för hela 2011.

Reglerna för resande hundar och katter ändrades den 1 januari 2012. Kraven på antikropps kontroll och karantän förändrades men grundkraven på id-märkning, rabiesvaccination och sällskapsdjurspass kvarstod. Avmaskningskravet försvann men avmaskning rekommenderas fortfarande för hundar som kan ha kommit

i kontakt med vilda smågnagare utomlands.

– Min reflektion är att djurägare nu väljer att skaffa pass och rabiesvaccination till sin hund för att vara redo inför en eventuell resa framöver. Tidigare kostade det mer och var krångligare vilket gjorde att man ordnade sällskapsdjurspass bara om man verkligen skulle resa, säger veterinär Maria Cedersmyg som arbetar med införsel av sällskapsdjur. ■

Djurfarmacia Apoteket Trollet

– **DJURAPOTEKET** med specialkompetens och personlig service –

Vi hanterar professionellt

- telefonrecept
- faxrecept
- e-recept
- även e-rekvitioner till kliniker
- veterinärvoden
- licenser

Djurfarmacia – Apoteket Trollet är distansapotek, som levererar förmånligt direkt till veterinärer, lantbrukare och andra kunder i hela Sverige!

Kontakta oss – det lönar sig!

Djurfarmacia
Apoteket Trollet

Trollgatan 12, 461 34 Trollhättan

e-post: info@djurfarmacia.se
tfn 0520-520 892, -350 60
fax 0520-520 893

www.djurfarmacia.se

Replik till Stefan Lindberg angående avlivningar

Stefan Lindberg skrev i SVT nr 11/12 ett debattinlägg kring veterinärens etiska ställningstaganden i samband med avlivningar av djur. Följande debattör har en del kommentarer till ämnet.

Först vill jag tacka Stefan Lindberg för en välskriven artikel. Du kanske är filosofiskt skolad, vilket jag inte är, men jag vill trots det göra en del invändningar mot dina åsikter.

VAD ÄR DÖDEN?

Det första som jag vill beröra är din fråga "Vad är döden?" Vad innebär den? Du svarar med Epikuros, som sade "döden, det mest fruktansvärda av alla onda ting, har således ingenting med oss att göra, ty när vi finns till, då är inte döden här, men när döden har kommit, då finns inte vi".

Epikuros hade anslutit sig till Demokritos atomistiska filosofi där allt, inklusive själen, bestod av atomer som inte kan överleva kroppen. Även vissa gudar bestod av atomer, men gudarna bryr sig inte om människorna. Således behöver vi inte oroa oss om livet efter döden. Det är som att sova. Bra! För egen del tycker jag att detta scenario vore underbart men han visste inte då, 300 f Kr, han bara gissade vad som sker efter döden. Och fortfarande vet ingen detta. Dö – gå ur tiden. En tillvaro utan tid. Vi kan inte fatta begreppet. Även Jesus sade så.

Således faller ditt svar på frågan om dödens problem. Det är inte löst, men det vet du också.

Däremot håller jag med dig om att,

replik

som du skriver "den som väl är död upplever varken fruktan eller grämselse", såvida det inte finns det sedan länge omtalade helvetet.

Du skriver angående dödandet "att det blivit en ökad restriktivitet att döda friska djur". Jag kan inte tro att jag läst rätt. Dödar verkligen veterinärer friska djur, om man bortser från den avskyrvärda slakteriverksamheten? Jag kan inte tro det.

VETERINÄRENS TOLKNING AVGÖRANDE

Livet har sin begränsning. Döden kom-

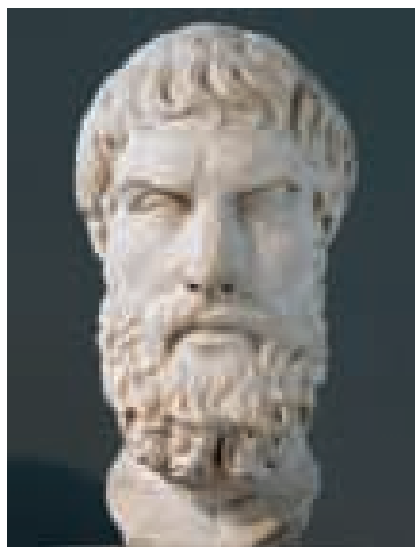

FOTO: MARIE-LAN NGUYEN

"Döden har ingenting med oss att göra" sade på sin tid filosofen Epikuros. Men han bara gissade och fortfarande vet ingen vad som händer efter döden, påpekar debattören.

mer till oss alla. Men vi har en valmöjlighet när det gäller djuren att förhindra lidande. Det stora problemet med att döda i vårt fall är att vi inte vet om vederböranden vill dö, trots sjukdom. Detta får vi aldrig veta eftersom vi inte får något verbalt svar. Vi tror, fastän vi inbillar oss att vi vet genom alla provsvar, att läget är "dödsallvarligt".

Men fråga en gammal njursjuk katt, avmagrad, trött, eländig: vill du dö nu eller vill du hellre ligga hemma i din familj och sakta bli tröttare och tyna bort från denna värld, men med kärleksfull omvårdnad? Nu går inte detta. Djuren ger oss ingen vägledning. Där kommer veterinärens personlighet in. Det handlar inte om tolkningen av laboratorieresvar utan tolkningen av känslan, av djurets ögon, blick, ansikte, kroppshållning. Denna tolkning må vara hur felaktig som helst, men det är detta som får vara avgörande för att ta ansvar för dödandet. Antropomorfism, ja, bestrides av etologer, men för mig har det den avgörande betydelsen.

Du skriver "vi avlivar inte djur för att de lider, utan för att vi lider av att de lider". Jag hoppas att det inte är så. Vi avlivar djur för att de lider (det primära) under förutsättning att bot inte finns, och därefter upphör människans lidande och övergår istället i sorg. Avliva djur för människans skull är farligt, då kan det ske för snabbt utan undersökning av alla möjligheter till hjälp.

Du avslutar din artikel med att påstå att vi avlivar djur för människans skull. Jag gör det inte.

TORD WILHELMSSON
leg veterinär, Göteborg

från föreningarna

FVF anordnade kurs i företagande

I början av oktober anordnade FVF en kurs i företagande för sina medlemmar. Deltagarna fick lära sig att hantera såväl bluffakturor och telefonförsäljare som bokföring och revision.

De veterinärer som är egna företagare har lite andra frågor att brottas med än enbart de rent veterinärmedicinska. För att rätta ut frågetecken, erbjuda ny matnyttig information och ge lite inspiration till företagandet anordnade FVF en kurs i företagande den 5–6 oktober. Vi var åtta medlemmar som samlades i Företa-

FVFs kurs fylldes med information från Företagarnas juridiska rådgivning om bluffakturor, anställningsformer, konsult/uppdragsavtal och osund konkurrens.

garnas lokaler i Stockholm och det blev två givande dagar. Frågan är om det som vanligt nästan var diskussionerna kolle-

ger mellan om vardagen som egenföretagare som blev allra mest givande. Att åka hem med ett nytt nätverk på åtta personer är en vinst i sig.

Inledningsvis presenterade organisationen Företagarna sig, vad de kan erbjuda och hur de arbetar för att förbättra företagarklimatet i Sverige. Fredagen fylldes sedan med information från juridiska rådgivningen där tre jurister berättade om bluffakturor, anställningsformer, konsult-/uppdragsavtal och osund konkurrens. Det var intressant att få allting ur juristens vinkel, dessa delar tänker man som veterinär inte på i vardagen.

BLUFFAKTUROR OCH FÖRSÄLJARE

När det gäller bluffakturor och de många telefonförsäljarsamtal som antagligen alla företagare råkar ut för (där det tyvärr i många fall är oseriösa företag bakom) gavs viktiga råd.

Angående bluffakturor: följ checklistan som finns i faktarutan. När det gäller telefonförsäljare av t ex någon okänd nummerupplysningstjänst (som ofta dessutom är en prenumeration löpande över flera år), säg aldrig ”ja” någon gång under samtalet. Oavsett vad de frågar. Risken finns att de spelar in samtalet för att sedan klippa ihop ett samtal där man har sagt ja till en massa saker man inte visste om. Man ska avsluta samtalet så fort man kan om det är en tjänst man inte är intresserad av.

När vi ändå hade juristerna på plats

SVS Hästsektionens vinterkurs 8–9 februari 2013
Johannesbergs Slott, Rimbo

”Bilddiagnostik från topp till tå”
– olika tekniker i fält och på klinik

Årets föreläsare

Sarah Puchalski, BS, DVM, DiplACVR, DiplECVDI, Davis California
Sarah E. Powell, MA, VetMB, Assoc. (LA) DiplECVDI, MRCVS, Newmarket UK
Gaby van Galen, DVM, DiplECEIM, Belgien
Denis Verwilghen, DVM, DiplECVS, Belgien
Margareta Uhlhorn, leg vet, DiplECVDI, UDS, SLU, Uppsala
Kerstin Hansson, leg vet, VMD, DiplECVDI, KV, SLU, Uppsala
Helena Treffenberg Pettersson, leg vet, UDS, SLU, Uppsala
Ove Wattle, leg vet, docent, KV, SLU, Uppsala
Åsa Frykman, leg vet, Antagon AB, Kårarp

Hästsektionens årsmöte hålls 8/2 och kursen 8-9/2 2013 på Johannesbergs Slott i Rimbo. ”Get together-mingel” och korta forskningspresentationer kvällen 7/2.

Anmälan och kursinformation

hänvisas till kursens hemsida <http://www.vinterkurs.se>

Vid förfrågningar

angående anmälan, resor och boende kontakta Annika Höglund, HighGrove AB, +46 (0)703-404 606, annika@highgrove.se

BLUFFAKTUROR – CHECKLISTA

Begreppet bluffakturor har utvecklats till ett samlingsnamn för olika bedrägliga metoder med syfte att lura företagare. Det finns många metoder och dagens tillvägagångssätt behöver inte se likadant ut imorgon. Följande checklista från Företagarna kan dock användas för alla krav som framställs, oavsett om avsändaren är en bedragare eller inte.

– Upprätta en leverantörslista med information om varje leverantörs plus-/bankgiro-nummer. Stäm av denna lista varje månad när du betalar dina fakturor. På det viset betalar man inte en bluffaktura av misstag.

– Upptäcker man en bluffaktura ska man motsätta sig den på ett sakligt sätt. Det ska tydligt framgå att man bestrider betalningsansvar och på vilken grund. Gör så här:

– Stryk ett streck över fakturan och skriv: "Bestrider betalningsansvar på grund av att avtal ej föreligger" och skicka tillbaka till avsändaren. Tror du att det finns risk för någon typ av förpliktelse kan du skriva: "Bestrider betalningsansvar. Eventuellt avtal är ingånget genom ett vilseledande från er sida och avtalet är därför ogiltigt enligt 30 § avtalslagen."

– Gör en polisanmälan. Rör det sig om en falsk faktura är det ett försök till bedrägeri.

– Kontakta juristerna på Företagarnas rådgivning om företaget efter bestridande inte upphör med påtryckningar.

för företagare (se SVT nummer 10/12). Lördagen gick i bokföringens tecken med föreläsning och mycket diskussioner, svar på många frågor och råd från två redovisningskonsulter vid revisionsföretaget PwC (PricewaterhouseCoopers). Även om det finns anledningar att lämna bort bokslut och deklaration till professionella ekonomimänniskor, är det bra att antingen sköta eller åtminstone ha god insyn i den dagliga/löpande bokföringen. Det ger företagaren en uppfattning om hur företaget mår. Som en av föreläsarna påpekade ljuger inte siffrorna, såvida ingen fifflet med dem. Sammanfattningsvis underlättas all bokföring (och det mesta här i livet) av en stor portion ordning och reda.

Jag hoppas att FVF kan erbjuda en liknande kurs under våren eller nästa höst.

fick de även svara på våra frågor både kring det de föreläste om och en hel del annat.

ORDNING OCH REDA

Innan kvällens sociala samvaro fick deltagarna en genomgång av a-kassereglerna

JOHANNA HABBE
ordförande FVF

Inbjudan till kursen

Epizootisjukdomar

Vad gäller – hur gör jag?

- Epizootisjukdomar – att känna igen och agera (med fokus på animalieproducerande djur)
- Ditt ansvar och andras
- Den svenska epizootiberedskapen

Gratis endagskurs för veterinärer hålls under perioden januari – mars i Luleå, Umeå, Sundsvall, Norrköping, Uppsala, Jönköping, Göteborg, Karlstad, Kristianstad och Helsingborg. Föreläsare från SVA och Jordbruksverket.

Läs mer om kursen och anmäl dig på
www.jordbruksverket.se/kurserochseminarier

AVF vässar klorna

I slutet av september samlades 27 förväntansfulla fackliga förtroendemän och -kvinnor till AVFs fackliga grundkurs.

Veterinärer från olika djursjukhus, distriktsveterinärer och veterinärer anställda vid Livsmedelsverket träffades i Stockholmstrakten för två dagars intensiv utbildning i fackliga frågor. Kursen innehöll ämnen som Medbestämmandelagen (MBL), Förtroendemannalagen, arbetsmarknadens parter, förhandlings-teknik med mera. Det låter kanske lite tråkigt och torrt men med den kunskap, humor och intensitet som föredragshäl-larna gav prov på blev föreläsningarna trevliga och intressanta. Deltagarna visade också intresse och iver genom sina många frågor och diskussionslystnad.

FAKTLIG GRUNDKURS

Talarna för dagen var veterinärförbundets nya ombudsmän, Anders Graneld och Jenny Flordal. Anders Graneld inledde med en beskrivning av den

svenska modellen och en genomgång av begrepp som kollektivavtal och MBL. Jenny Flordal fortsatte med att gnugga oss i olika typer av MBL-förhandlingar och vilka förutsättningar som finns för dessa.

Vid kaffet fick deltagarna en gruppövning att jobba med. Övningen var tagen ur den verklighet som många lever i nu och handlade om förhandling inför försäljning av en verksamhet. Kursdeltagarna delades in i arbetsgivare respektive arbetstagare och frågan fick verkligen igång diskussionerna. Ska man förhandla eller inte och vilken typ av förhandling är det? Vad är egentligen en ”viktigare förändring” och när måste en förändring förhandlas? Skillnaden mellan förhandling och information diskuterades också.

LÖNEPROCESSEN

Dagen efter fortsatte på temat löneprocessen. SACO förespråkar lönesättande samtal eftersom de har visat sig ge bättre utfall än traditionell löneförhandling. Processen skiljer sig från arbetsplats till arbetsplats. Inom den statliga sektorn är lönesättande samtal huvudmodellen. De ska nu även införas för distriktsveterinärer och officiella veterinärer inom fältorganisationen. Men inom den privata sektorn varierar det mellan lönesättande

samtal och traditionell förhandling. Det finns emellertid gemensamma principer som gäller oavsett modell.

Begreppen jour respektive beredskap redogjordes för i avsnittet som handlade om arbetstid. Det råder ibland begreppsförvirring i hur man använder dessa ord. Kursen hade kunnat pågå ytterligare en dag med bara frågor och svar men avslutades med en gemensam lunch innan hemfärd inför helgen.

BLANDAD BAKGRUND

Kursdeltagarna kom från såväl den statliga som den privata sidan, vilket hade både för- och nackdelar. Många tyckte det var intressant att höra hur kolleger inom andra områden och med andra avtal hade det, samtidigt som det kunde bli lite för mycket av det ena eller det andra – det är trots allt en hel del skillnader mellan sektorerna beträffande avtal och villkor.

Dock var alla kursdeltagare eniga om att AVF ska hålla sådana här kurser regelbundet. Deltagarna skickade med ett förslag till AVFs styrelse och representantskapsmöte om att anordna grundkurs vartannat år och påbyggnadskurs vartannat år.

FREDRIKE RITTER
ordförande AVF

27 veterinära förtroendemän och -kvinnor samlades under AVFs fackliga grundkurs i slutet av september.

IN MEMORIAM

Holger Häggström till minne

Förre distriktsveterinären Holger Häggström, Västerås, avled den 16 september 2012, vid 89 års ålder.

Holger tog studenten i Umeå 1943 och avlade veterinärexamen 1950. Därefter vidtog diverse vikarierande som distriktsveterinär innan tjänsten som AI-veterinär i Köping tillträdde 1953. Från 1955 och fram till flytten som distriktsveterinär i Västerås ägnade Holger sina tjänster åt Västerbottens Läns Hushållningssällskap och samlade på så sätt tjänsteår inför sin livsuppgift och sin stora stolthet, arbetet som distriktsveterinär.

Det måste poängteras att Holger var en rese inom veterinärkåren. Han var välkänd och beundrad av många. Holger var sina vänners vän. Med beundran kunde man exempelvis följa hans suveräna kontakt med diverse studiekamrater. När Holger och hans kurskamrater umgicks, frapperades man av deras respekt och inbördes beundran för varandra.

Inför tillträdet som distriktsveterinär i Västerås hade Holger sina dubier om han över huvudtaget skulle kunna överleva där, eftersom i stort sett all praktik inom området sköttes av pensionerade yrkesbröder. Men tack vare hans beundransvärda personliga egenskaper och veterinärmedicinska skicklighet började så småningom praktiken blomma. Detta mycket tack vare att Holger hade intresse och kunskap för att ägna en del av arbetstiden åt smådjurspraktik. En ofantligt stor hjälp hade Holger av hustru Gittan som under många år osjälviskt engagerade sig i det veterinära arbetet genom att sköta bland annat telefonservice. Så småningom kom telefonsvarare och mobiltelefon som avlastning. Men en mer välstädad och fräsch smådjursmottagning fick man leta efter.

Holger hade förmågan att på ett klokt sätt utnyttja de veterinära resurser, såsom bakteriologilaboratorium och slakteri, som fanns i Västerås. Trots konkurrens var Holger noga med att hålla den kollegiala fanan högt. Men vid tal om

illojala kolleger kunde Holger få något mörkt i blicken. Han var mycket noga med att distriktsveterinärgränserna var heliga.

Västerås distrikt var mycket tungarbetat på grund av de långa avstånden, men trots ibland omänsklig belastning hörde man aldrig Holger klagat. Det är idag svårt att förstå att Holgers arbetsbörda, fram till 1974, bestod av ständigt jour med endast ledighet varannan veckohelg från lördag klockan 13 till måndag morgon. Men som Holger sade: ”man kommer hem sent på kvällen och nästa morgon är arbetet lika roligt igen”.

Mitt första vikariat som distriktsveterinär fick jag hos Holger. Att första gången komma hem till honom och Gittan, då man skulle intervjuas inför tillträdet, blev minnesvärt. Jag möttes av en sådan värme, sådant intresse och vänlighet. Och naturligtvis fick man njuta av Holgers många anekdoter bland annat om diverse kolleger. Dessutom fick man goda och välriktade råd hur man skulle agera inför olika situationer. En styrka hos honom, som jag fick uppleva, var att han gav förtroende, han litade på folk.

Holger var omåttligt stolt över sina barn som istället för pekpinna uppfostrades med goda råd under ett kamratligt paraply. När barnbarnen efterhand droppade in och familjen växte axlade Holger med belåtenhet rollen som klan-

hövdning. En bättre morfar-farfar är det nog inte många som har haft.

Holger var begåvad med en humor av kolossalformat. Den var elegant, varm och ibland oförutsägbar. I sällskapslivet blev Holger lätt medelpunkten, ingen ville gå miste om någon godbit. Det berättas att under studietidens fester avdelades ofta någon skrivkunnig att nedteckna det mesta, när Holgers humor flödade som bäst. Det är lätt att förstå att många djurägare emotsåg dagens veterinärbesök med glädje eftersom man visste att djuren skulle få rätt behandling samtidigt som stora doser humor kunde utdelas.

Under ett antal år innehade Holger förtroendeuppdraget att representera distriktsveterinärföreningen (DVF) i den veterinära ansvarsnämnden. Där kom Holgers klokhet, veterinära kunnande och verbala elegans väl till pass. Det har sagts att samma situation rädde under hans tid som rotarian. Att Holger hann med att delta på Rotarys veckoluncher är en gåta.

Holgers humor och idériedom firade triumfer under många år när han var DVFs fantastiske klubbmästare. Årsmötesmiddagarna blev högtidsstunder tack vare honom. Dessa hölls bland annat på Flustret i Uppsala dit Holger en gång lyckades engagera allvetaren Einar Haglund som sjöng och spelade piano. Historiskt. En av Holgers mycket bejublade insatser som klubbmästare var vid ett vårmöte i Västerås. Då deltagarna i samband med lunch passerade stads- huset spelade klockspelet ”Livet leker, pulsen slår”. Pyramid succé. När livet var som bäst plockade Holger fram sin specialgest. Han formade högerhandens tumme och pekfinger till ett O med övriga fingrar spretande. Sedan i höjd med höger öra fördes handen i takt med exempelvis de jazztoner som låg honom varmt om hjärtat. Gesten kom även fram när knorren på någon bra historia skulle presenteras.

Holger lämnar ett universalt tomrum efter sig och för Holgers anhöriga, kolleger och vänner är saknaden ofattbar.

*Jan-Anders Nyberg
f distriktsveterinär,
Katrineholm*

Lån, kopior av artiklar eller litteratursökning kan beställas från SLU-biblioteken www.bib.slu.se
Frågor angående beställningar av lån eller kopior tel: 018-67 11 12, fax: 018-67 28 53 eller e-post: lan@bibul.slu.se

Frågor angående litteratursökning tel: 018-67 11 03 eller e-post: ultunabiblioteket@bibul.slu.se
Lösnummer av Läkartidningen sekretariat per brev, Läkartidningen, Box 5610, 114 86 Stockholm, eller per tel 08-790 33 00.

Adress till Dansk Veterinærtidsskrift: Emdrupvej 28A, DK-2100 København Ø, Danmark.

Adress till Norsk Veterinærtidsskrift: Den Norske Veterinærforening, Pb 6781, S:t Olavs Plass, NO-0130 Oslo, Norge.

■ **Kejsersnit på hund**

Kejsarsnitt på hund
S Sills Mogensen
Dansk VetTidsskr, 2012, 95, 02, 20–23

■ **Oversigt over anæstesi-protokoller ved kejsersnit på hunde**

Översikt av anæstesi-protokoll vid kejsarsnitt på hund
M Søndergaard, H Harding Poulsen, T Eriksen
Dansk VetTidsskr, 2012, 95, 03, 20–25

■ **Dyr bør have etiske rettigheder**

Djur bör ha etiska rättigheter
L Frandsen
Dansk VetTidsskr, 2012, 95, 04, 16–17

■ **Vi importerer resistens**

Vi importerar resistens
L Frandsen
Dansk VetTidsskr, 2012, 95, 05, 24–25

■ **Smågrisediarré**

Smågrisediarré
K Steen Pedersen
Dansk VetTidsskr, 2012, 95, 06, 18–22

■ **Behandling af diabetes mellitus hos kat**

Behandling av diabetes mellitus hos katt
KM Hølmkjær, C Bjørnvad
Dansk VetTidsskr, 2012, 95, 07, 28–35

■ **Cryptosporidium udbrud blandt veterinærstuderende**

Utbrott av *Cryptosporidium* bland veterinärstuderenter
A Dalsgaard
Dansk VetTidsskr, 2012, 95, 09, 10–12

■ **Tricykliske antidepressiva: Behandling af kroniske smerter hos hund**

Tricykliska antidepressiva: Behandling av kronisk smärta hos hund
MM Kruuse, H Harding Poulsen
Dansk VetTidsskr, 2012, 95, 10, 26–29

■ **Bekjempelse av ringorm forårsaket av *Trichophyton verrucosum* hos storfe i Norge**

Bekämpning av ringorm förorsakat av *Trichophyton verrucosum* hos storboskap i Norge
A Lund, K Plym Forshell, O Østerås, KE Kleppa, O Undheim, AM Bratberg, O Nafstad
Norsk VetTidsskr, 2012, 124, 1, 7–14

■ **Utbrudd av EHEC O145 i en barnehage i Trondheim 2009**

Utbrott av EHEC O145 på en förskola i Trondheim 2009
E Wahl, L Vold, BA Lindsedt, T Bruheim, JE Afset
Norsk VetTidsskr, 2012, 124, 1, 16–18

■ **Kryptokokkose: Mykologiske og epidemiologiske særtrekk og rapport om et tilfelle hos katt i Norge**

Kryptokockos: Mykologiska och epidemiologiska särdrag och rapport om ett fall hos katt i Norge
TL Ulstein, M Aleksandersen, I Skaar, L Lønaas, K Nordstoga
Norsk VetTidsskr, 2012, 124, 2, 71–80

■ **Har revens dvergbandelmark, *Echinococcus multilocularis*, kommet til Norge?**

Har revens dvärgbandmask, *Echinococcus multilocularis*, kommit till Norge?
RK Davidson, IS Harnes, Ø Øines, AM Urdahl, K Madslie, K Handeland
Norsk VetTidsskr, 2012, 124, 2, 82–86

■ **Næringen åpner for mottak av immunkastrerte griser**

Næringen öppnar upp för att ta emot immunkastrerade grisar
B Fredriksen
Norsk VetTidsskr, 2012, 124, 2, 91–95

Dr. Baddaky

Professionell hudvård
för hund, katt och häst

Hos oss får du dokumenterade produkter och vår specialistkompetens.

Dr. Baddaky®

www.drbaddaky.com

SweVet™

■ **Bruk av bakterietypering ved oppklaring av sykdomsutbrudd**

Användning av bakterietypering vid utredning av sjukdomsutbrott
G Kapperud
Norsk VetTidsskr, 2012, 124, 3, 143–151

■ **Kontroll og forebygging av anthelmintikaresistens hos gastrointestinale nematoder hos sau**

Kontroll och förebyggande av anthelmintikaresistens hos gastrointestinale nematoder hos tacka
L Hektoen, AVM Djomke, Å Øritsland Våge, IS Hamnes, B Gjerde, S Stuen, KS Torjesen, S Vatn
Norsk VetTidsskr, 2012, 124, 3, 157–161

■ **Matbårne utbrudd og hendelser i Norge**

Matburna utbrott och händelser i Norge
BT Heier, J Lassen, IH Skagen
Norsk VetTidsskr, 2012, 124, 4, 219–226

■ **Systemer for å oppdage og hindre matbårne sykdommer i Norge**

System för att upptäcka och hindra matburna sjukdomar i Norge
BT Heier, M Hofshagen, IH Skagen
Norsk VetTidsskr, 2012, 124, 4, 236–240

■ **Bruk og nytte av risikoanalyse i beredskapssammenheng**

Användning och nytta av riskanalys i beredskapssammenheng
HR Høgåsen, G Kapperud, HK Knutsen
Norsk VetTidsskr, 2012, 124, 4, 253–260

■ **Anaesthetic management of two cats for tracheal surgery – A case report**

V Huuskonen, L Hughes, R Bennett
Finsk Veterinärtidsskrift, 2012, 7, 408–414

■ **Underliga sår och hudförändringar – tänk leishmaniasis**

U Bronner
Läkartidn, 2012, 109, 6, 274–275

■ **Kutan leishmaniasis är en försummad tropisk hudinfektion**

H Glans, L Dotevall
Läkartidn, 2012, 109, 6, 279–281

■ **År 2011 toppar TBE-incidensen**

TGT Jaenson, M Hjertqvist, Å Lundkvist
Läkartidn, 2012, 109, 7, 343–346

■ **Tre ovanliga fall av tularemi i Värmland**

O Wik, K Ehinger, K Hedenskog-Damm, H Wallberg, IK Persson
Läkartidn, 2012, 109, 9–10, 478–480

■ **Pandemin A/H1N1 2009 lindrigare än vanlig säsongsinfluensa**

S Sylvan, B Christenson, B Ardung, J Heddlund, K Pauksen, I Tverin, L Berglund
Läkartidn, 2012, 109, 23–24, 1156–1158

■ **Misstänk harpest vid typiska symtom även utan typisk anamnes**

L Öhrmalm, E Tynell
Läkartidn, 2012, 109, 23–24, 1172–1173

Kollegiala nätverket

När du inte vet vem du ska prata med

Ilmars Dreimanis, Laholm
Tel: 0430–600 72, 0730–60 10 08
E-post: imsestina@hotmail.com

Florin Gurban-Marcu, Höör
Tel: 0413–219 00, 073–349 79 98
E-post: florin.gurban@telia.com

Erik Kjellgren, Arboga
Tel: 0589–169 78, 192 80
E-post: kjellgren.erik@telia.com

Eva von Celsing, Eskilstuna
Tel: 016–292 93, 0706–24 92 93
E-post: hvarsta.vet@telia.com

Som veterinär kan du enkelt och snabbt få stöd av en medmänniska som samtidigt är väl förtrogen med veterinärens vardag. Anledningen till att ta kontakt kan till exempel vara ohälsa, stress, privata problem och kriser, alkohol- eller missbruksproblematik, utbrändhet, mobbning, hot eller anmälan till Ansvarsnämnden för djurens hälso- och sjukvård. Medlemmarna i kollegiala nätverket lyssnar och ger stöd efter bästa förmåga.

Kollegiala nätverket är ett självständigt nätverk bestående av veterinärer som på ideell grund står till förfogande för kolleger som behöver en samtalspartner. Sveriges Veterinärförbund har initierat verksamheten och stödjer nätverket med återkommande utbildning, men du behöver inte vara medlem för att ta kontakt.

De veterinärer som valt att vara samtalspartner är listade här bredvid. Denna gång presenterar vi Eva von Celsing lite närmare. Du väljer vem du vill vända dig till. Naturligtvis garanteras du sekretess och kan också välja att vara anonym.

Presentation av Eva von Celsing

Eva har specialistkompetens i hundens och kattens sjukdomar. Hon har varit anställd vid Djursjukhuset i Strömsholm under åtta år, varit zooveterinär på deltid under två år och är nu privatpraktiserande smådjursveterinär utanför Eskilstuna sedan 17 år tillbaka. Hon föder också upp strävthåriga taxar och är även styrelsemedlem i Svenska Taxklubben.

Vilken är din diagnos? – Svar

SVAR

Röntgenutlåtande

Godtagbar teknisk kvalitet i båda projektionerna. Projektionerna inkluderar från sakrum till kaudal kotkropp 10.

En rektangulärt formad mineralstruktur, motsvarande ett fragment, som mäter cirka 5 x 3 mm kan ses centralt i den sjätte kaudala kotkroppen (Figur 3 och 4). Fragmentet har samma bentäthet som det omkringliggande benet, med undantag för den högra laterala kanten som har en ökad bentäthet. Strukturen omges av ett ovallt område med nedsatt röntgentäthet. Ett ytterligare område med nedsatt röntgentäthet ses i samma kotkropp kaudalt om den beskrivna strukturen, runt och relativt välvgränsat i lateralprojektion och mer diffust utlinjerat i ventrodorsalprojektion. Denna struktur fylls delvis av normal bentäthet. En breddning av kotkroppen, framför allt i dorsoventral riktning, kan ses till följd av den expansiva processen. Den vänstra lateralsidan är deformerad med misstanke om delvis kollaps av benstrukturerna. En lindrig vinkelställning åt vänster kan ses mellan den beskrivna kotkroppen och den framföriggande på grund av formförändringen.

Kraniala intervertebrallederna kan utlinjeras för den berörda kotkroppen med normalt utseende, de kaudala intervertebrallederna är mer diffust utlinjerade, möjligen till följd av benproliferation och destruktion. Kotkanalen kan inte utlinjeras dorsalt om den berörda kotkroppen men inte heller över kotkropparna kaudalt om denna.

Misstanke om lindrig benproliferation, diffus och spetsig på ventrala kanten av kotkroppen samt mer rundad och väldefinierad dorsalt på höger sida. Deformationen av kotkroppen försvårar urskilning av vad som är benproliferation kontra normal struktur i onormal position. Måttlig mjukdelssvullnad kan ses runt kotkroppen samt kaudalt runt den framföriggande med stråk av ökad mjukdelstäthet och möjligen mineralisering, troligen motsvarande krutor, våt päls och dystrofisk mineralisering. Inget övergrepp kan ses på omkringliggande kotkroppar. Benstrukturer ventralt om flertalet av kotkropparna motsvarar arcus hemales alternativt processus hemales (mer kaudalt) och är normala strukturer som skyddar artären i området.

Radiologisk diagnos

Intramedullärt fragment i sjätte kaudala kotkroppen, motsvarande sekvester. Misstanke om ytterligare sekvesterbildning, fortsatt i kontakt med levande ben, kaudalt om denna. Deformation av kotkroppen med trolig benproliferation, destruktion samt mjukdelssvullnad är ytterligare tecken på en osteomyelit.

UTGÅNG AV FALLET OCH DISKUSSION

En sekvester är ett fragment som förlorat sin kärlförsörjning, dött och omgävt av exsudat, en kloak (nedsatt röntgentäthet). Ofta ses en sklerotisk kant av reaktivt ben runt sekvestern, så kallad involucrum. Sekvester kan upp-

noterat

EU-anslag till Nationellt centrum för djurvälstånd

EU-kommissionen har beslutat att tilldela Nationellt centrum för djurvälstånd (SCAW) vid SLU nästan en miljon euro. Syftet är att i ett pilotprojekt testa möjligheten och användbarheten av ett koordinerat nätverk för djurskydd och djurvälstånd inom EU. Förslaget till ett djurvälståndsnätverk presenterades först i EU-kommissionens "handlingsplan för djurskydd och djurs välbefinnande 2006–

2010". SLUs hedersdoktor Marit Paulsen har varit mycket drivande i frågan.

Idén med ett sådant nätverk är att sammanföra expertis och kompetens inom djurskyddsområdet för att vara rådgivande till kommissionen, koordinera forskning och för att öka efterlevnaden av EUs djurskyddslagstiftning. Pilotprojektet kommer att fokusera på det sistnämnda genom att samla in, analysera och identifiera svårigheter med att implementera lagstiftningen. Man ska sedan utveckla och testa olika strategier som kurser, webbutbildningar, pedagogiska material och standardiserade procedurer för att höja kunskapsnivån inom medlemsländerna. 26 partner från hela Europa ingår i projektet och

resultatet ska rapporteras till kommissionen 2013.

Källa: pressmeddelande från SLU den 4 oktober. ■

Vad kostar sjuka lantbruksdjur?

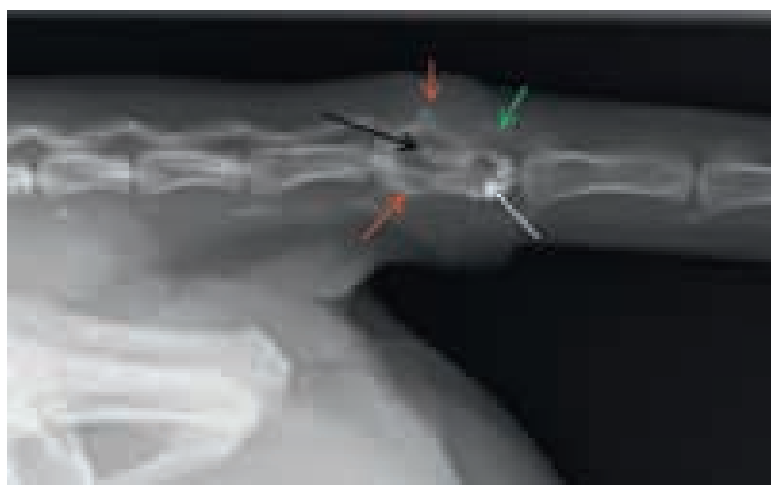
Medarbetare vid SVA har med objektiva och vetenskapliga metoder försökt värdera vad djursjukdomar som är viktiga i Sverige kostar. I rapporten "Hur mycket kostar sjukdomar för lantbrukets djur? En faktagenomgång av kostnader och förluster som uppstår i samband med sjukdomsutbrott hos gris och nötkreatur" summeras för varje sjukdom vilka effekter

stå till följd av kontamination i området för en fraktur, hematogent spridd infektion till ett frakturområde alternativt när fragment av nekrotiskt ben åtskiljs som en följd av osteomyelit, vilket är troligast i detta fall. Sekvesterfragment kan innehålla bakterier och vara en potentiell orsak till återinfektion i omkringliggande vävnad då antibiotika eller antikroppar inte kan nå in till det döda benet. Behandling består ofta av borttagande av fragmentet. I vissa fall kan en resorption alternativt, om omgivet av frisk vävnad, revaskularisering och införlivning av frag-

mentet med omgivande ben ske. I detta fall amputerades svansen.

Litteratur

1. Baird AN, Seahorn TL & Morris EL. Equine distal phalangeal sequestration. *Vet Radiol Ultrasound*, 1990, 31, 4, 210–213.
2. Butterworth SJ. Long bones-fractures. In: Barr FJ, Kirberger RM, ed. *BSAVA Manual of Canine and Feline Musculoskeletal Imaging*, 2006, 67–68.
3. Morgan JP & Leighton RL. *Radiology of small animal fracture management*. Philadelphia, WB Saunders Co, 1995, 43–52.

FIGUR 3. Lateral projektion av kaudala kotkropparna, delförstoring av Figur 1. Sekvestern (svart pil), omgiven av nedsatt röntgentäthet ses tydligt i sjätte kaudala kotkroppen. Notera ett ytterligare område med nedsatt röntgentäthet strax kaudalt om detta (vit pil). Den beskrivna möjliga benproliferationen ses ventralt och dorsalt (röda pilar). Kaudala intervertebrallederna har förändrat utseende (grön pil).

FIGUR 4. VD-projektion av kaudala kotkropparna, delförstoring av Figur 2. Sekvestern ses tydligt även i denna projektion (svart pil) omgiven av nedsatt röntgentäthet. Notera att kotkroppen har deformerats (grön pil).

sjuklighet har. Man beräknar också kostnader med utgångspunkt från vetenskapliga publikationer.

Salmonellainfektion har en särställning eftersom bekämpningen regleras i zoonoslagstiftningen. Salmonellabekämpningen leder till stora kostnader både i den enskilda besättningen och på det nationella planet. Olika scenarier presenteras som visar hur allvarliga de ekonomiska konsekvenserna kan bli i en besättning kopplat till hur stor djurbesättningen är. Rapporten kan även användas för att ekonomiskt motivera införandet av smittskydds- och hygienregler, skriver SVA.

– En producent som ser att en åtgärd ger ekonomiska fördelar blir ofta mer

motiverad att genomföra åtgärden, säger Per Wallgren, professor i grishälsa vid SVA och delförfattare. Den fullständiga rapporten finns att ladda ner på www.sva.se. ■

Internetsajt listar landets veterinärkliniker

■ Den 26 september lanserade Veterinären.nu (www.veterinaren.nu) en plattform som ska göra det enklare för Sveriges djurägare att få kostnadsfri rådgivning på nätet. Veterinären.nu har sedan 2009 svarat på frågor och publicerat artiklar om sällskapsdjurs hälsa och välbefinnande. Ca 20 000 frågor från djurägare har besvarats och hemsidan har över 120 000

unika besökare per månad. En viktig del i den nya plattformen är en veterinärkatalog, som ska vara ett gratisalternativ för Sveriges veterinärer att synas i samband med relevant innehåll och geografisk position.

– Vi tycker att en veterinärkatalog är ett viktigt komplement till sajtens redan existerande funktioner, säger Lars Martin Norviit, VD för Veterinären.nu.

Den veterinär eller klinik som vill vara med i veterinärkatalogen eller redigera sin existerande information skickar ett e-postmeddelande till kontakt@veterinaren.nu för att få ett användarkonto. Idag har sajten ca 500 kliniker i sitt register och det är kostnadsfritt att vara med. ■

KONGRESSER & KURSER

SVENSKA

v 44

2-3/11 -12 + 18-19/1 -13. KURS I DIAGNOSTIK OCH BEHANDLING AV HÄLTA, HUND OCH KATT (AV SJV SPECIALISTGODKÄND KURS), Strömsholm. Arr: VeTA-bolaget. (SVT 2/12)

v 45

NY 8/11 -12. SEMINARIUM ENKLA LÖSNINGAR PÅ STORA PROBLEM, Ultuna, Uppsala. Arr: Veterinärer Utan Gränser – Sverige. Info: www.vsf-sverige.org (se annons i denna tidning)

8-9/11 -12. VETERINÄRKONGRESSEN, Uppsala. Arr: Sveriges Veterinärmedicinska Sällskap och Sveriges Veterinärförbund. Info: www.svf.se

10/11 -12. KURS I FÄLTMÄSSIGT OMHÄNDERTAGANDE AV AKUT SJUK HÄST, Ultuna i Uppsala. Arr: SLU, Kliniska vetenskaper. Info: www.slu.se/kompetensutveckling-djursjukvard

v 46

14/11 -12. UTBILDNING I STRATEGISK ANTIBIOTIKAANVÄNDNING (NÖTKREATUR), Visby.

Arr: Svenska Djurhälsovården.
Info: www.svdhv.se

14-16/11 -12. KURS I ANESTESIOLOGI STEG 2, HUND OCH KATT (AV SJV SPECIALISTGODKÄND KURS), Knivsta. Arr: VeTA-bolaget. (SVT 2/12)

16-17/11 -12. KURS I SÄRVÅRD, Sundsvall. Arr: VeTA-bolaget. (SVT 2/12)

v 47

NY 20-21/11 -12. KURS PRAKTISKA GRIS-DAGEN 2012 – FÖR YNGRE VETERINÄRER MED GRISINTRESSE, Lögnäs Gård, Halland. Arr: Boehringer Ingelheim Vetmedica. Info: Sigal Kromann, 0733-85 32 36, sigal.kromann@boehringer-ingelheim.com (se annons i denna tidning)

22/11 -12. KURS AVAILABILITY OF VETERINARY MEDICINES IN THE NORDIC REGION – FROM A REGULATORY PERSPECTIVE, Arlanda. Arr: Läkemedelsakademin. Info: www.lakemedelsakademin.se

NY 23-24/11 -12. KURS OM DIABETES MELLITUS HOS HUND OCH KATT (KURSEN ÄR GODKÄND FÖR SPECIALISTUTBILDNING STEG 1), Malmö. Arr: Djursjukhuset Malmö och MSD Animal Health.

Info: britt-marie.sjoqvist@merck.com (se annons i denna tidning)

23-24/11 -12. HOVEN I FOKUS – DIAGNOSTIK, PROGNOSE OCH BEHANDLING AV HOVRELATERADE PROBLEM, Uppsala. Arr: UDS. Info: www.slu.se/sv/universitetsdjursjukhuset under flik Bilddiagnostik och För veterinären

23-24/11 -12. KURS I DERMATOLOGI STEG 2 (AV SJV SPECIALISTGODKÄND KURS), Knivsta. Arr: VeTA-bolaget. (SVT 2/12)

24-25/11 -12. DELKURS 1 I HÄSTTANDVÅRD, Uppsala. Arr: SLU. (SVT 1/12)

v 48

27-28/11 -12. KURS I ANTIBIOTIKAANVÄNDNING (AV SJV SPECIALISTGODKÄND KURS), Knivsta. Arr: VeTA-bolaget. (SVT 2/12)

28/11 -12. CARDIO-WORKSHOP, Lund. Arr: Kruuse. Info: Anders Hildebrand, 070-10 16 717, anders.hildebrand@kruuse.com (se annons i SVT 12/2012)

29-30/11 -12. KURS I GASTROENTEROLOGI, Helsingborg. Arr: Regiondjursjukhuset Helsingborg. (SVT 7/12)

29-30/11 -12. GRUNDLÄGGANDE ULTRALJUDSKURS BUK SMÅDJUR, Malmö. Arr: Kruuse. Info: Anders Hildebrand, 070-10 16 717, anders.hildebrand@kruuse.com (se annons i SVT 12/2012)

v 49

3-4/12 -12. KURS PROBLEMBETEENDEN HUND OCH KATT, Knivsta. Arr: VeTA-bolaget. Info: www.vetabolaget.se

6-7/12 -12 + 24-25/1 -13. KURS I ANESTESIOLOGI STEG 3, DEL 1 OCH 2 (AV SJV SPECIALISTGODKÄND KURS), Göteborg. Arr: VeTA-bolaget. (SVT 2/12)

6-7/12 -12. KURS LEDKIRURGI PÅ HÄST MED ARTROSKOPITEKNIK, GRUND, Halmstad. Arr: VeTA-bolaget. Info: www.vetabolaget.se

6-7/12 -12. KURS ARTROSKOPI HUND, FÖRDJUPNING, Halmstad. Arr: VeTA-bolaget. Info: www.vetabolaget.se

v 1, 2013

NY JANUARI-MARS -13. ENDAGSKURS EPIZOOTISJUKDOMAR, Luleå, Umeå, Sundsvall,

Klinisk kemiskt konsultlaboratorium för smådjur och stordjur
Högklassig analysteknik - lång och gedigen erfarenhet av klinisk kemi

- + Omfattande analyspaket till förmåliga priser
- + Avancerad analysutrustning - snabba svar
- + Ca 1000 kunder i hela Skandinavien
- + Över 25 års erfarenhet i branschen
- + Öppen telefonservice

CanLab-EquiLab
Box 7083 - 100 07 Halmstad - Tel 0435/328840
info@canlab.se - www.canlab.se

Norrköping, Uppsala, Jönköping, Göteborg, Karlstad, Kristianstad, Helsingborg. Arr: SVA och Jordbruksverket. Info: www.jordbruksverket.se/kurserochseminarier (se annons i denna tidning)

v 2

NY 11-12/1 -13. KURS ULTRALJUD HÄST, Hudiksvall. Arr: VeTA-bolaget. Info: www.vetabolaget.se (se annons i denna tidning)

v 3

15-16/1 -13. NURSE ACADEMY – KLINISK NUTRITION FÖR DJUR-SJUKSKÖTARE OCH DJUR-SJUKVÅRDARE, Norrbotten. Arr: Royal Canin. Info: ellinor.gunnarsson@royalcanin.se

v 5

NY 1-3/2 -13. KONGRESS I KIRURGI OCH AKUT/INTENSIVVÅRD FÖR HUND OCH KATT, Göteborg. Arr: Blå sjärnan akademien. Info: www.blastjarnan.se (se annons i denna tidning)

v 6

8-9/2 -13. VINTERKURS BILDDIAGNOSTIK FRÅN TOPP TILL TÅ – OLIKA TEKNIKER I FÄLT OCH PÅ KLINIK, Rimbo. Arr: SVS Hästsektion. Info: www.vinterkurs.se

v 7

13-14/2 -13. NURSE ACADEMY – KLINISK NUTRITION FÖR DJUR-SJUKSKÖTARE OCH DJUR-SJUKVÅRDARE, Dalarna. Arr: Royal Canin. Info: ellinor.gunnarsson@royalcanin.se

v 25

17-20/6 -13. IX EUROPEAN SYMPOSIUM ON

POULTRY WELFARE, Uppsala. Info: <http://www-conference.slu.se/poultry-welfare2013>

v 37

NY 11-14/9 -13. 11TH INTERNATIONAL CONFERENCE BY EURSAFE (EUROPEAN SOCIETY FOR FOOD AND AGRICULTURAL ETHICS, Uppsala. Info: www.slu.se/eursafe2013

INTERNATIONELLA

Fler internationella kurser hittar du på Vet Agendas hemsida: www.vetagenda.com och på British Small Animal Veterinary Associations hemsida: www.bsava.com

v 44

3-4/11 -12. KURS I NEVROPSYKOLOGI OG PSYKOFARMAKOLOGI, Oslo. Arr: Norges veterinærhøgskola och Universitetet for miljø- og biovitenskap. Info: www.nvh.no/Utdanning/Etter-og-videreutdanning

v 46

16-17/11 -12. PRACTICAL COURSE: EQUINE JOINT ULTRASONOGRAPHY & JOINT THERAPY, Oslo, Norge. Arr: Vetpd. Info: www.vetpd.com

v 48

28-30/11 -12. THE FINNISH VETERINARY ASSOCIATION ANNUAL VETERINARY CONGRESS "VETERINÄRDAGARNA", Helsingfors, Finland. Arr: Finlands Veterinärförbund. Info: www.sell.fi, under genvägen Veterinärdagarna

28/11-2/12 -12. VETERINARY CHIROPRACTIC COURSE THORACOLUMBAR (MODULE II), Sittensen, Tyskland. Arr: IAVC. Info: www.i-a-v-c.com

v 49

8-9/12 -12. EQUINE EYE CASE DAYS, Bonn och Weilerswist-Müggenhausen, Tyskland. Arr: Arbeitsgruppe Pferd. Info: www.agpferd.com

v 3, 2013

16-20/1 -13. VETERINARY CHIROPRACTIC COURSE CERVICAL (MODULE III), Sittensen, Tyskland. Arr: IAVC. Info: www.i-a-v-c.com

v 7-8

NY 15-18/2 -13. 4TH INTERNATIONAL MEETING ON EMERGING DISEASES AND SURVEILLANCE (IMED), Wien, Österrike. Info: <http://imed.isid.org>

v 8

18-22/2 -13. 8TH INTERNATIONAL SHEEP VETERINARY CONGRESS, Rotorua, Nya Zeeland. (SVT 7/12)

20-24/2 -13. VETERINARY CHIROPRACTIC COURSE EXTREMITIES (MODULE IV), Sittensen, Tyskland. Arr: IAVC. Info: www.i-a-v-c.com

v 12

6-9/3 -13. WSAVA FASAVA 38TH ANNUAL CONGRESS 2013, Auckland, Nya Zeeland. (SVT 7/12)

v 14

3-7/4 -13. NOVAS/IVAS BASIC COURSE ON ➤

Sorbact nu även som Foam

Använd Sorbact vid alla typer av sår, för att rensa upp eller minska risken för infektion. Ingen risk för resistensutveckling eller negativa miljöeffekter. Sortimentet består nu av kompress, tamponad, rundtork, gelkompress, foam samt absorptions- och filmförband. Sorbact tillverkas i Askersund.

För mer information: pharma@abigo.se

Hela sortimentet finns hos din grossist!

Beställ gärna ett prov maila: lena.wersen@abigo.se

ABIGO Medical AB • Tel: 031-748 49 50 • www.abigo.se

NYHET!

► **VETERINARY ACUPUNCTURE – SESSION IV, Oslo.**
(SVT 3/12)

v 15

10–14/4 -13. VETERINARY CHIROPRACTIC COURSE INTEGRATED (MODULE V),
Sittensen, Tyskland. Arr: IAVC.
Info: www.i-a-v-c.com

v 19

NY 8–11/5 -13. INTERNATIONAL CONFERENCE ON DISEASES OF ZOO AND WILD ANIMALS 2013, Wien, Österrike. Arr: IZW, Tiergarten Schönbrunn, EAZWV.
Info: www.zoovet-conference.org

v 23

8–9/6 -13. NoVAS/IVAS BASIC COURSE ON VETERINARY ACUPUNCTURE – SESSION EXAMS, Helsingfors. (SVT 3/12)

v 38

17–20/9 -13. WORLD VETERINARY CONGRESS, Prag, Tjeckien. Info: www.worldvet.org

noterat

EU stoppar test mot paratuberkulos

■ Sverige måste sluta testa nötkreatur för paratuberkulos, enligt EU-kommissionen, skriver LRF i ett pressmeddelande den 4 oktober. I ett så kallat motiverat yttrande anser kommissionen att det strider mot EUs fria rörlighet och utgör ett handels hinder. Nu befaras att sjukdomar som sedan länge varit utrotade i Sverige ska komma tillbaka.

I en debattartikel i Svenska Dagbladet den 4 oktober påpekar LRF att ett motiverat yttrande är en varning och det sista steget före en stämning i EU-domstolen. Veckan innan påtalade EUs kommissionär för hälsa och konsumentpolitik, John Dalli, att kommissionen är mycket oroad av uppgången i antibiotikaresistens. Han pångterade vikten av att stärka det före-

byggande arbetet för att minska uppkomst och spridning av resistens.

– Det är naturligtvis en glädjande signal för oss att han tar frågan på stort allvar – men att EU sen med andra handen kräver att Sveriges slutar testa för paratuberkulos är snudd på dubbelmoral. En av de viktigaste aspekterna för att hålla nere antibiotikaförbrukningen är god djurhälsa och att det går att skydda en region mot nya djursjukdomar, säger LRFs förbundsordförande Helena Jonsson. Beslutet att förbjuda tester mot paratuberkulos rimmar illa med EUs målsättning att förebygga smittor och minska antibiotikaanvändningen, understryker hon. ■

Skriv gärna insändare och debattinlägg till Svensk Veterinärtidning, men skriv inte för långt – max 6 000 tecken inkl blankslag.

SVERIGES VETERINÄRFÖRBUND

FÖRBUNDSSTYRELSE

Ordförande	Telefon
TÖRSTEN JAKOBSSON	070-372 95 10
<i>Vice ordförande</i>	
ANDERS FORSLID	0413-55 32 20
PER JONSSON	0155-28 33 18
JK LARSSON	0171-15 31 91
KARIN LUNDBORG	0512-229 19
OLOF SKARMAN	070-747 47 64
LARS-ERIK STABERG	070-438 98 78
LOTTA TERNSTRÖM HOFVERBERG	073-151 22 50
MARJA TULLBERG	070-627 77 36

ANSTÄLLDA VETERINÄRERS FÖRENING – AVF

STYRELSE

Ordförande	Telefon
FREDRIKE RITTER	0768-23 35 88
<i>Vice ordförande</i>	
ELEONOR FREDLER	070-341 19 41
<i>Sekreterare</i>	
TONE LINDVÄG	070-260 90 10
<i>Kassör</i>	
SHWAN KAREEN	070-798 68 68
<i>Ledamöter</i>	
KAJSA GUSTAVSSON	070-980 09 65
LARS-GÖSTA LARSSON	070-851 98 42
MARIA LECLERCQ	076-770 62 62

FÖRETAGANDE VETERINÄRERS FÖRENING – FVf

STYRELSE

Ordförande	Telefon
JOHANNA HABBE	070-522 04 90
<i>Sekreterare</i>	
RITVA KROKFORS WRETEMARK	070-397 35 17
<i>Kassör</i>	
ANN-MARI KJELLGREN	0761-12 71 05
<i>Ledamot</i>	
ANDREAS SANDIN	0730-68 15 94
<i>Suppleant</i>	
SUSANNA HULTBERG	0524-233 75

I veterinärförbundet ingår förutom dessa funktioner ett antal råd, kommittéer och nämnder. Samtliga förtroendevalda förbundsmedlemmar listas på hemsidan www.svf.se

SVERIGES VETERINÄRMEDICINSKA SÄLLSKAP – SVS

KOLLEGIUM

Ordförande:
PER JONSSON
Vice ordförande:
TORKEL EKMAN
PATRICIA HEDENQVIST
HÅKAN LANDIN
LENA MALMGREN
OLLE RYDELL
ULRIKA WINDAHL

Sektioner inom Sveriges Veterinärmedicinska Sällskap

FÖRSÖKSDJURSSEKTIONEN

Ordförande:
PATRICIA HEDENQVIST
Sekreterare
ANNA GRANLUND

HUSDJURSSEKTIONEN:

Ordförande
HÅKAN LANDIN
Sekreterare
YLVA PERSSON

HÄSTSEKTIONEN

Ordförande
LENA MALMGREN
Sekreterare
JAN SKIDELL

SEKTIONEN FÖR VETERINÄR FOLKHÄLSA

Ordförande
OLLE RYDELL
Sekreterare
ERIKA CHENAIS

SMÅDJURSSEKTIONEN

Ordförande
ULRIKA WINDAHL
Sekreterare
ANNE-LI LJUNGGREN

”Då har du kört för långt ...”

Det var i min ungdoms fagrade vår ... och det var till att jobba och ingenting annat. Nu på min första dag handlade det om ett sommarvikariat för en distriktsveterinär. Hade varit hos honom någon dag innan och fått instruktioner om rutinerna och lite farbroderlig axelklappning, ”Det blir kanske inte så lätt med vissa av bönderna ...”.

Nej, det ses inte alltid med blida ögon det där med nya behandlingar även om man förstås får acceptera att utvecklingen går framåt.

Så hade jag ju könet emot mig, fast detta kändes då som ett mindre problem. Det jag fasade mest för var att inte hitta till gårdarna. Jag hade aldrig befunnit mig på denna plats på jorden tidigare, jag som kan gå vilse i min egen ficka ...

I arla morgonstund tågade jag in i distriktsveterinärens hus med egen nyckel och försökte hitta till kontoret där jag skulle passa min första telefontid. Halv åtta slog jag av telefonsvararen och sedan ringde det oavbrutet i en och en halv timme.

Jag behövde ha vägbeskrivning till varje gård. Lantbrukarna frågade om jag hittade hit eller dit och jag fick lov att erkänna att jag behövde en noggrann vägbeskrivning från huset där jag befann mig.

”Kon har inte blivit ren”, sa den första bonden. Jag försökte vara lite avvaktande för att slippa säga rakt ut att ”jag inte fattar ett dugg vad som är problemet”. Tills slut skrek bonden i luren, ”Fattar hon inte stockholmsjäntan att efter att kon har kalvat så ska hon bli ren?”

Självklart ... efterbörden hade inte lossnat. Nu var det bara att försöka klura ut var den här gården låg nå nstans, så skulle mitt första sjukbesök vara inprickat på kartan. Men beskrivningarna kunde låta ungefär så här, ”Du kör förbi gamla mejeriet (som i dagsläget är rivet) och sen kommer du till en korsning med en bensinmack ... fast då har du kört för långt!”.

Eller så kunde de ge en lång utläggning för att beskriva en väg jag inte skulle åka på och så vidare. Nåja, nu hade jag

ILL: KARIN ÅSTRÖM BENGTSSON

tryckt på telefonsvararen och skulle packa ut i bilen. Då ringer det på ytterdörren och där står en grisbonde med en låda med smågrisar som har diarré.

”Det gick int’ att komma fram på di däringa telefonen så jag tog med di små kulingarna hit istället.” Okey, ut och hämta medicin i bilen.

Då ser jag att biltelefonen står och blinkar uppförande. Det är hur många som helst som inte kommit fram på telefonen – jag är tydligen väldigt eftersökt.

Med hjälp av kartan gick det sedan faktiskt över förväntan. Där väntade kon som ”inte blivit ren”. På med rektalrocken och in med handen i livmodern. Försökte se ut som om jag visste precis vad jag gjorde, vilket jag nu i efterhand kan erkänna inte var sant. När jag så klarat av min andra sjukresa – och tagit betalt (kontant vid bilen!) vilket faktiskt var ganska trevligt, speciellt som jag levte på studielån under åtta år – så kommer bonden från första gården springande med min karta i högsta hugg.

Så klart hade jag lagt kartan på biltaket! Tacksam körde jag vidare.

Denna min första dag skulle jag också börja med juren som gick på klockan 17.00 och nu hade jag tre distrikt att åka på.

Inte förrän klockan halv tre på natten var jag klar denna min första arbetsdag. Äta? Nej, sådana trivialiteter får man vänta med tills man får tid. Slutsats: jag tyckte att jag hade fått mer praktik denna min första dag som distriktsveterinär än under hela min utbildning.

KERSTIN SPÅNGFORS

noterat

Avföringsprover ska ge svar om resistenta bakterier

Smittskyddsinstitutet (SMI), Livsmedelsverket och SVA undersöker i ett gemensamt projekt hur antibiotikaresistenta bakterier sprids i samhället. Med start i höst samlar SMI in avföringsprover från 2 000 friska personer. Livsmedelsverket och SVA provtar och analyserar bladgrönsaker, råvatten och kött för att undersöka

om det vi äter och dricker kan sprida resistenta bakterier.

Problemet med en viss typ av antibiotikaresistens, ESBL, ökar snabbt och förekommer hos bakterier både från djur och människa. Livsmedel misstänks kunna utgöra en del i spridningsvägen mellan dem.

– Genom ökad kunskap och förståelse för hur antibiotikaresistens sprids kan vi använda samhällets resurser där de gör mest nytta, säger Sara Byfors, mikrobiolog och projektledare från SMI.

Källa: Pressmeddelande från Smittskyddsinstitutet den 4 oktober. ■

PERSONNOTISER

Avlidna

Leg veterinär **SAGA LAX** har avlidit den 16 juni 2012. Hon föddes 1966 och avlade veterinärexamen 2003. Hon arbetade som klinikveterinär vid Kvisthamra Veterinärklinik i Norrtälje.

F distriktsveterinär **HOLGER HÄGGSTRÖM** har avlidit den 16 september 2012. Han föddes 1923 i Ånåset, Västerbottens län och avlade studentexamen i Umeå 1943 och veterinärexamen 1950. Se in memoriam på annan plats i denna tidning.

Djurklinikerna.se

Vi söker VETERINÄR!

Djurklinikerna.se består av fem kliniker i Göteborg/Kungsbacka-området. Tillsammans har vi idag ca 25 000 besök/år. Vi är tio veterinärer, varav fyra med specialistkompetens, 25 djursjukvårdare där samtliga har utbildning och/eller många års erfarenhet samt tre sjukgymnaster och en tandläkare.

Vi söker nu en veterinär på ett graviditetsvikariat med eventuell möjlighet till fast anställning. Specialistkompetens inom hundens och kattens sjukdomar är ett klart plus, men även erfarenhet från smådjursklinik/djursjukhus är av intresse.

Tycker du om att arbeta såväl självständigt som med kolleger och vill ha möjlighet att påverka din egen lön? I så fall hoppas vi att du hör av dig till oss snarast. Du kan läsa mer på vår hemsida www.djurklinikerna.se.

Om du har frågor ring gärna eller maila:
Ing-Marie, tel 031-7959071, imr@djurklinikerna.se
Sofia, tel 031-7959076, sofia@djurklinikerna.se

Anmälan skickas senast den 15 november antingen via mail (se ovan) eller med brev till Ing-Marie Röstlund, Djurklinikerna.se, Bangårdsvägen 27, 428 36 Kålleröd.

SVENSK VETERINÄRTIDNING

Box 12 709
112 94 STOCKHOLM

BESÖKSADRESS: **Kungsholms Hamnplan 7**
TELEFON: 08-545 558 34
TELEFAX: 08-545 558 39
HEMSIDA: www.svf.se

REDAKTION:
JOHAN BECK-FRIIS
ansvarig utgivare & chefredaktör
TELEFON: 08-545 558 33
MOBIL: 070-717 73 25
E-POST: johan.beck-friis@svf.se

SUZANNE FREDRIKSSON
journalist
TELEFON: 08-545 558 32
E-POST: suzanne.fredriksson@svf.se

BRITA TRYBOM
redaktionssekreterare, annonser
TELEFON: 08-545 558 34
E-POST: brita.trybom@svf.se

LILL OCH KJELL EFVERGREN, EXPONERA
layout
TELEFON: 070-566 5661, 0734-28 26 80
E-POST: info@exponera.net

WIKSTRÖMS TRYCKERI AB, UPPSALA
tryckeri

ISSN 0346-2250

UTGIVNINGSPLAN 2012

NR	UTGIVNING	ANNONSSTOPP	MANUSSTOPP
1	17 JAN	20 DEC	13 DEC
2	7 FEB	17 JAN	10 JAN
3	28 FEB	7 FEB	31 JAN
4	20 MAR	28 FEB	21 FEB
5	17 APR	20 MAR	13 MAR
6	8 MAJ	17 APR	10 APR
7	31 MAJ	8 MAJ	2 MAJ
8-9	27 JUN	31 MAJ	22 MAJ
10	28 AUG	7 AUG	31 JUL
11	18 SEP	28 AUG	21 AUG
12	9 OKT	18 SEP	11 SEP
13	30 OKT	9 OKT	2 OKT
14	27 NOV	6 NOV	30 OKT
15	18 DEC	27 NOV	20 NOV

SVENSK VETERINÄRTIDNING Prenumerationspris 2012

Sverige: 1 110 kronor + moms.*
Europa: 1 430 kronor + moms, i EU.
Utanför Europa: 1 610 kronor.

*Medlemmar i veterinärförbundet har 250 kronor i rabatt

FACKPRESSUPPLAGA 2011
– 3 300 EX